

**Utredning beträffande
Stockholms möjligheter
att arrangera vinter-OS
och Paralympics 2026**

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Utredning OS och Paralympics 2026
Januari 2017

Publikationsnummer: 1

Dnr:439-1530/2016

Utgivare: Stockholms stad, Stadsledningskontoret

Sammanfattning

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att undersöka Stockholms förutsättningar för att ansöka om och att hålla vinter-OS och Paralympics 2026. (Som gemensamt namn för tävlingarna används begreppet vinterspelen)

Motiven för att utreda en ansökan om olympiska spel bottnar främst i att Stockholm är en idrotts- och evenemangsstad. Staden är full av elitidrottare, breddidrottare och motionärer och har en stor, engagerad och kunnig publik vid sportevenemang. De senaste tio åren har staden fått en allt större erfarenhet av att arrangera stora och framgångsrika nationella och internationella evenemang. Att ansökan gäller vinterspel och inte sommarspel, beror dels på att Sverige är en framgångsrik vintersportnation med många lämpliga arenor och anläggningar för is- och skidsporter, och dels på att sommarspelen är ett så mycket större och omfattande evenemang.

Stockholms intresse för att ansöka om vinterspel har ökat avsevärt sedan den olympiska rörelsen lanserade sin nya strategi *Olympic Agenda 2020*. Agendan stämmer väl överens med Stockholms ambitioner om social, ekonomisk, miljömässig och demokratisk hållbarhet. Stockholm har därmed, tillsammans med de medarrangerande kommunerna, en reell möjlighet att skapa de mest hållbara vinterspelen någonsin.

Resultatet skulle kunna bli ett framåtblickande olympiska spel, där fokus ligger på att förena ett sport- och publikevenemang av yppersta klass med en så stor omsorg som möjligt om människors välbefinnande och jordens ändliga resurser. Att hålla olympiska vinterspel om tio år kan således uppfylla stadens mål om att vara en ledande hållbar evenemangsstad.

God befintlig kapacitet

Olympic Agenda 2020 innebär bland annat en förnyad ansökningsprocess. Kandidatstäderna bjuds in att presentera sitt projekt och arrangemang som förväntas ligga i linje med stadens egna långsiktiga idrottsliga, ekonomiska, sociala och miljömässiga planering och behov.

Utgångspunkten för Stockholms kandidatur är regionens goda befintliga kapacitet gällande infrastruktur och moderna anläggningar för vintersport som Ericsson Globe, Tele2 Arena, Friends Arena, Stockholms stadion, Flottsbro, Hammarbybacken med flera. Tillsammans med de etablerade högklassiga anläggningarna för alpina grenar i Åre och backhoppning i Falun finns grundförutsättningarna för att skapa ett hållbart koncept för vinterspel.

De investeringar som krävs i nya eller utbyggda anläggningar gäller sporter där det finns en efterfrågan och stort motionsintresse som skridskohall och anläggningar för längdskidor, vilket gör dem till en naturlig del in i en långsiktig idrotts- och folkhälsostrategi. Även bob- och rodelanläggningen som inte har en lika naturlig efterfrågan, bedöms ha ett relativt stort efterbruksvärde till exempel för nöjesupplevelser, liksom Lillehammers bana kan erbjuda idag över 20 år efter vinterspelen där.

Stadens stora behov och höga nybyggnadstakt av bostäder framöver gör att det redan finns planerade bostadsområden som lämpar sig för en OS-by som i utredningens förslag på Årstafältet. Den stora tillgången av hotellbäddar, vars antal dessutom enkelt kan kompletteras under några veckor med kryssningsfartyg vid stadens kajer, ger en hög besökskapacitet. Det finns också flera befintliga mässhallar och konferensanläggningar som är stora nog att rymma andra nödvändiga faciliteter som ett omfattande mediecenter.

Tydliga mervärden

Tydliga mervärden för stockholmarna som bidrar till social hållbarhet återfinns i arbetstillfällen, volontärsuppsdrag och ett ökat fokus på tillgänglighet för alla – det senare inte minst tack vare Paralympics som hålls några veckor efter vinterspelen.

Volontärsuppsdragen kan innebära en integrerande roll för människor utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Åren före och efter spelens genomförande erbjuder många möjligheter att skapa aktiviteter och evenemang inspirerade av vinterspelen som bidrar till ökad folkhälsa genom bredd- och motionsidrott för såväl barn och ungdom som vuxna.

Erfarenhetsmässigt ger olympiska spel positiva samhällsekonomiska effekter, inte minst via besöksnäringen. Det gäller såväl för perioden före, under som efter evenemanget. Den kraftfulla exponeringen av värdstaden och landet vid ett olympiskt spel ger stora möjligheter att öka attraktionskraften både som besöksmål för turism och etableringsplats för företagande.

Stockholms och Sveriges näringsliv får i samband med spelen ett skyltfönster mot omvärlden och därmed en möjlighet att lyfta fram styrkor som innovationskraft, hållbarhetslösningar, tech och digitalisering.

Olympiska spel kan på ett naturligt sätt utvecklas till en scen även för annat än idrottstävlingar, utan att det behöver konkurrera med spelens hjärta och kärna. Under spelen förvandlas tävlingsorterna till evenemangsplatser som med fördel kan ge utrymme för olika kulturella uttryck inom till exempel musik, konst och design som bidrar till publikupplevelsen.

Gemensamma värderingar

Även andra ambitioner och värden kan få ett stort exponeringsutrymme. Stockholms metodiska och utpräglade arbete för mänskliga rättigheter, ökad tolerans och öppenhet samt individens frihet att uttrycka sin identitet som man själv vill, kan ges en framträdande plats vid ett nytt och modernt olympiskt vinterspel. Även här stämmer Stockholms ambitioner väl överens med den olympiska rörelsens klassiska grundläggande värderingar om *respekt för varje individ och vänskap över alla gränser* och de nya strategierna i *Olympic Agenda 2020*, som bland annat sätter ökat fokus på arbetet för jämställdhet och mot diskriminering.

Utredningens opinionsanalys visar att det finns både stöd för och en skepsis mot att arrangera olympiska spel, så som evenemanget är känt idag. Analysen visar samtidigt att *Olympic Agenda 2020* är okänd, men att det finns utrymme för ett ökat intresse, engagemang och stöd om Stockholm kan stå för mer hållbara spel än hittills och bidra till en utveckling i den riktningen. Den demokratiska hållbarheten kan stärkas ytterligare och förankras i en dialog där stockholmarna bjuds in till medskapande av evenemanget.

Genomförandebudget i balans

Den mest centrala frågan som utredningen har haft i uppdrag att besvara, och som även stockholmarna ställer, är att bedöma kostnaderna för evenemanget och möjligheten att få en genomförandebudget i balans. Utredningen ägnar därför en stor del av slutrapporten till dessa frågor och gör långtgående jämförelser med tidigare vinterspel, framförallt Vancouver 2010. Sammanfattningsvis gör utredningen bedömningen att det finns goda möjligheter att anordna arrangemanget med en budget i balans.

Genomförandebudgeten är balanserad och omsluter cirka 13,6 miljarder kronor. Detta förutsätter att Stockholms stad svarar för huvuddelen av de investeringar på mellan 2 och 2,5 miljarder kronor som uppskattas behövas i form av nya idrottsanläggningar. Förslaget bygger på att i så stor utsträckning som möjligt begränsa kostnaderna och att endast i begränsad utsträckning bygga nya anläggningar. De nya anläggningar som byggs ska även ha ett stort efterbruksvärde för regionens invånare.

Konceptet bygger på att cirka 80 procent av tävlingarna genomförs i Stockholm, Botkyrka och Huddinge samt att samtliga alpina grenar med en fallhöjd på 110 meter eller mer genomförs i Åre och att tävlingarna i backhoppning och nordisk kombination genomförs i Falun.

Förslag att förbereda en intresseanmälan

Vissa frågor behöver utredas vidare i detalj under remisstiden. Utredningen konstaterar att snötillgången behöver säkras med resurser för snölagring och snötillverkning, men i det fallet skiljer sig inte Stockholm från andra vintersportorter som Åre och Falun - eller andra länder. Framkomligheten till de olika tävlingsplatserna kommer att delvis bli ansträngd under spelen, men bedöms ändå vara hanterbar under de veckor som arrangemanget pågår. Möjliga sätt att underlätta framkomligheten under spelen behöver utredas mer. Graden av miljöpåverkan behöver analyseras ytterligare, framförallt för skidanläggningen i Botkyrka.

De slutgiltiga instruktionerna och förutsättningarna från Internationella olympiska kommittén för ansökan om 2026 års spel har ännu inte presenterats. 2026 blir de första vinterspel att arrangeras utifrån Olympic Agenda 2020. Vissa av dessa riktlinjer förväntas offentliggöras under det första halvåret 2017. Mer detaljerade anvisningar kommer levereras under början av 2018.

Utöver att beräkna och bedöma de faktiska möjligheterna att arrangera ett vinterspel och Paralympics 2026 kan utredningen konstatera att Stockholm inför dessa spel har en unik chans att tillsammans med den olympiska rörelsen utforma en ny, moderniserad och mer hållbar, typ av vinterspel.

På samma sätt som sommarspelen i Stockholm 1912 moderniserade tävlingarna och arrangemanget för många år framåt, har vinterspelen i Stockholm 2026 förutsättningar att bli en milstolpe och inspiration även för framtida spel.

Med utgångspunkt i Stockholms erfarenheter som evenemangsarrangör, stadens långtgående hållbarhetsambitioner samt resurser i form av anläggningar och tät infrastruktur skulle vintersportnationen Sverige kunna hålla landets första vinterspel någonsin - med en stabilt framåtblickande hållbarhetsprofil.

Utifrån de sammantagna slutsatserna i rapporten föreslår utredningen att arbetet med att förbereda en intresseanmälan startas och görs parallellt med remisshanteringen, då det är av stor vikt att tidskritiska tillståndsprocesser startas under denna period.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	10
Motiv för att utreda ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm	12
Stockholm – en idrotts- och evenemangsstad	12
Den olympiska rörelsens nya strategi	12
Stockholms arenor och infrastruktur	13
Bra grundförutsättningar öppnar för mervärden	13
En matchning som väl motiverar en utredning	14
Mervärden av ett vinter-OS och Paralympics i Sverige	15
Stärkta förutsättningar för folkhälsa och breddidrott	15
Stora evenemang stärker Stockholms utveckling	17
Spelen blir en folkfest för Stockholmare och besökare	20
OS och Paralympics stärker integration och medskapande	20
Mänskliga rättigheter i fokus	21
Förbättrad tillgänglighet	23
Innovation och stärkt företagsutveckling	23
Vad är ett vinter-OS och Paralympics	25
OS och Paralympics	25
Så väljs värd för spelen	25
Nya spel enligt Olympic Agenda 2020	25
Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm	27
Preliminärt koncept	27
Genomgång av anläggningar till ett OS och Paralympics	30
Boende och andra lokalbehov	41
Förutsättningar för genomförandet	48
Snötillgång	48
Volontärer	49
Transporter	49
Säkerhetsarrangemangen under vinterspelen 2026	55
Ansvarsfördelning	58
Juridik	59
Ett miljömässigt hållbart OS och Paralympics	63
Övergripande vision	63
Översiktlig bedömning av arrangemangets miljöpåverkan	64
Ekonomisk analys	68
Sammanställning av genomförandebudgeten (kostnader)	68
Sammanställning av genomförandebudgeten (intäkter)	76
Sammanställning av genomförandebudgeten (investeringar)	82
Kassaflödeanalys	85

Risikanalyt vinterspelen 2026: planering och genomförande	90
Kvantitativ riskbedömning	90
Kvalitativ riskbedömning av föreslaget koncept	97
Opinionsanalys	100
Inställningen till OS och Paralympics allmänhet	100
Inställningen till Stockholm som evenemangsarrangör	100
Inställningen till ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026	100
Kunskap och inställning till Olympic Agenda 2020	101
Tydlig kommunikation	103
Fortsatt arbete	103
Tidplan och organisation	103
Prioriterade frågor under 2017	106
Bilagor	107

Bakgrund

Stockholms stads kommunstyrelse beslutade den 4 maj 2016 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att göra en fördjupad utredning inför en eventuell intresseanmälan att genomföra vinter-OS och Paralympics 2026. Som gemensamt namn för tävlingarna används i denna utredning begreppet vinterspelen. Till grund för beslutet fanns en förstudie, som också godkändes av kommunstyrelsen, och tidigare utredningsmaterial framtagna inför en eventuell ansökan om vinter-OS och Paralympics 2022.

Utredningen har utförts av ett särskilt kansli med placering inom stadsledningskontorets avdelning för kommunikation och omvärld. I utredningskansliet har tre medarbetare arbetat på heltid under större del av tiden från maj 2016. Härtill kommer en upphandlad konsult ifrån EY som biträtt med projektledning och aktivt deltagit i utredningsarbetet. EY har haft ett huvudansvar för de ekonomiska beräkningarna. Som stöd för kansliet har ett antal medarbetare från flera förvaltningar arbetat med olika delprojekt i utredningen. Dessa personer har också aktivt deltagit i en samordningsgrupp. Vidare har konsulter från ett flertal företag deltagit i delutredningar.

Arbetet i projektet har letts av en särskild styrgrupp under ordförandeskap av stadsdirektören.

Arbetet har skett i nära samverkan med idrottsrörelsen och då särskilt Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) och Svenska Parasportförbundet (tillika Sveriges Paralympiska Kommitté (SPK)). Vidare har träffar och dialoger genomförts med följande:

- Riksidrottsförbundet
- Svenska Skidförbundet
- Svenska Ishockeyförbundet
- Svenska Skridskoförbundet
- Svenska Curlingförbundet
- Svenska Skidskytteförbundet
- Svenska Bob och Rodelförbundet

Överläggningar har också genomförts med Internationella olympiska kommittén (IOK).

Ett särskilt seminarium har anordnats kring utvecklingen av breddidrotten och förutsättningarna för att stärka den genom ett OS och Paralympics. I det seminariet deltog ett antal av vintersportförbunden, Sveriges Olympiska Kommitté, Stockholmsidrotten, Stockholms fotbollförbund, Svenska

Gymnastikförbundet, Svenska Basketbollförbundet. Dialog har också skett med Stockholms handbollsförbund.

Omfattade kontakter har också tagits med samverkande kommuner. Särskilda överläggningar har ägt rum med Huddinge, Botkyrka, Järfälla, Åre och Falun. Vidare har utredningen haft underhandskontakter med Solna och Södertälje. Samtliga kommuner i Stockholms län har informerats om arbetet vid möten för kultur – och fritidschefer samt för nämndordföranden för nämnder med ansvar för idrottsfrågor.

Ett antal överläggningar har skett med regeringskansliet och då i första hand med socialdepartementet men även med finansdepartementet.

Möten har genomförts med säkerhetsansvariga inom olika myndigheter och särskilda överläggningar har hållits med Stockholms läns landsting.

Tillsammans med SOK har utredningen medverkat i seminarier med näringslivsföreträdare kring sponsring och innovation. Vidare har SOK genomfört ett seminarium med olika ideella organisationer kring frågor om mänskliga rättigheter. I seminariet deltog även stadens MR-kansli (Kansliet för mänskliga rättigheter).

Motiv för att utreda ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm

Stockholm – en idrotts- och evenemangsstad

Stockholm är en idrottsstad. Staden är full av elitidrottare, breddidrottare och motionärer och har en stor, engagerad och kunnig publik vid sportevenemang. Stockholm har också ett mål att inspirera till ökad fysisk aktivitet och idrottande bland alla stockholmare, framför allt bland ungdomar.

Stockholm är en evenemangsstad. De senaste åren har staden fått en allt större erfarenhet av att arrangera stora och framgångsrika evenemang. Stockholm har en tydligt utformad strategi att genom stora evenemang vilja öka stadens attraktivitet samt att skapa arbetstillfällen, positiva ekonomiska effekter och stolthet bland stockholmarna.

Samtidigt har Stockholm ambitionen att vara en stad med höga krav på en långsiktigt hållbar utveckling. Stora idrottsfester och kulturevenemang ska kunna hållas i Stockholm samtidigt som hänsyn tas till samtliga hållbarhetsaspekter - sociala, miljömässiga, ekonomiska och demokratiska. Stockholms mål är att vara en ledande hållbar evenemangsstad.

Den olympiska rörelsens nya strategi

För några år sedan skapades nya förutsättningar för att arrangera olympiska spel när Internationella olympiska kommittén (IOK) lanserade en ny strategi - Olympic Agenda 2020, se *bilaga 1*. Agendans fyrtio punkter ställer nya krav och erbjuder bättre möjligheter för arrangerande värdstäder.

Agendan betonar bland annat vikten av mer hållbara lösningar där redan byggda arenor och befintlig infrastruktur används i större utsträckning än tidigare. Vidare är det viktigt att spelen kan vara en naturlig del av en värdstads långsiktiga utveckling och att det kan genomföras med stor respekt för mänskliga rättigheter och ändliga resurser.

De konkreta förutsättningarna förändras också i och med att värdstaden får ett högre ekonomiskt stöd än tidigare för spelens genomförande och att ansökningsförfarandet förenklas och blir mindre kostsamt. De första vinterspel som arrangeras utifrån den nya agendan hålls 2026.

Stockholms arenor och infrastruktur

Stockholm och närliggande kommuner har redan idag ett antal anläggningar som är, eller med mindre justeringar skulle kunna vara, väl lämpade för vinterspel. Det gäller såväl arenor för isporters som backar för utförsåkning.

Staden har ett pågående, omfattande, bostadsbyggande som sträcker sig fram till och förbi 2026 som kan rymma en OS-by. Antalet hotellbäddar är stort och kollektivtrafiken är en av de mest utbyggda i världen räknat till antalet invånare. Det finns flera stora mäss- och kongressanläggningar som bland annat kan rymma de mediacenter som krävs för mycket stora evenemang

Flera av de alpina grenarna och backhoppning kräver specifika förhållanden och anläggningar som Stockholm saknar. Det innebär att spelen måste medarrangeras med andra kommuner på andra platser i landet. Utanför Storstockholm rör det sig om två kommuner, Åre och Falun.

Bra grundförutsättningar öppnar för mervärden

Utifrån de goda grundförutsättningarna går det att identifiera flera mervärden. Ett mervärde är de möjligheter som den stora volontärorganisation som skapas kring spelen medför. De över 30 000 personer som har till uppgift att hjälpa samtliga medverkande och åskådare till rätta på olika sätt. Volontärsuppdraget kan för många bli en värdefull praktik och en viktig ingång på arbetsmarknaden och i idrottslivet. Inom idrottsrörelsen är många engagerade och man beräknar att i föreningarna finns cirka 150 000 aktiva ledare och volontärer i Stockholmsregionen. Bland dessa kommer volontärsrekryteringen ha sin grund.

Ett OS och Paralympics ger Stockholm möjligheten att inte bara erbjuda hållbara lösningar för de aktuella spelen, utan även sprida andra erfarenheter, idéer och innovationer som gagnar hållbara städers välfärdsutveckling. Det kan gälla stadsutveckling, infrastruktur, trafik och stadsmiljö, omsorgsverksamheter, medborgardialog, medskapande och mänskliga rättigheter.

Stockholm har höga ambitioner om att vara en tillgänglig stad för alla. Paralympics ger staden möjligheter att i handling visa hur en modern huvudstad kan agera för att göra så lite skillnad som möjligt mellan invånare med funktionsolikheter.

En matchning som väl motiverar en utredning

Stockholm har konstaterat att den goda matchningen mellan stadens egenskaper och ambitioner som idrotts- och evenemangstad, viljan att driva en långsiktigt hållbar utveckling, den olympiska rörelsens strategi *Olympic Agenda 2020* samt möjliga värdefulla mervärden gör det väl motiverat att utreda förutsättningarna för en ansökan om vinter-OS och Paralympics 2026.

För drygt hundra år sedan höll Stockholm det som kom att bli de första verkligt moderna olympiska spelen, och som blev en förebild för senare OS. Då, 1912, handlade konceptet om innovationer som elektrisk tidtagning och målfoto i friidrott, ensade tävlingsregler som de internationella specialförbunden senare antog och ett mer komprimerat program som kortade spelens totala genomförandetid.

Nu har Stockholm återigen möjligheten att skapa en modell som bidrar till utveckling och inspiration för framtida spel. Att tillsammans med den olympiska rörelsen, medarrangerande kommuner, idrottssverige och näringslivet skapa verkligt hållbara spel som kan bli en naturlig del av en framtida långsiktig utveckling - och samtidigt erbjuda ett högklassigt sportevenemang och publikfest till Stockholm, Sverige och världen.

Mervärden av ett vinter-OS och Paralympics i Sverige

Stärkta förutsättningar för folkhälsa och breddidrott

Ett OS och Paralympics innebär stora möjligheter att utveckla bredd- och ungdomsidrott i Stockholm. En grundförutsättning för ett vinterspel i Stockholm är att tävlingarna ska gagna den breda idrottsverksamheten och folkhälsan.

Utredningen föreslår att de investeringar i nya anläggningar som presenteras i rapporten finansieras utöver den ordinarie investeringsbudgeten för idrottsnämnden och därmed innebär en utökning av stadens framtida investeringar i nya anläggningar.

Stadens anläggningar för bredd- och motionsidrott ska i allt väsentligt kunna användas av allmänheten under spelen. Inomhushallar för idrott kommer inte att påverkas. Träningshallarna för ipsisporter kommer i huvudsak att användas under dagtid av tävlande i OS och Paralympics.

De nya anläggningar som föreslås är, skridsko- och ishall i Gubbängen, bob- rodel- och skeletonbana i Hammarbybacken, ny skidstadion i Tullinge samt påbyggnad av utförsåkningsbacken i Flottsbro. Dessa blir ett extra tillskott för folkhälsa och idrott i Stockholm.

Utöver detta föreslås att den sim- och idrottshall som planerats till Årstafältet tidigareläggs i idrottsnämndens investeringsplan och färdigställs så att den initialt kan användas i OS-byn.

Paralympics innebär stärkta möjligheter att utveckla idrotten för personer med funktionsnedsättning. Befintliga och nya anläggningar anpassas för att kunna ta emot personer med funktionsnedsättning.

Tävlingarna inspirerar till ökat idrottande och till att idrotten blir mer profilerad i staden. Utredningen menar dock att det inte är räcker att enbart räkna med att tävlingarna i sig ska vara inspirerande. Det nära samarbetet mellan staden och idrottsrörelsen måste stärkas ytterligare i syfte att få fler att bli idrottsligt aktiva.

Folkhälsomyndigheten har tagit fram elva målområden för att förbättra folkhälsan i Sverige. Ett av dessa är ökad fysisk aktivitet.

Detta mål har anammats av Stockholms stad i det idrottspolitiska programmet där det övergripande målet är att fler stockholmare ska bli fysiskt aktiva. Stockholms stad ska arbeta för att tillgängliggöra möjligheter för alla stockholmare att idrotta eller motionera men framförallt för barn och ungdomar 7-20 år. I det idrottspolitiska programmet anges att staden särskilt ska prioritera de grupper av invånare som idag inte är fysiskt aktiva. De prioriterade grupperna är ungdomar 13-20 år och då särskilt barn och ungdomar med svagare socioekonomisk bakgrund, utlandsfödda flickor och personer med funktionsnedsättning.

Stockholms stad arbetar för att minska ojämlikheter i livsvillkor mellan olika stadsdelar i staden. I detta arbete har sju stadsdelsnämndsområden¹ valts ut som fokusområden. Gemensamt för dessa är bland annat att hälsotalen är lägre och arbetslösheten högre. I dessa områden är den fysiska aktiviteten bland barn och ungdomar generellt sett också lägre².

Med ovanstående kunskap som grund genomfördes ett seminarium i oktober där representanter från Stockholms stad (Stadsledningskontoret, Idrottsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen), Sveriges Olympiska Kommitté, Stockholms idrottsförbund samt ett antal nationella specialidrottsförbund och specialdistriktsförbund från både vinter- och sommaridrotter deltog. Utgångspunkten för seminariet var hur ett OS och Paralympics kan stärka folkhälsan och breddidrotten. Seminariet resulterade i koncensus kring att en förutsättning för en ansökan om OS och Paralympics är att både ansökningsprocessen och ett eventuellt genomförande av spelen ska leda till att fler stockholmare, framförallt barn och ungdomar börjar idrotta eller motionera. Deltagarna på seminariet var även eniga om att en ökad dialog mellan skolan och idrottsrörelsen måste till för att detta ska ske, och förslag på hur detta kan ske diskuterades.

Målet med folkhälso- och breddidrottsperspektiven är att tillgängliggöra fysisk aktivitet för fler invånare. Det innebär att arbeta för spontanidrott, organiserad idrott i olika former och föreningsidrott. Idrotten ska i detta sammanhang läsas brett, det vill säga även inklusive de idrotter som inte ingår i vinterspelen. Folkhälsoperspektivet på OS och Paralympics genom ökad fysisk

¹ Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skarpnäck, Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista.

² Se t.ex. Elofsson m.fl. *Ungas livsstil i låg- och högstatusområden* och Blomdahl m.fl. *Segrar föreningslivet?* Rapporten kan laddas ned på www.stockholm.se/idrott/forskning.

aktivitet ska även fungera som en hävstång för förbättrade studieresultat i skolan.

Prioriterade målgrupper i samband med OS och Paralympics är ungdomar i åldrarna 13-20 år och främst flickor, personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och ungdomar boende i resurssvaga områden i staden. År 2026 är det dessutom de som nu och de närmaste åren går i högstadiet och gymnasiet som troligtvis kommer att utgöra basen av volontärer under OS. Genom att profilera OS bland ungdomar, särskilt i ytterstadsområdena, blir det troligare att OS blir en angelägenhet för alla stockholmare samtidigt som insatser för ungdomar ökar möjligheterna för fysisk aktivitet och framtida rekrytering av volontärer.

Stadens mål är att resurserna inom idrotten ska fördelas jämställt. Dock är det fortfarande fler pojkar och män som använder det utbud som idag finns. Idrotter som skridskor, skidor samt bob och rodel avviker inte från denna fördelning, ca 40 % av de aktiva är flickor och kvinnor. För att motivera föreslagna nyinvesteringar bör fortsatta insatser för att utjämna skillnaderna inom dessa idrotter prioriteras.

Det fortsatta arbetet bör ske i ett nära samarbete med företrädare för breddidrott och skola/utbildning för att skapa förutsättningar för att satsningen ska utveckla breddidrotten och att OS och Paralympics värden också kan bidra till skolans arbete.

Stora evenemang stärker Stockholms utveckling

I Stockholm stads program för evenemang fastslås att Stockholm ska vara en ledande hållbar evenemangsstad. Det ökar stadens attraktionskraft och skapar stolthet hos stockholmarna.

Besöksnäringen i Stockholm är stark. Sedan 2009 har de kommersiella övernattningarna ökat med omkring 38 procent i Stockholm. Under 2015 gjordes 13 miljoner kommersiella övernattningar, vilket ger staden en elfte plats bland Europas populäraste destinationer. Antalet anställda i besöksnäringen har ökat med 79 procent sedan 2009 vilket är den högsta ökningen av alla branscher.³ Idag har Stockholm en god infrastruktur för evenemang, med 32 000 hotellrum i länet och flertalet arenor.⁴ Evenemang bidrar till att skapa sysselsättning i ett flertal branscher,

³ SBR, Fakta om besöksnäringen 2015

⁴ SBR, Hotellrapporten 2016

men främst besöksnäringen. Stora evenemang, så kallade megaevenemang, är viktiga i stadens evenemangsstrategi och Stockholm har som mål att vara värd för minst ett internationellt mästerskap varje år.

Ett vinter-OS och Paralympics är vintersportens mest prestigefyllda evenemang. Evenemanget har en stark attraktionskraft och bidrar till både sysselsättning och internationella besökare. Jämförelsevis sågs OS i Sotji 2014 av 2,1 miljarder människor via drygt 200 tv-kanaler över hela världen och turismen ökade kraftigt.⁵ Enligt beräkningar genererade förberedelserna hundratusentals jobb. Även spelen i Vancouver 2010 visar på ökad turism till regionen, god sysselsättning och en fantastisk marknadsföring av regionen.⁶

Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm skulle ge positiva samhällsekonomiska effekter. Det gäller såväl för perioden före, under som efter ett OS. I budgetförslaget för ett OS och Paralympics redovisas inte några sådana effekter.

Arbetsstillfällena i staden och regionen

Ett evenemang av denna dignitet kommer att skapa arbetsstillfällena före, under och efter ett genomförande.

När en stad väl har tilldelats ett olympiskt spel (7 år innan spelens genomförande) så startar en mängd ekonomiska aktiviteter som gynnar nya arbetsstillfällena i staden. Det rör sig till exempel om investeringar i nya arenor, investeringar i befintliga arenor, eventuella förbättringar av kollektivtrafik och annan infrastruktur. De pengar som IOK förutsätts bidra med i kontant stöd till spelen, mellan fyra och fem miljarder svenska kronor, bidrar också till positiva samhällsekonomiska effekter.

Under spelen ökar antalet arbetsstillfällena både genom de personer som direkt arbetar med evenemanget men också som effekt av fler och ökade uppdrag för näringslivet och för besöksnäringen.

En ökad attraktionskraft

Att arrangera OS och Paralympics ökar erfarenhetsmässigt stadens attraktionsvärde samt stärker stadens varumärke. Genom att arrangera vinterspelen i Stockholm skapas en attraktiv puls vilket

⁵ Källa: <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Winter-Games/Games-Vancouver-2010-Winter-Olympic-Games/Facts-and-Figures/Facts-and-Figures-Vancouver-2010.pdf>

⁶ Källa <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Winter-Games/Games-Sochi-2014-Winter-Olympic-Games/Facts-and-Figures/Factsheet-Facts-and-Figures-Sochi-2014.pdf>

bidrar till att öka Stockholms konkurrenskraft gentemot många andra storstäder i Europa och resten av världen.

Evenemanget bör ses som en investering som på lång sikt skapar en positiv image av staden hos tillfälliga besökare och för dem som verkar och bor i staden och i regionen.

Den ökade attraktionskraften påverkar även Sverige i övrigt. Många som besöker Stockholm besöker även övriga delar av landet.

Stärker en stads image

Imageskapande tar tid. Genom att arrangera ett evenemang som vinter-OS och Paralympics, tio år fram i tiden, ges på lång sikt en god möjlighet att visa upp Stockholms styrkor när det gäller innovationer, hållbarhet och öppenhet.

Genererar en ökad turistsättning

Megaevenemang leder till ökad sysselsättning, stor turismomsättning och skapar marknadsföring. Det visar jämförelser från de tidigare vinterspelen ibland annat Sotji 2014 och Vancouver 2010. Besökare till evenemang som vinter-OS stannar betydligt längre vilket genererar större omsättning än den genomsnittliga hotellvistelsen i Stockholm på 2,5 gästnätter. Under exempelvis den veckolånga Eurovision Song Contest i maj 2016 stannade den genomsnittlige besökaren i 5,2 dagar. Långväga besökare stannade ännu längre.

Genom att arrangera ett megaevenemang som de olympiska spelen är det också troligt att värdsstaden får arrangera fler framtida sportevenemang vilket i sin tur kan ge besöksnäringen fler intäkter framöver.

Destinationsmarknadsföring

Kandidaturen, arbetet inför ett vinnande bud, planeringen för ett evenemang och under genomförandet ska användas som ett marknadsföringsverktyg och som hjälper staden, regionen och landet att positionera sig och få en stark plats på den internationella spelplanen. Under själva evenemanget beräknas drygt 2 miljarder människor från sammanlagt 160 länder följa tv-sändningarna från ett OS och Paralympics. Den internationella exponeringen som värdsstaden får skapar en ökad kännedom för staden och landet i övriga världen. Även de länder som hoppat av sin kandidat har sett ett stort värde av marknadsföringen under själva kandidaturen.

Spelen blir en folkfest för Stockholmare och besökare

Olympiska spel kan på ett naturligt sätt utvecklas till en scen även för annat än idrottstävlingar på högsta nivå, utan att det behöver konkurrera med spelens hjärta och kärna. Sverige har ett rikt kulturliv, många internationellt kända artister och ett internationellt anseende som ett land med stor musikalisk begåvning. Under spelen förvandlas tävlingsorterna till eventplatser som med fördel kan ge utrymme för olika kulturella uttryck inom till exempel musik, rörelse, bildkonst och design som bidrar till att bredda evenemanget som publikupplevelse, både lokalt och internationellt. Fler medborgare kan på detta sett känna att detta är ett evenemang för dem och på så sätt bidra till att göra vinterspelen till en folkfest. Kultur och idrott är två områden som talar samma språk världen över. Inom dessa områden kan människor med olika språk, religion och bakgrund mötas på samma arena. Med kulturevenemang i samband med vinterspelen kan den olympiska tanken om att knyta band mellan länder och kulturer stärkas än mer. Det är angeläget att kulturen involveras i planeringen av spelen.

OS och Paralympics stärker integration och medskapande

Ett vinter-OS och Paralympics kan bidra till ett ökat medskapande och stärka arbetet med integration i Stockholm. Stockholmare bör därför erbjudas att bli involverade i arbetet på olika sätt. En del av detta ska kunna ske i samverkan med idrottsrörelsen.

Medborgardialoger är viktiga kring föreslagna investeringar av såväl nya anläggningar som av OS-byn. OS-byn måste anpassas till befintligt boende i närområdet.

Arbetet med de volontärer som ska delta i ett vinterspel förväntas kunna stärka integration. En viktig del för att nå detta är att arbeta med ett bra volontärsprogram. Här kan människor från skilda kulturer mötas och få en grundutbildning i den olympiska tanken, språket, allmänna kunskaper om Stockholm samt kunskaper om idrottssverige. De som inte redan är aktiva kan få en möjlighet till en första kontakt med idrottsföreningar i Sverige och pröva på olika idrotter och på så sätt förhoppningsvis uppmuntra till att fler tar steget in i idrottslivet i Stockholm och i resten av landet.

För att uppnå detta krävs ett medvetet och systematiskt arbete kring rekryteringen av volontärerna för att säkerställa en bred representativitet i bakgrund och erfarenhet men även utifrån t ex kön, etnisk bakgrund och bostadsområde.

Mänskliga rättigheter i fokus

Stockholm stad har höga ambitioner gällande mänskliga rättigheter. Staden ska vara öppen och välkomnade, fri från diskriminering och trygg och säker för alla. En stad där alla kan vara den de är, oavsett kön, etnisk tillhörighet, funktionsförmåga, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan trosuppfattning eller ålder.

Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm ska präglas av goda etiska värden. Det innebär att de sociala hållbarhetsfrågorna och respekten för de mänskliga rättigheterna sätts i centrum. Viktigt och vägledande i arbetet med OS och Paralympics blir då bland annat att säkerställa efterlevnad av ILO⁷:s barnkonventioner rörande arbetsrätt samt att främja lika behandling och förebygga diskriminering.

Sverige har på nationell nivå tydliga jämställdhetsmål vilka även återspeglas i Stockholms stads målsättning om att vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön. Utifrån stadens målsättningar och att Sverige har ett högt internationellt anseende inom jämställdhetsområdet bör jämställdhetsperspektivet genomsyra planering och genomförandet av spelen.

Med internationella megaevenemang följer en ökad risk för människohandel. En tidig förberedelse och klarsynthet kring detta faktum är avgörande, för att motverka prostitution, sexuell exploatering och trafficking liksom arbetet mot sexuella trakasserier.

Utredningen har tagit del av erfarenheterna ifrån sommarspelen i London 2012 där ett intensivt arbete bedrevs kring mänskliga rättigheter och hållbarhetsfrågor. Utredningen har också tillsammans med stadens MR-kansli deltagit i ett seminarium anordnat av SOK tillsammans med organisationer inom rättighets- och hållbarhetsområdet.

En uppförandekod och en värdegrund bör utarbetas i samverkan med alla intressenter. Processen kring dessa dokument är viktig då den måste ”ägas” av alla parter såsom idrotten, den olympiska rörelsen, Paralympics, sponsorer, stat och berörda kommuner.

Uppförandekoden måste gälla alla involverande således även sponsorer och leverantörer. Intresset för god etik är ömsesidigt.

⁷ Internationella arbetsorganisationen (ILO) är FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor.

Sponsorer vill inte ge stöd till verksamheter som inte följer en god uppförandekod.

Organiserandet av spelen måste präglas av öppenhet och transparens för att garantera hög etik och för att skapa tilltro till projektet. Arbetet mot korruption måste säkras.

Att följa den internationella standard, ISO 20121, för hållbara evenemang, som togs fram i samband med OS och Paralympics i London 2012, bör också vara vägledande för organiseringen av spelen.

Det internationella ramverket Global Reporting Initiative (GRI) har utvecklat standards för hållbarhetsredovisningar av större event som kan användas för att granska och rapportera kring spelens måluppfyllelse.

Ett OS och Paralympics innebär också möjligheter för innovativ utveckling kring hur ett större internationellt idrottsevenemang kan främja social hållbarhet och stärka skyddet av de mänskliga rättigheterna.

Områden som särskild måste bevakas är:

- Förhållandena för alla anställda i OS-organisationen så att uppförandekoden och god etik enligt ovan följs. Det gäller såväl anställd personal som anställda i anlitade företag och företag som har produktionen i andra länder. Här är det särskilt viktigt att säkerställa ett medvetet arbete i leverantörskedjan utifrån t ex Barnkonventionens artikel 32.
- Volontärer får inte utnyttjas otillbörligt utan måste ges samma möjligheter till pauser och ledigheter som följer av lagarna på arbetsmarknaden.
- Mat som säljs och serveras till deltagare och volontärer måste följa höga krav på miljö och att produktionen skett i under goda arbetsförhållanden.
- Transporter måste genomföras utifrån höga miljökrav och den etiska uppförandekoden.
- Ett särskilt ansvar åligger ledningen för projektet både inom organisationskommittén och i staden och inom idrotten. Särskilda utbildningsinsatser måste genomföras inför spelen.

Fortsatt arbete

I det fortsatta arbetet med ansökningsprocessen bör en fördjupad genomlysning av potentiella riskområden inom mänskliga rättigheter genomföras och resultera i en handlingsplan.

Under det fortsatta arbetet ska en kontinuerlig dialog föras med människorättsorganisationer, miljöorganisationer samt fackliga organisationer.

Förbättrad tillgänglighet

Stockholm har goda förutsättningar att göra ett vinter-OS och Paralympics som är tillgängligt för alla. Sverige ligger i framkant gällande lagstiftning kring dessa frågor men fortfarande finns mycket att göra inom detta område. Stockholms stad arbetar idag aktivt med tillgänglighetsfrågor i alla sina verksamheter. En ansökan om spelen kräver ett målmedvetet samarbete och en ambition från, i stort sett alla stadens förvaltningar och bolag att driva detta arbete framåt ytterligare ett steg. Mjuka värden som bemötande och kommunikationsfrågor är av stor vikt liksom att alla berörda anläggningar och områden tillgänglighetsanpassas. En ansökan innebär dessutom inte bara att Stockholms stad måste ta sitt ansvar utan även andra. Genom samarbete kring den värdegrund som spelen bör utgå ifrån med berörda aktörer som till exempel landstinget (sjukvård och kollektivtrafik), det privata näringslivet (restauranger, hotell), staten (museum) med flera. Spelen kommer att bli bedömda utifrån sin totala tillgänglighet.

Innovation och stärkt företagsutveckling

Ett vinter-OS och Paralympics innebär goda möjligheter att främja innovativ utveckling inom olika områden. Det handlar både om att reducera energi och negativa miljöeffekter i transporter och byggnation men framförallt att utveckla nya idéer för hur ett stort evenemang kan bidra till och utveckla ett socialt- ekonomiskt som miljömässigt långsiktigt hållbart samhälle. Detta gäller såväl tiden för tävlingarna som under och efter.

Staden har under utredningstiden fört diskussioner med bland annat KTH och Stockholm läns landsting kring möjligheten till innovativ utveckling inom målområdena. Om staden går vidare med att göra en intresseanmälan föreslås en särskild referensgrupp bildas med representanter för olika akademier i syfte att ge idéer om innovationsutveckling kopplat till projektet. Vidare föreslås att projektet knyter till sig följeforskning som kan verifiera önskade effekter för framtiden.

Områden som bör diskuteras är:

- Utvecklad miljövänlig teknik för snöproduktion i plusgrader. Samt utveckla metoder för lagring av tillverkad snö för att nå så liten avsmältning som möjligt.

- Forskning och utveckling kring dopingkontroll. Stockholm är världsledande inom området och kan genom ett vinter-OS och Paralympics ges möjligheter att stärka den positionen och utveckla nya metoder.
- Frågor om medskapande i tävlingarna och den struktur som byggs upp. Nya former för medborgardialoger kopplade till OS-by och nya anläggningar. En viktig del är att OS-byn bidrar till att öka kopplingarna mellan Årstafältet och Östbergahöjden.
- Möjligheterna att utveckla OS-byn utifrån modern teknik och på ett energimässigt effektivt sätt och med en god miljömässig profil.
- Hur tävlingarna kan främja social hållbarhet och mänskliga rättigheter.
- Få ett nytt synsätt på mobilitet och arbeta för att öka andelen klimatsmarta transporter.
- Begränsning av energiförbrukning och utveckla formerna för hur kylsystem ska kunna användas för uppvärmning genom den värme som uppstår vid nedkylning.
- Digitalisering för att främja möjligheten att genom olika media följa tävlingarna. Här sätter tekniken få gränser. Att till exempel på olika sätt kunna följa tävlingarna med 3D-bilder kan vara ett exempel.
- Innovationer inom foodtech-industrin kan bidra till att minska klimatpåverkan av matkonsumtion under spelen.

Vad är ett vinter-OS och Paralympics

OS och Paralympics

De olympiska spelen har en härkomst från antikens Grekland. Sedan 1896 har OS och Paralympics arrangerats i sin moderna form i ett stort antal länder och städer. Sverige har stått som arrangör vid ett tillfälle, sommar OS 1912, vilket ansågs vara ett sällsynt lyckat evenemang.

Olympiska spelen hålls vart fjärde år och är uppdelade i sommar- och vinterspel. Sedan 1994 hålls inte spelen på samma år, utan med två års mellanrum. Sommar-OS och Paralympics är i dag det största återkommande idrottsevenemanget i världen räknat efter antalet deltagande länder och aktiva idrottsmän och vinter-OS och Paralympics är räknat på samma sätt näst störst.

Paralympics står för de "parallella spelen" och är Parasportens motsvarighet till olympiska spelen. Paralympics är bara öppet för personer med funktionsnedsättning. De första sommarspelen anordnades 1960 i Rom och de första vinterspelen 1976 i Örnsköldsvik. Gemensamma vinterspel genomfördes för första gången i samband med OS i Albertville 1992.

Så väljs värd för spelen

Den Internationella olympiska kommittén beslutar sju år före spelen om vilket land och vilken stad som ska stå värd för spelen. Staden och eller landet tar ekonomiskt ansvar för genomförandet. IOK lämnar dock ett omfattande ekonomiskt bidrag. För genomförandet av spelen finns en kommitté med representanter för värdstaden, den nationella olympiska kommittén (NOK) och Internationella olympiska kommittén (IOK).

Nya spel enligt Olympic Agenda 2020

I december 2014 beslutade IOK om Olympic Agenda 2020, en strategisk plan innehållande rekommendationer för att stärka den olympiska rörelsen. Denna agenda har medfört en rad förändringar både i ansökningsprocess och för utförandet av spelen. *Olympic Agenda 2020* lyfter fram social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet som den nya "ryggraden" för OS och Paralympics. Ansökningsprocessen har delats upp i flera steg, vilket har minskat kostnad och tidsåtgång för att ansöka ett arrangörskap av Vinterspelen.

Inriktningen på hållbarhet innebär bland annat att IOK lägger större vikt än tidigare på att värdstaden använder så många befintliga arenor och anläggningar som möjligt. Dessutom vill IOK se att

respektive värdstad försöker minimera antalet större investeringar som inte ligger i linje med stadens befintliga utvecklingsplan.

Olympic Agenda 2020 öppnar även för möjligheten att arrangera spelen i flera städer för att öka flexibilitet i utformningen av OS och Paralympics. Det nya ramverket erbjuder även en möjlighet att lägga till vissa discipliner för att passa värdlandets idrottskultur. Detta innebär dock ett större ekonomiskt åtagande för värdlandet.

Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm

Preliminärt koncept

För att kunna bedöma realismen i att anordna ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm föreslår utredningen ett preliminärt koncept av anläggningar och grenfördelning. Det är också det konceptet som utgör grunden för de ekonomiska beräkningarna. Inför en eventuell intresseanmälan kan dock justeringar i detta göras.

Det är viktigt att klargöra att detta inte är ett färdigt förslag till koncept, Förslaget kan komma att ändras i flera avseenden under det fortsatta arbetets gång. Exempel på sådant som kan komma att justeras under det fortsatta arbetet är:

- Val av arena för längdskidåkning och skidskytte. Beräkningar utgår ifrån Tullinge/Hamra men också Haninge/Rudan kan vara ett alternativ
- Valet av sporter/grenar mellan Globen, Tele 2 Arena och Friends Arena kan komma att förändras
- Valet av grenar mellan Hammarbybacken och Flottsbrobacken är flexibelt
- Påbyggnadsalternativen på Flottsbrobacken ska studeras ytterligare
- Beräkningarna utgår ifrån en permanent skridskohall med högt efterbruksvärde i Gubbängen. Ett alternativ till detta kan vara en temporär påbyggnad av Östermalms IP.

Huvuddelen av idrotterna föreslås bli arrangerade i Stockholm. Dock är det inte möjligt att förlägga alla grenar till Stockholmsregionen. Alpina grenar med en fallhöjd utöver vad Stockholm klarar föreslås bli förlagda till Åre. Vidare föreslår utredningen att backhoppning och nordisk kombination genomförs på den befintliga anläggningen Lugnets skidstadion i Falun.

Detta innebär att tävlingarna kommer att bli uppdelade på tre olika platser i Sverige. Detta kan innebära att förutsättningarna för att vinna en ansökan i konkurrens med andra städer kan komma att försämrans. Det är vanligt att tävlingar genomförs på två orter men inte vanligt att tävlingarna fördelas på tre. Utifrån den nya visionen för den olympiska rörelsen *Olympic Agenda 2020* ser staden ändå detta som ett gångbart alternativ då denna lösning reducerar kostnaderna och att agendan öppnar för arrangemang i flera orter, dessutom är det räknat i restid nära från Stockholm till Falun och Åre.

Utredningens preliminära val av anläggningar:*(även illustrerat på karta i bilaga 2.)*

Stockholms stadion	Big Air och Aerials
Ericsson Globe Arena	Ishockey och kälkhockey
Tele2 Arena	Konståkning och Short-track
Bandyhall i Gubbängen	Curling och rullstolscurling
Ny skridskohall i Gubbängen	Speedskating
Hammarbybacken	Parallellslalom Halfpipe Bob, rodel och skeleton, även Paralympics.
Årstafältet	OS-by
Stockholmsmässan	Mediacenter
Träningsarenor issporter	Träningsrinkar i anslutning till Globen, Sätra, Stora Mossen, Ritorp (Solna), Segeltorp (Huddinge), Sundbyberg, Hågernäs (Täby), Älta (Nacka) samt eventuellt Torvalla (Haninge), ny hall på Östermalm, Husbyhallen och dessutom ytterligare hall i Nacka eller Huddinge.
Friends Arena, Solna	Invigning och avslutning för OS samt invigning och avslutning för Paralympics.
Flottsbro, Huddinge	Puckelpist och parallellslalom på snowboard
Hamra/Tullinge, Botkyrka	Längdåkning och skidskytte för såväl OS som Paralympics
Scaniarinken, Södertälje	Ishockey
Åreskutan, Åre	Störtlopp, super-G, storslalom, kombination, slalom, skicross, slopestyle och boardercross. All utförsåkning i Paralympics.
Åre	En mindre OS-by, så kallad Subvillage.
Lugnets skidstadion, Falun	Backhoppning och nordisk kombination
Falun	En mindre OS-by, så kallad Subvillage.

Utredningen har utrett möjligheten att bygga en hoppbacke i Tullinge och bedömer detta som tekniskt möjligt. Kostnaderna för en permanent OS-anläggning har beräknats till 800 miljoner svenska kronor. Utredningen finner inte detta försvarbart särskilt utifrån att efterbruksvärdet bedöms som mycket lågt.

Vidare har ett alternativ bedömts som innebär att hoppbacken till del blir provisorisk och att man efter tävlingen bygger om anläggningen så att den blir möjlig för barn- och ungdomsverksamhet. Också denna anläggning blir mycket kostsam. I det fall finansieringsfrågan går att lösa kan naturligtvis en anläggning med ett stort efterbruksvärde för barn- och ungdomsidrott senare komma att prövas. Det förslaget har dock inte nu kunnat inrymmas i vare sig investeringsbudgeteten eller budgeten för genomförandet.

Förändringar i sammansättning av grenar och discipliner

Inför varje olympiskt spel omvärderar IOK sammansättningen av grenar/discipliner och kan göra förändringar. Om grenar/discipliner tillkommer anpassas bidragen, som värdlandet erhåller från IOK, efter detta.

Utredningen föreslår inga landsspecifika grenar som komplement till det obligatoriska grenutbudet. Varje tillkommande gren, som inte ingår i kravspecifikationen från IOK, innebär att landet får stå för alla merkostnader som är förknippade med denna.

Testevents

Alla anläggningar som byggs helt nya inför ett OS och Paralympics, ska testas året före Vinterspelen. Detta kan göras i samband med andra stora internationella arrangemang. Kostnaden har beaktats i den i rapporten föreslagna genomförandebudgeten.

Kulturevenemang

Sverige har ett rikt kulturliv och många internationellt kända artister. För att de olympiska och paralympiska spelen ska bli en folkfest som märks kommer de idrottsliga arrangemangen att förstärkas med kulturevenemang. Tävlingsorterna förvandlas till evenemangsplatser som ger utrymme för många olika kulturella uttryck som till exempel musik, dans, sång, teater, installationer, bild och form som bidrar till att bredda evenemanget som publikupplevelse.

Fördelning per ort*		
Sporter/grenar	OS	Paralympics
	11 st inom Stockholm	6 st inom Stockholm
	5 st utanför Stockholm (Åre och Falun)	1 st i Åre
Discipliner	OS	Paralympics
	79 st inom Stockholm	22 st inom Stockholm
	25 st utanför Stockholm	12 st utanför Stockholm
Antal aktiva	OS	Paralympics
	2300 st (80 procent) inom Stockholm	450 st (60 procent) inom Stockholm
	450 st (15 procent) i Åre	300 st (40 procent) i Åre
	150 st (5 procent) i Falun	

*alla siffror är ungefärliga.

Genomgång av anläggningar till ett OS och Paralympics

Stockholms stadion

På Stockholms stadion planeras för ett hålla tävlingar i Aeriels samt Big Air. Detta kräver att tillfälliga konstruktioner byggs. Denna typ av tävlingar har genomförts vid tidigare tillfällen på Stadion. Stockholms stadion byggdes inför de olympiska spelen 1912 och är idag den äldsta olympiska arenan som fortfarande är i drift. Tävlingar i denna arena 2026 skulle vara av stort historisk värde.

Stockholm Live med Ericsson Globe Arena och Tele2 Arena

Ericsson Globe föreslås vara värd för ishockey och kälkhockey medan Tele2 Arena tar emot konståkning och short-track. I Tele2 Arena löses detta med att en tillfällig vägg sätts upp på mitten av planen så att två idrotter kan tävla samtidigt. Därmed skapas två arenarum med en publikkapacitet på över 10 000 åskådare vardera. Dessa arenor är beprövade evenemangsarenor som varit värd för flera ishockey-VM, konståknings-EM samt SM final i bandy. Värt att notera här är att Stockholm planerar för att söka konståknings-VM 2021. Anläggningarna har en kapacitet på 13 800 respektive 30 000 åskådare och är redan i dag flexibla anläggningar med god omställningskapacitet.

Gubbängens träningshall för skridsko och bandy

Denna hall som snart är under uppförande ska kunna ta emot curling och rullstolscurling. Hallen står färdig 2019 och får totalmått 120 meters längd, 80 meters bredd och cirka 25 meters höjd. I hallen finns serviceutrymmen som 8 omklädningsrum, förråd, m.m. För vinterspelens tävlingar i curling behöver provisoriska läktare uppföras som tar 3 000 åskådare, vilket är en utökning från nuvarande kapacitet om cirka 1 500 stående åskådare. Därutöver behöver antalet utrymningsvägar utökas liksom en viss höjning av kapaciteten gällande ventilation- och avfuktningsskapacitet. Ytterligare ett antal provisoriska omklädningsutrymmen för nationslagen och funktionärer behöver iordningställas.

Skridskoanläggning i Gubbängen

En skridskoarena med måtten, 200 meters längd, 100 meters bredd och cirka 30 meters höjd föreslås uppföras på Gubbängens idrottsplats där en speedwaybana idag är belägen. Isytan omfattar cirka 180 x 65 meter med en läktarkapacitet om 5 000 sittande och 2 500 stående. I arenan ska inrymmas omklädningsrum (10 st), utrymmen för press, media, dopingkontroller, sjukvård, teknik, serveringar, funktionärer, driftpersonal, kontor, entré, allmänhetens toaletter, m mera. Hallen ska ha en komfortvärme på +12 grader. Runt hallen ska det finnas evenemangsytor. Efter vinterspelen ska hallen användas för skridsko- och bandysport.

Denna hall bedöms ha ett stort värde för bredd och motionsidrott i Stockholm efter vinterspelen. Stockholm har idag svårt att tillgodose efterfrågan på tränings- och tävlingstid för ett antal olika istsporter. Med denna hall för såväl barn och ungdom som äldre större möjlighet till fysisk aktivitet på is. Det finns en stor efterfrågan bland motionärer att få möjlighet att träna längdskridskoåkning inför säsong.

Kostnaden för en ny skridskoanläggning i Gubbängen har uppskattats till cirka **600 mnkr.**

Utredningen har också analyserat en alternativ möjlighet med en temporär överdäckning av Östermalms idrottsplats. Att erhålla tillstånd för en permanent byggnad bedöms inte som möjlig utifrån att platsen ligger inom nationalstadsparken. En tillfällig lösning blir förhållandevis dyr, cirka 400 mnkr, vilket synes svårt att motivera utifrån att investeringen inte får något efterbruksvärde.

Höjning av backar

Under hösten har möjligheterna att höja Hammarbybacken och Flottsbrobacken upp till en fallhöjd av mellan 110 – 210 meter utretts, *se bilaga 3*.⁸

De alternativ som har studerats innebär att utfyllnadsmassor påförs eller konstruktioner anläggs, alternativt en mix av utfyllnadsmassor och konstruktioner. Studien har tittat på om detta är tekniskt och tidsmässigt genomförbart men även vilka konsekvenser detta skulle få med avseende på geoteknik, miljö, tillstånd samt väg och trafik. Studien har utgått ifrån de tekniska krav som ett vinter-OS och Paralympics ställer avseende höjd, längd och lutning, och analyserat vilka grenar som är möjliga att förlägga till Flottsbro samt Hammarbybacken. Även möjligheterna att anlägga en bob-, rodel och skeletonbana på dessa platser har studerats.

En höjning till 210 meter med eller utan konstruktion visade sig i ett tidigt skede vara orimligt tidskrävande och kostsamt, varför lägre och mer realistiska alternativ har studerats vidare.

Bob- och rodelbanor har en lutning på 8-10 grader och är därmed väsentligt flackare än övriga backar för skidåkning. Banorna är också till stora delar konstruktioner. Detta gör att banan bör ha en placering skild från skidbackarna. För både Flottsbrobacken och Hammarbybacken finns möjligheter att klara en bob- och rodelbana. Nuvarande fallhöjd behöver dock ökas för att uppfylla OS-kraven. Banans övre del kan utformas som en konstruktion som kan demonteras efter spelen. Detta för att slippa öka fallhöjden med utfyllnadsmassor, men även för att åstadkomma en kortare bana med mindre underhållskostnader i ett permanent skedet efter OS, samtidigt som banan kan bli en åkattraktion för allmänheten.

Hammarbybacken

Hammarbybacken är en konstgjord topp i stadsdelen Björkhagen i Stockholm med en fallhöjd på 85 meter. Öster om backen finns Björkhagens koloniområde som tillhör Nackareservatet.

Hammarbybacken är relativt väl undersökt i tidigare utredningar och har bedömts bestå av rena utfyllnadsmassor. Möjligheter för kompletterande fyllningar med utfyllnadsmassor är begränsad eftersom utrymme för flytt av backens släntfot skulle behöva ta i anspråk mark mot Björkhagens koloniområde. Därutöver planerar Stockholm Vatten för en utbyggnad av Sickla reningsanläggning

⁸ Vinter-OS & Paralympics 2026 – Stockholm – Utredning inför möjlig höjning av Hammarby- och Flottsbrobacken, Sweco, 2016-11-30.

rakt under Hammarbybacken. Utredningen förslår att Hammarbybacken höjs till 110 meter. Detta sker till viss del med utfyllnadsmassor och till större del med konstruktioner. Med denna ombyggnad kan Hammarbybacken hålla tävlingar i disciplinerna halfpipe, nationstävlingar i parallellslalom samt bod, rodel och skeleton.

En höjning med utfyllnadsmassor bedöms kosta cirka **70 mnkr** för hanteringen av massor. Därtill kommer kostnaden för konstruktioner för bob och rodelbanan, se rubriken nedan.

Hammarbybacken nyttjas året runt för skidåkning och träning i olika former. En eventuell avstängning av Hammarbybacken under perioder kan därmed komma att påverka rekreativsmöjligheterna. Ett ökat nyttjande av skidanläggningen i driftfas är dock mycket positivt för friluftslivet och folkhälsan.

En exploatering i form av utbyggnad av Hammarbybacken med tillhörande byggnader bedöms kunna innebära påverkan på Stockholms gröna infrastruktur samt de arter som är beroende av det ekologiska sambandet mellan Nackareservatet och Årstaskogen. Påverkans omfattning beror dels på hur stor del av området kring Hammarbybacken som tas i anspråk för kringbyggnader så som omklädningsrum och restauranger och övriga anläggningar såsom parkeringsplatser och bob- och rodelbana, samt hur dessa placeras i omgivningen, dels på hur stadens bostadsutvecklingsplaner i närområdet anpassas.

De föreslagna byggvägarna och eventuellt även utökningen av skidbacken kommer troligen, beroende på genomförandetid, att påverka den planerade utbyggnaden av bostadsområdet sydväst om Hammarbybacken. Det krävs därför att planerna på utbyggnaden av Hammarbybacken respektive utbyggnaden av bostadsområdena anpassas till varandra i tid och placering.

De förändringar som föreslås vid Hammarbybacken bedöms vara genomförbara ur miljöhänsyn. Den miljö som denna konstgjorda backe innebär har medfört att nya arter av växter och djur kunnat etablera sig i området. Utan denna konstgjorda miljö hade dessa arter mycket troligt inte funnits på platsen. Erfarenheter från andra planprocesser inom staden är att det går att återskapa och förstärka spridningssamband mellan olika värdekärnor i ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Det presenterade konceptets påverkan på kulturmiljön bedöms som hanterbart. Ett OS- och Paralympicsprojekt på platsen kommer dock att kräva att projektet samplaneras med andra pågående och planerade projekt i området.

Nuvarande detaljplan medger inte en tillräcklig höjning av Hammarbybacken utan en ny detaljplan behöver tas fram för projektet. Eventuellt kommer det ställas krav på att en miljökonsekvensbeskrivning görs i samband med att en ny detaljplan tas fram. Förutom en ny detaljplan kan tillstånd att bedriva vattenverksamhet för uttag av vatten till snötillverkning, samt tillstånd till masshantering komma att krävas.

Flottsbrobacken

Flottsbrobacken är belägen i Huddinge kommun. Backen har idag en fallhöjd av totalt 103 meter.

Flottsbrobacken föreslår anpassas för att klara grenarna parallellslalom för snowboard och puckelpist. Detta bedöms som möjligt. Förslaget innebär att höjningen byggs nästan uteslutande med konstruktioner. Detta innebär att två konstruktioner behöver byggas, en om cirka 15 meter, i nuvarande backe, för att klara en backe med en fallhöjd på 110 meter till parallellslalom och en konstruktion om cirka 38 meter för att klara en ny nedfart med en fallhöjd på 100 meter och en lutning på 26-28 grader anpassad för puckelpist. Målområdet för nedfarten som anpassas för puckelpist kommer att placeras en bit upp i backen varför denna del av backen får en ny höjd om cirka 140 meter. En massflytt på ca 10 000 m³ behöver göras för att anlägga nedfarten för puckelpist.

I utredningens koncept och kostnadsbedömningar har en höjning anpassad för puckelpist och parallellslomberäknats. Denna höjning av backen beräknas kosta **130 mnkr.**

En förutsättning för denna investering är att antingen Huddinge kommun är med och delfinansierar eller att finansiering kan ske genom näringslivet eller annat privat initiativ.

För att kunna bygga på backen med de konstruktioner som behövs krävs ca 2 års produktionstid.

Utredningen har även tittat på mer omfattande höjningar av Flottsbrobacken. Dessa har i dagsläget avfärdats av olika anledningar. Alternativen över 150 meter är inte möjliga inom den tidsperiod som finns att tillgå. Beträffande alternativen mellan 110 och 150 meter, är det tekniskt möjligt men förutsätter att Huddinge kommun kan acceptera den påverkan på trafik- och miljö som detta alternativ innebär.

En utökning av Flottsbro-området inför ett eventuellt vinter-OS och Paralympics kommer att kunna ha en påverkan på områdets framtida utformning. En förändring av området kan ha negativ påverkan på de naturvärden, skyddsvärda arter, samt

rekreationsvärden som finns i området. I och med att en mycket lägre höjning av backen med enbart konstruktioner och en liten del massflytt har valts blir påverkan på närområdet samt trafikmiljön i området mindre omfattande. Den gjorda miljöutredningen utgår ifrån en höjning av backen till 150 meter, med mer omfattande användning av såväl konstruktioner samt fyllnadsmassor. Med det föreslagna, mer begränsade förslaget, torde miljöpåverkan bli mindre omfattande.

Inom området finns dock höga kulturhistoriska värden som måste hanteras. Några exempel på kulturvärden är Gamla Stockholmsvägen, bosättningar från romersk järnålder och folkvandringstid, förhistoriska gravfält, samt en runinskriftion på häll.

Flottsbrobacken har utgjort en tipp för rena utfyllnadsmassor. Dock finns misstankar att den även innehåller förorenat material. Vid en höjning av backen kan därför markmiljöundersökningar och eventuellt åtgärder krävas för att säkerställa att projektet inte medför att Albysjön förorenas. Om hushållssopor har tippats på Flottsbrobacken finns risk för ansamling av deponigas nere i deponin, vilket medför en hälsorisk. Eventuella undersökningar av deponin bör därför omfatta undersökning av förekomst av deponigas.

En höjning för att klara de discipliner som föreslås i konceptet innebär att en ny detaljplan behöver tas fram. Mycket troligt kommer det ställas krav på att en miljökonsekvensbeskrivning görs i samband med att en ny detaljplan tas fram. Härutöver kan det krävas tillstånd för hantering av massor, tillstånd kring hantering av befintliga föroreningar, tillstånd rörande Östra Mälarens vattenskyddsområde samt tillstånd enligt kulturminneslagen samt samråd kring anläggandet av en ny tillfartsväg. Ingrepp på denna plats innebär en risk för att tidskrävande arbeten som arkeologiska förundersökningar, arkeologiska utredningar och arkeologiska utgrävningar behöver genomföras. Denna risk torde dock vara avsevärt mycket mindre med det mer begränsade förslaget.

Utredningens bedömning är att de föreslagna åtgärderna kan planeras på ett sådant sett att påverkan på berörda natur- och kulturvärden blir begränsad. Eventuella tillfälliga vägar bedöms kunna dras så att det inte hotar betydande värden. Anpassningen av backens lutningar och höjd ska planeras så dessa sker där den negativa påverkan blir som minst.

Fortsatt arbete

- När konceptet är beslutat behöver ytterligare studier genomföras för att fastslå vilka mängder och vilken kombination av utfyllnadsmassor samt konstruktioner som är nödvändiga och möjliga.
- Logistikstudier samt flyghinderanalyser behöver genomföras.
- Hur Stockholm Vattens planerade utbyggnad av Sickla reningsanläggning, under Hammarbybacken, påverkas av dessa planer behöver analyseras.
- Huddinge kommun behöver i ett tidigt skede ta ställning till om planerna på bildande av naturreservat ska avbrytas till förmån för höjning av Flottsbrobacken och utbyggnad av skidanläggningen.
- Samråd med länsstyrelsen bör ske i ett tidigt skede för att kartlägga behovet av utredningar kring befintlig deponi i Flottsbro och dess eventuella påverkan på vattenkvaliteten i Albysjön samt utredningar kring naturmiljö, kulturmiljö och värden för friluftslivet.

Bob, rodel och skeletonbana

En bob, rodel och skeletonbana föreslås förläggas till Hammarbybacken. Kostnaden i investeringsberäkningarna utgår ifrån denna placering och beräknas till cirka 600 mnkr. Investeringen är till fullo beräknad i investeringskalkylen.

Bob, rodel och skeleton är idag en relativt liten sport i Sverige. Endast mindre anläggningar finns, vilka inte är godkända för internationella tävlingar. I många andra länder är sporten mycket stor. Antalet deltagare i OS är beräknat till 300 personer vilket utgör cirka 10 % av det totala antalet. Grenarna introduceras nu inför Paralympics och kommer troligen att ingå i tävlingsprogrammet 2026. Tillsammans med bob- och rodelförbundet bedömer utredningen att sporten har en hög utvecklingspotential. Det bör också finnas ett kommersiellt intresse för en anläggning även om hela investeringen knappast kan bäras utan skattemedel. Erfarenheterna ifrån bland annat Calgary och Lillehammer visar på betydande intäkter efter OS både för kommersiell användning och

för breddidrott och tävling. Man visar på positiva siffror för sportens utveckling.

Både Hammarbybacken och Flottsbro bedöms i detta skede som möjliga placeringar för en bob- och rodelbana. En placering i Flottsbro är tekniskt enklare och påverkar befintliga skidbackar i mindre utsträckning då den eventuellt kan läggas i en annan riktning ner från toppen. Detta kommer då troligtvis innebära att, förutom Huddinge kommun, även Botkyrka kommun berörs.

Placeringen i Hammarbybacken har stora fördelar utifrån möjligheten att nyttja anläggningen efter vinterspelen. Både med avseende på idrottens behov och även möjligheten att driva anläggningen kommersiellt. Dock finns här utmaningar som behöver utredas vidare för att en placering i detta läge ska bli mer säker. De huvudsakliga frågorna som i Hammarbyalternativet behöver utredas vidare är hur banans bromssträcka kan kombineras med övriga nedfarter, var starten på banan måste placeras samt vilken omfattning av konstruktioner, och eventuellt utfyllnadsmassor, som krävs.

Kontakter har genomförts med Svenska bob- och rodelförbundet gällande förutsättningarna för en bob- och rodelbana vid Hammarbybacken i Stockholm. Hammarbybacken har ett unikt och centralt läge som medger en utslagsgivande bana i samband med OS-tävlingar, men möjliggör även för ett bra efterbruksvärde, då banan kan skalas ned något, och vara attraktiv för företagsevent, prova-på aktiviteter och turistverksamhet. I den fortsatta processen bör man söka möjligheter till delfinansiering med näringslivet eller annat privat initiativ.

Bob- och rodelbanan förutsätts i första hand vara permanent. Dock kan den översta delen eventuellt komma att tas ned efter tävlingen. Idag finns ingen bob- och rodelbana i Sverige med internationella mått. Antalet aktiva är relativt få.

Ishockeyhallar

Ishockeyhallar för ishockeyns nationslags förberedande träning inför matcher, för både herrar och damer, liksom för konståkning och short-track finns i tillräcklig omfattning inom Stockholmsområdet.

Friends Arena

Friends Arena ligger i Solna kommun och är en evenemangsarena med en kapacitet på över 50 000 åskådare och skulle vara lämplig

som en invignings- och avslutningsarena för vinter-OS och Paralympics.

Skidor och skidskytte i Tullinge/Hamra

Området vid Hamra, i närheten av Lida friluftsområde, i Tullinge i Botkyrka kommun bedöms kunna klara disciplinerna skidor och skidskytte, *se bilaga 4⁹ och 5¹⁰*. Under spelen måste området klara av att ta emot och frakta cirka 50 000 åskådare per dag. De fasta läktarna vid skjutvall samt målområdet för skidlöpning måste kunna klara en läktarkapacitet om 10 000 åskådare vardera. Det område som planeras för skidanläggningen i Tullinge är inte planlagt idag, och för en så omfattande anläggning bedöms en detaljplan krävas.

En ny arena för skidåkning i Stockholmsregionen bedöms ha stort värde för allmänheten oavsett om man är boende i Stockholm eller inte. Den permanenta anläggningen har ett stort efterbruksvärde. För att kunna använda denna anläggning efter spelen förutsätts att en del av investeringarna för konstsnö är permanenta. Det bör också övervägas att några av spåren kan användas för rullskidor.

Kostnaden för en skidanläggning i Tullinge/Hamra är uppskattad till cirka **400 mnkr**.

Då denna anläggning är lokaliserad i Botkyrka kommun krävs att staden träffar avtal med Botkyrka om såväl investeringen som framtida drift. I konceptets investeringskalkyl har hela kostnaden räknats in, dock förutsätts Botkyrka bidra till finansieringen. Det bör också observeras att marken där skidanläggningen föreslås byggas idag är privatägd. Hänsyn till det har inte tagits i kalkylen utan förutsätts komma att lösas genom Botkyrka kommun.

Utredningen har kunnat konstatera att det i det berörda området finns skyddsvärda arter, *se bilaga 6¹¹*. Störningar som uppkommer vid uppbyggandet av skidstadion och också de aktiviteter som sedan kommer att förläggas där, som till exempel tävlingar, kan komma att påverka de skyddsvärda arterna i området framför allt i grustäkten. Projektet kommer att ta stora ytor i anspråk vilket påverkar hela skogsområdet i anslutning till täkten. Vid en exploatering riskerar sand- och stenmiljöer, säl, viden och andra pollenresurser, som nyttjas av insekter, att påverkas negativt. Länsstyrelsen har tidigare yttrat sig om att en övertäckning av ytan i

⁹ OS och Paralympicsanläggningar i Hamra, Tullinge, AIX Arkitekter, 2016-11-02.

¹⁰ Kostnadsbedömning skidanläggning Tullinge, Hamra, Sweco, 2016-10-31.

¹¹ Vinter-OS & Paralympics 2026- Stockholm - Miljöutredning, Sweco, 2017-01-18.

grusgropen kräver dispens från 4 § Artskyddsförordningen. Om länsstyrelsen kommer att göra denna bedömning gällande en skidanläggning på platsen ska prövas i den fortsatta processen men detta stärker uppfattningen att en hoppbacke ej bör anläggas i grusgropen, allt för att minimera påverkan på befintliga värden.

Området innehåller fornlämningar som kan innebära restriktioner och krav på arkeologiska undersökningar. Exempel på dessa värden är ett område vid Riksten med ett mycket rikt stenåldersmaterial där bevarandevärdet är stort och en stenåldersboplats strax söder om Hamra grustäkt.

Den skidanläggning som planeras i Hamra/Botkyrka, ingår i kommunens långsiktiga planering för friluftslivet i kommunen, oavsett ett vinterspel i Stockholm, och innebär därmed inte att själva vinterspelen bör betraktas som huvudorsaken till miljöpåverkan.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns kultur och naturvärden i området som behöver i möjligaste mån undvikas och i annat fall hanteras. I Hamra grustäkt behöver frågan om dispens från artskyddsförordningen krävs utredas mer. Om åtgärderna kräver arbeten som arkeologiska förundersökningar, arkeologiska utredningar och arkeologiska utgrävningar kan dessa vara tidskrävande och eventuellt kommer det ställas krav på att en miljökonsekvensbeskrivning görs i samband med att en ny detaljplan tas fram.

Utredningen bedömer att utbyggnadsplanerna är realistiska och går att anpassa till ovan beskrivna miljökrav. Utredningen har dock i slutskedet också tagit kontakt med Haninge kommun för att med dem diskutera möjligheterna till en skidstadion vid Rudan. Detta alternativ kan vara möjligt att pröva.

Scaniarinken

Scaniarinken i Södertälje har en publikkapacitet på 6 200 åskådare. Arenan avses komma att användas för ishockey som komplement till Globen.

Åre alpinanläggning

Åre har en alpin anläggning med en uppbyggd infrastruktur för de traditionella alpina disciplinerna, störtlopp, super-G, storslalom, kombination och slalom. En del av de övriga alpina disciplinerna inom freestyle och snowboard, som inte är möjliga att genomföras i Stockholm, behöver även de förläggas till Åre. Detta gäller bland annat skicross, slopestyle och boardercross. Noteras ska att Åre arrangerar alpina VM 2019 och att detta arrangemang

storleksmässigt kan jämföras med det tänkta vinter-OS och Paralympic. Dock innehåller inte ett VM något som motsvarar en OS-by.

Lugnets skidområde i Falun

Falun har godkända hoppbackar för OS-tävlingar och dessa håller högsta internationella klass vad avser tekniska installationer och tävlingsprestanda. På backhoppningsstadion finns fasta läktare för cirka 20 000 åskådare och tillräckliga ytor finns för att utöka publikkapaciteten med tillfälliga läktare liksom uppförande av försäljningstålt, restauranger, med mera. Utredningen föreslår att tävlingarna i Backhoppning och nordisk kombination förläggs till Falun.

Utredningen har dock studerat två alternativa lösningar till backhoppning i Falun. Dessa två alternativ innebär byggande av hoppbacke i Tullinge/Hamra. Dessa alternativ är fullt möjliga att genomföra men kostnaderna blir mycket höga, cirka 800 mnkr. Det ena alternativet är att bygga en permanent anläggning för såväl 90 som 120 meter och det andra alternativet är att bygga delvis provisoriska backar som sedan kan monteras ned och användas för att bygga upp mindre backar lämpade för ungdoms- och motionshoppning. Den senare lösningen skulle ha ett större efterbruksvärde än en permanent anläggning. Utredningen finner dock att också den andra lösningen endast har ett begränsat efterbruksvärde och att breddidrotten skulle gynnas betydligt mer om dessa pengar användes för andra investeringar. Dessutom är det tekniskt komplicerat att riva den stora anläggningen och av dess byggnadsmaterial få till träningsbackar.

Det kan dock hävdas att konceptet inför IOK:s beslut om värdstad och land för tävlingarna 2026 skulle stärkas om backhoppning och kombination genomfördes i Stockholm. Detta därför att spelen då blir mer samlade och att fler tävlande samlas i OS-byn. Utredningen ser dock att det är väl förenligt med *Olympic Agenda 2020* att tävlingarna förläggs till Falun. Dessutom är avståndet mellan Falun och Stockholm inte långt med internationella mått mätt.

Detta koncept svarar upp mot agendans önskan om att befintliga anläggningar ska användas i så hög utsträckning som möjligt samt bidrar till ett mer miljömässigt samt ekonomisk hållbart arrangemang. Förutom att en hoppbacke i Tullinge blir en mycket dyr investering visar också miljöutredningen att en hoppbacke i Tullinge har en negativ miljöpåverkan. Driftkostnads mässigt uppväger de lägre boendekostnaderna (OS-byn i Falun är betydligt

billigare per deltagare) väl de höjda kostnaderna för transporter och snö tillverkning för nordisk kombination. Miljömässigt är påverkan på miljön, med anledning av ökade transporter, mindre än den miljöpåverkan som en byggnation av ny hoppbacke innebär.

Boende och andra lokalbehov

OS-byn är en viktig del av ett olympiskt och Paralympiskt spel och ska vara en mötesplats för alla deltagare vid ett vinterspel. Här ska alla aktiva och ledare garanteras trygghet, säkerhet och frihet från allmänhet och media samt erbjudas en rad servicefunktioner.

En OS-by rymmer huvudsakligen tre olika funktioner: en boendedel, som bland annat även hanterar matservice och medicinsk service, en Operational zone med många administrativa funktioner, samt en Plaza där aktiva och ledare kan mötas, handla, få tillgång till service av olika slag och även ta emot besökare.

OS-byn ska ha 24-timmars service. Den ska officiellt öppnas 12 dagar före spelens öppningsceremoni och stängas tre dagar efter spelens genomförande. Arrangören ska ha tillgång till området minst två månader, helst sex månader, före spelen för att säkerställa en bra överlämning till arrangören.

OS-by Stockholm

En OS-by i Stockholm ska kunna ta emot cirka 5600 boende, och därmed är behovet ca 1200 lägenheter. Två lokaliseringar för en möjlig OS-by i Stockholm har studerats, Årstafältet samt Bredäng, *se bilaga 7*¹². Båda dessa platser ingår i stadens planering för att nå målet att påbörja 40 000 nya bostäder till 2020. Studierna har utgått ifrån att OS-byn ska vara en del i stadens ordinarie bostadsproduktion på platsen med så få tillägg som möjligt som inte har någon funktion efter ett OS och Paralympics. I förslagen används permanenta bostäder före inflyttning för boende under vinterspelen.

Utgångspunkten för framtaget förslag har varit att begränsa anpassningarna i de lokaler och bostäder som ska ingå i den permanenta bebyggelsen. Anpassningarna består främst av att ombyggnader av innerväggar kan behövas för att rymma alla OS och Paralympics-delegater, samt att kök förbereds men plomberas för att ytorna ska kunna användas som boendeyta. Köken byggs upp efter OS och Paralympics. Så många gemensamma funktioner som möjligt ska inrymmas i lokaler som i den framtida stadsdelen

¹² Förstudie för eventuell OS-by på Årstafältet eller i Bredäng – Kalkylunderlag, Tyréns och White arkitekter, 2016-11-18

kommer att ha en liknande funktion. Endast ett fåtal funktioner behöver inrymmas i tillfälligt lokaler, mestadels tält som tas bort efter spelens slut. Dessa funktioner kräver dock relativt stora volymer.

En studie har gjorts av effekterna på bostadsmarknaden av att OS-byns samtliga bostäder, kommer ut på marknaden för antingen försäljning eller uthyrning vid ungefär samma tidpunkt efter OS och Paralympics¹³, *se bilaga 8*.

Slutsatserna av denna studie är att det i Årsta går att bygga cirka 300 och i Bredäng cirka 200 bostadsrätter utan att det påverkar det markpris som staden erhåller. När det gäller hyresrätter förväntas hyresmarknaden klara cirka 1000 lägenheter i Årsta samt cirka 900 lägenheter i Bredäng utan att kötiden blir mindre än noll år. Det betyder att man vid denna nivå kommer att få avsättning för den aktuella mängden bostads- och hyresrätter.

Det kan finnas risker för investeraren vid en produktionsvolym om cirka 1000 hyresbostäder, i form av initial stor omflyttning. För att minska risker för momentana lokala överutbud kan delar av dessa volymer innehålla bostäder som inte säljs eller hyrs ut till marknadspriser, som studentbostäder, billiga smålägenheter, bostäder av tillfällig karaktär. Detta kan dock komma att påverka projekt Årstafältets totala genomförandebudget negativt.

Oavsett ovanstående resonemang kan betalningsviljan för marken påverkas av de restriktioner och möjligheter som en OS-by medför. I dagsläget går det inte att avgöra om betalningsviljan påverkas negativt eller positivt.

Utredningen har kunnat identifiera fem tänkbara val av genomförandeprocesser för en OS-by. Fortsatta utredningar bör visa om det finns fler möjliga processer eller varianter av nedanstående.

- 1) Markanvisningar genomförs som normalt inom staden i samband med planstart och de villkor som gäller för en OS-by finns med som en förutsättning.
- 2) En planprocess inleds utan byggherrar och markanvisningar sker efter att IOK har beslutat om Stockholm får arrangera OS och Paralympics 2026.
- 3) Markanvisning sker vid planstart men dock utan de villkor som gäller för en OS-by. Villkoren för markanvisningarna

¹³ *Effekter av snabb utbyggnad av en OS-by i Årsta och Bredäng*, Evidens, 2016-10-12.

- förhandlas efter att Stockholms stad utsetts som arrangör av OS och Paralympics 2026.
- 4) Staden, genom något eller några av sina kommunala bostadsbolag, erhåller en markanvisning för hela området och står som byggherre för hela OS-byn.
 - 5) Ett statligt eller kommunalt bolag bildas, specifikt för OS-projektet, för att planera, bygga och efter spelen sälja OS-byn.

Risken med metod 1 ovan är att markvärdet kan påverkas negativt, men det kan även ha en positiv påverkan. Det rör sig om en förhållandevis liten mängd bostadsrätter, cirka 300 stycken.

Metod 2 innebär att staden initialt behöver satsa mer resurser än normalt genom att utan byggherrar driva en planprocess. Med en flexibel detaljplan, där byggherrar kommer in i processen i ett sent skede, kan det även finnas en risk för att planen visar sig svår att genomföra. De ökade kostnaderna för staden i ett initialt skede kan förhoppningsvis hämtas hem av staden i ett senare markanvisningsskede.

Metod 3 innebär en risk att byggherrar utnyttjar det faktum att staden inte har något alternativ placering för en OS-by och staden därmed får sämre betalt för marken.

Metod 4 och 5 innebär att staden, eller staten, står merparten av risken för en eventuell markvärdeminskning.

Dessa relativt snabba volymstudier visade i ett tidigt skede på att det just nu finns fler frågetecken gällande förslaget Bredäng än Årstafältet, dessa redovisas nedan under rubriken ”Fokus Skärholmen/Bredäng”. Detta kan delvis bero på att planeringen för Årstafältet har pågått under en längre tid än stadens planering för stadsbyggande på den aktuella platsen i Bredäng. Med anledning av detta har utredningen valt att utgå ifrån Årstafältets volymstudier för att ta fram ett beräkningsunderlag.

Hyreskostnaderna för en OS-by är beräknade utifrån hyresnivåer för bostäder i Årsta¹⁴ samt hyresnivåer i Årsta för kontorslokaler¹⁵.

¹⁴ *Effekterna av snabb utbyggnad av en OS-by i Årsta och Bredäng*. Evidens, 2016-10-12.

¹⁵ Underlag från Evidens, 2016-10-14.

Årstafältet

Utgångspunkten för studien av Årstafältet har varit att genomförandet, enligt stadens ordinarie bostadsutvecklingsplan på platsen, stämmer väl i tiden med OS och Paralympics och att det är ett stort projekt som har möjlighet att härbärgera alla de bostäder och funktioner som krävs inom en OS-by. Två alternativa utbredningar har studerats och båda har bedömts som realistiska alternativ med olika utmaningar. Med stor sannolikhet kommer en eventuell OS-by inte att följa något av de två studerade alternativen utan vid ett beslut om att gå vidare startas en detaljplaneprocess som styr det slutliga förslaget.

För att få fram ett riktvärde har kalkylen¹⁶ utgått från alternativ 2, *se bilaga 9*. Alternativ 2 utgår ifrån en yta om 20 kvm per boende under spelen. Om man väljer att acceptera en ökning av exploateringen i de berörda etapperna med cirka 25 procent, innebär det färre boende per lägenhet under vinterspelen, och därmed lägre kostnader för anpassningar/återställande av lägenheterna. En utgångspunkt i kalkylen för alternativ 2 är att simhallen från början byggs permanent och öppenvårdsavdelning förläggs i lokaler som efter vinterspelen är avsedd att inrymma en närakut, som kan komma att ingå i landstingets planerade satsning på närakuter. Idrottsförvaltningen planerar för en sim- och idrottshall på Årstafältet och utredningen föreslår därmed att den tidigareläggs i idrottsnämndens investeringsplan och färdigställs så att den initialt kan användas i OS-byn.

I den kalkyl som tagits fram för rapporten förutsätts att det byggs så många bostadsrätter som marknaden förväntas kunna omsätta på marknaden efter ett OS och Paralympics, utan att det påverkar det marknadspris som staden erhåller för den sålda marken negativt. Resterande del planeras som hyresrätter. Hur byggherrarnas betalningsvilja för marken påverkas av OS och Paralympics måste utredas mer och kommer att påverka vilken upplåtelseform man får i den färdiga stadsdelen.

I och med att förslaget innebär en mindre mängd bostadsrätter än hyresrätter, 23 procent bostadsrätter och 77 procent hyresrätter måste staden i ett fortsatt arbete med en OS-by ta ställning till om andelen bostadsrätter ska höjas, antingen i senare etapper i Årstafältsprojektet eller i andra delar av staden. Detta för att ta igen det intäktsbortfall som uppstår i och med att kalkylen bygger på en högre andel hyresrätter än beräknat i projektet Årstafältet, där man

¹⁶ *Kostnadsbedömning av tidigt skede OS-by Årstafältet*, BA Byggnalys del av ÅF, 2016-10-25.

räknat med en fördelning om 50 procent bostadsrätter och 50 procent hyresrätter.

En detaljplaneprocess förutsätts ta ungefär 2,5 år från samråd till antagande och överklagandeprocessen cirka 1,5 år. Detta innebär att planarbetet behöver påbörjas 2017, alltså innan en intresseanmälan ska lämnas in och innan IOK fattar beslut om vilken stad som får arrangera OS och Paralympics.

I och med att ett vinter-OS och Paralympics inte kan acceptera några förseningar i byggprocessen så kan det finnas en risk för kostnadsökningar på grund av forcerade tidplaner för olika entreprenader. Detta har till viss del tagits höjd för i den presenterade genomförandebudgeten men eftersom tidplanen kommer att vara känd i god tid kan detta förhoppningsvis förebyggas genom god planering.

Fokus Skärholmen/Bredäng

Bredäng inom området Fokus Skärholmen har även studerats för en OS-by. De enkla volymstudier som gjorts visar att det kan vara möjligt att rymma en OS-by på denna plats. Volymstudien på denna plats förutsätter att delar av Bredäng camping används samt att hela Sättra idrottsplats används temporärt. Om detta är möjligt och önskvärt måste studeras om man väljer att titta vidare på denna placering.

Som ovan nämnts är markvärdet i Bredäng så lågt att endast omkring 200 bostadsrätter kan byggas om inte staden ska subventionera marken, resterande 1 000 lägenheter måste byggas som hyresrätter. Detta innebär ett stort tillskott av hyresrätter i ett område där den dominerande upplåtelseformen i befintligt lägenhetsbestånd är hyresrätter. Detta skulle möjligen kunna hanteras med en plan för ombildning/hyrköp.

OS-by Falun

En OS-by i Falun ska kunna ta emot cirka 330 boende. I Falun har två alternativ för en olympisk subvillage¹⁷ studerats. Det ena alternativet bygger på att den olympiska byn byggs som en del av Falu kommuns ordinarie bostadsplaner. Övriga funktioner löses i kringliggande lokaler som till exempel Högskolan Dalarna samt Lugnets konferens. Ett annat alternativ är att man nyttjar befintliga hotell för boendet och närliggande lokaler exempelvis i Högskolan Dalarna samt Lugnets konferens för övriga funktioner. Falu

¹⁷ Subvillage är en sekundär OS-by som inte behöver hålla samma standard som den huvudsakliga OS-byn.

kommun bedömer det som fullt realistiskt att husera en subvillage i Falun.

OS-by Åre

En OS-by i Åre ska kunna ta emot cirka 1 000 boende. Åre ska under de närmaste 10 åren stärka sitt bestånd av hotell och stugor till uthyrning samt bostäder för permanent boende. En OS-by skulle antingen kunna bestå av bostäder som finns för uthyrning eller matchas med kommunens/privata aktörers bostadsbyggande för permanentboende. Åre kommun bedömer det som fullt realistiskt att realisera en subvillage i Åre.

Tillgång till hotellrum

Stockholm har en god tillgång till hotellrum samt rum i vandrarhem. Staden kan erbjuda den hotellkapacitet som ett vinter - OS och Paralympics kräver och bedöms därmed inte behöva tillhandahålla en så kallad medieby för tillresta journalister som IOK oftast har med i sina kriterier.

Totalt finns drygt 33 000 hotellrum i ”Greater Stockholm” fördelade i olika kommuner, (cirka 10 min med tunnelbana från Stockholms Centralstation) samt ungefär 15 700 rum i hotell eller rum i vandrarhem inom 10 min med kommunala färdmedel från Stockholms Centralstation.

Mediacenter Sthlm

Mediacentret i Stockholm föreslås till Stockholmsmässan i Älvsjö. Här kan både ett Media Press Center (MPC) och ett International Broadcasting Center (IBC) rymmas. Ett MPC ska kunna välkomna cirka 3 000 journalister och fotografer under spelen medan IBC ska vara arbetsplats för omkring 6 000 verksamma inom broadcasting (TV- och radiosändningar). Befintlig anläggning motsvarar med vissa anpassningar de krav som ett vinterspel ställer på dessa funktioner. Stockholmsmässan har ställt sig positiv till att ta emot detta arrangemang.

Mediacenter Åre

Mediacentret i Åre föreslås till hotell och konferensanläggningen Holiday Club som har erfarenhet av att hysa stora evenemang. Åre kommun har ställt sig positiva till denna placering. Holiday Club ligger mitt i Åre by med tågstationen som närmaste granne.

Mediacenter Falun

På arenan i Falun finns lokaler för att bygga upp IBC och MPC i en klimatkontrollerad miljö och med hög teknisk standard. Detta

fungerade mycket väl under Skid-VM 2015. Falu kommun är mycket positiv till att tillhandahålla dessa lokaler för ett OS.

Fortsatt arbete

Alla tre OS-byar måste studeras vidare för att risker ska kunna identifieras och hanteras och noggrannare kostnadsberäkningar kunna tas fram. Ett val om staden ska gå vidare med planeringen för en OS-by på Årstafältet eller Bredäng måste göras. För att klara tidplanen för en OS-by behöver även förberedelser för stadens planeringsprocesser startas under 2017. Nedan följer exempel på frågor som behöver studeras vidare:

- Val av markanvisningsmetod och planprocess.
- När staden bestämt om går vidare med Bredäng eller Årstafältet som plats för en OS-by, behöver fördjupade volym och gestaltungsprocesser påbörjas. Knäckfrågor behöver belysas och utredas.
- Studier av hur byggbranschens betalningsvilja för mark påverkas av ett OS-by koncept.
- En fördjupad dialog med Falu och Åre kommun om OS-byar och andra funktioner där behöver inledas.
- I den föreslagna kalkylen finns en osäkerhet i uppgifterna om hur lång tid som en OS-organisation måste betala hyra för en OS-by. Detta måste studeras vidare i samarbete med IOK, exploateringskontoret samt byggexpertis.

Förutsättningar för genomförandet

Snötillgång

Förutsättningarna avseende snötillgång i Stockholmsområdet har utretts tillsammans med Svenska skidförbundet, *se bilaga 10¹⁸*. Kravet är att kunna snösäkra ett vinter-OS och Paralympics där längdskidor, skidskytte och delar av det alpina programmet är förlagt till Stockholm, Huddinge och Botkyrka. En garanterad snötillgång ska i första hand klara ett OS och Paralympics men även vara en varaktig lösning för en nedskalad reguljär efterbruksanvändning. Övergripande kan konstateras att liksom på aktuella alternativa vinter-OS orter och på många andra håll i världen kan inte natursnö täcka vinterspelens behov utan snötillgången behöver säkras genom lagring av tillverkad snö mellan säsonger och produktion av snö i god tid före evenemanget samt under evenemanget.

Det är framför allt i Stockholmsområdet som investeringar i kompletterande produktionskapacitet behövs. I Åre, som står som värd för alpina-VM 2019, finns tillräcklig produktionskapacitet för att klara snötillgången.

Kostnaderna för nödvändiga investeringar samt produktion av snö beräknas till cirka 400 mnkr.

Tekniska möjligheter att orda snö

Utvecklingen av effektiva produktionssätt går ständigt framåt och expertis förordar en kombination av snölagring och snöproduktion med så kallade snöfabriker (en stor container där snö kan tillverkas även vid plusgrader utanför) och mer traditionella produktionssätt som till exempel snökanoner. Det fullt möjligt att snösäkra ett vinter-OS och Paralympics i Stockholmsområdet genom maskinell tillverkning av snö och för att klara detta behövs bland annat vattentillgång, elkraft, snöproduktionsmaskiner och snöskötsfordon. För att täcka behovet av tillverkad snö beräknas behovet till tre stycken snöfabriker, 14 snömaskiner, 120 flätkanoner, 150 lanskanoner och 100 000 kubikmeter lagrad snö. Till detta kommer ledningsdragningar, kyltorn och kylanläggningar, servicebyggnader samt snöskötsfordon. Utredningen har i den uppskattade genomförandebudgeten räknat in att en del av dessa investeringar kan säljas och därmed generera en intäkt till projektet.

¹⁸ PM – snösäkring av vinter-OS och Paralympics 2026, 2017-01-18.

Om Stockholm blir värd för vinter-OS och Paralympics 2026 bör genomförandeorganisationen aktivt medverka i forskningen kring utvecklingen av snö tillverkningen i syfte att reducera kostnader och energiåtgång.

Energiåtgång för snö tillverkning

En översiktlig uppskattning av energiåtgången för att tillverka den ovan nämnda mängden snö är cirka sju miljoner kWh (7 GWh, Gigawattimmar), vilket motsvarar den årliga energiåtgången för cirka 350 småhus.

Volontärer

Ett OS och Paralympics förutsätter att en stor mängd volontärer engageras. Erfarenheter från tidigare olympiska spel visar att det funnits stort engagemang och är full möjlighet att få tillräckligt intresse för dessa uppdrag. Erfarenheter från London visar att antalet volontärer bör begränsas, då en för stor mängd tenderar att dra mycket resurser när det gäller arbetsfördelning och sysselsättning om det inte finns tillräckligt med arbetsuppgifter. Till ett OS och Paralympics i Stockholm räknar man att cirka 32 000 volontärer är rimligt, vilket är ungefär lika många som i Vancouver. Dessa volontärer ska få en utbildning bland annat i vad ett OS och Paralympics är, i säkerhet och allmän kunskap om arrangemangen och staden.

Utgångspunkten är att merparten av de som ska arbeta som volontärer under arrangemangen är fastboende i Stockholm, Åre och Falun, alternativt komma från närbelägna orter. Dock har ett visst behov av hyrt boende beaktats i genomförandebudgeten. Erfarenheter från andra arrangörer av spelen pekar på att det finns en grupp volontärer som önskar delta på flera spel än de som arrangeras i det egna hemlandet. Arbetsgruppens bedömning är att stockholmsregionen har så god tillgång på hotell, vandrarhem och liknande boende att detta behov kan täckas.

Transporter

Den trafikutredning¹⁹ som genomförts har tittat på förutsättningarna för att anordna ett OS och Paralympics i Stockholm, Åre och Falun, *se bilaga 11*. Stockholm har en väl fungerande kollektivtrafik och generellt ett bra transportsystem. Ett vinterspel med fokus på Stockholm är fullt genomförbart.

¹⁹ *Vinter-OS & Paralympics 2026, Stockholm – Utredning av trafik under evenemang*, Sweco, 2016-12-08.

Det måste dock planeras med rimlig hänsyn till de begräsningar som finns. Detta innebär exempelvis att programmet måste läggas med hänsyn till de tider på dygnet och under veckan där belastningen i trafiksystemet normalt inte är som störst.

Arrangemang som drar flest besökare bör förläggas på tider att de i så liten utsträckning som möjligt berör stadens rusningstimmar för trafik. Arrangören bör även undvika att lägga start och avslut av de mest populära arrangemangen vid samma tidpunkter. En smidig framkomlighet för alla kräver även att arrangören arbetar med tydliga hänvisningar av besöksströmmar. Detta för att styra dessa till rätt färdmedel och stationer där utrymme och resealternativ finns.

Trafikutredningen pekar på att Stockholms infrastruktur generellt är bra rustat för ett arrangemang av OS och Paralympics storlek.

Transporter av aktiva, turister m fl inom Stockholmsområdet

Utredningen utgår ifrån att de aktiva och ledare som bor i OS-byn i Stockholm åker med abonnerade bussar. Beträffande besökare är utgångspunkten att alla färdas med kollektiva färdmedel till och från arrangemangen.

Transporter av aktiva, turister m fl till och från Åre och Falun

Åre

Åre är en ort som är belägen cirka 600 km från Stockholm. Det tar ungefär 7 timmar att transportera sig med bil eller tåg, mellan Stockholm och Åre. Samma resa med flyg tar cirka 1 timme till Östersund och därefter drygt en timme med buss till Åre. Till Åre väntas cirka 140 000 besökare och cirka 1000 aktiva och ledare. Merparten av dessa väntas resa via tåg och flyg. Cirka 30 procent väntas ta sig till och från Åre med abonnerad buss eller bil.

Falun

Falun är en ort som är belägen cirka 200 km från Stockholm. Det tar cirka 3 timmar med bil eller tåg, mellan Stockholm och Falun. Besöksantalet till tävlingarna i Falun väntas uppgå till omkring 190 000 och totalt väntas cirka 330 000 personresor genomföras. Merparten av dessa förväntas ske mellan Stockholm och Falun. Till detta kommer cirka 330 aktiva och ledare som ska resa mellan Stockholm och Falun. 65 procent av alla transporter väntas ske med tåg och resterade 35 procent kommer att åka till och från Falun med

bil eller abonnerade bussar. Detta förväntas inte medföra några betydande problem då det finns bra tågkommunikationer till Falun.

Platslogistik

Platslogistik kräver vidare studier, specifikt kring nedstående arenor:

- *Lösning av trafik kring Tullinge/Hamra.* I genomförandebudgeten för vinterspelen 2026 har hänsyn tagits till att en tillfällig pendeltågsstation om cirka 40 mnkr eventuellt behöver byggas. Detta behöver utredas vidare. Utredningen behöver ta ställning till för och nackdelar med stora mängder skyttelbussar och problematiska gångflöden alternativt byggnation av ny pendeltågsstation.
- *Lösning av trafik kring Flottsbrobacken.* Problematik förväntas uppstå utifall det krävs stora mängder skyttelbussar från Flemingsberg samt i viss utsträckning Alby. Merparten av besökarna förväntas dock välja Alby som närmaste tunnelbanestation.
- *Schemaläggning av evenemang.* Problematik förväntas uppstå om evenemang nära varandra eller längs samma spårtrafiklinje planeras suboptimalt.
- *Generellt* behöver parkeringsfrågan vid alla arenor utredas vidare. Detta gäller framförallt för abonnerade bussar samt andra ackrediterade fordon.

Logistik och byggtransporter

Specifikt bör genomförandet av nödvändiga åtgärder i Hammarbybacken och Flottsbro studeras vidare. Dessa ska bland annat sättas i relation till de arbeten som projekt Tvärförbindelse Södertörn samt Spårväg syd medför.

Investeringar i Stockholms infrastruktur

Under de närmaste tio åren genomförs flera stora infrastruktursatsningar i Stockholmsområdet. Ett evenemang som OS och Paralympics är inte beroende av dessa infrastruktursatsningar men de kan i vissa fall ge bättre förutsättningar för spelen och i andra fall innebära vissa begränsningar. De projekt som bedöms ha en påverkan på vinterspelen 2026 kommenteras nedan.

Tvärförbindelse Södertörn

Tvärförbindelse Södertörn har en förväntad byggstart år 2020, dock är förväntad trafikstart oklar då beslut om den slutgiltiga sträckningen väntas under 2017. Det är oklart hur etapperna delas upp i tiden. Om ombyggnationerna av Glömstavägen i Huddinge läggs tidigt under projektet påverkas eventuella transporter av massor till Flottsbrobacken och en ombyggnation av Glömstavägen samtidigt som vinterspelens genomförande innebär stora begränsningar i transporter av besökare till arrangemanget.

Spelen är inte beroende av denna investering men dess genomförande kan medföra begränsningar i möjligheten att göra investeringar i Flottsbrobacken samt tillgängligheten för besökare under arrangemangen.

Spårväg syd

Spårväg syd, förväntad byggstart av etapp 1 (Flemingsberg – Skärholmen) 2023, förväntad trafikstart 2026. Tidplanen är i dagsläget oklart då förhandlingar pågår och genomförandebeslut ej är fattat. Projektet kommer med stor sannolikhet inte vara klart till OS och Paralympics.

Spelen är inte beroende av denna investering men däremot bedöms projektet ha mycket stor påverkan på byggtrafik och evenemangstrafik.

Ny tunnelbana till Nacka/Söderort

Tunnelbanan till Nacka/Gullmarsplan har en förväntad byggstart 2018-2019 och en förväntad trafikstart 2025-2026. Viss risk finns för förseningar i tidplan. Omkoppling till blå linje vid Globen är ett kritiskt moment och skulle påverka tillgängligheten för besökare till vinterspelen, om dessa sammanfaller i tid. Tunnelbaneprojektet kan medföra begränsad framkomlighet i Hammarby sjöstad under vinterspelen, om tunnelbanans genomförande tidsmässigt sammanfaller med arrangemanget. En driftsatt tunnelbana med stationer vid Hammarby kanal respektive Slakthusområdet ger däremot bättre möjligheter att avlasta befintligt kollektivtrafiksystem och ta hand om besökare till evenemangen i Hammarbybacken, Globen området och Tele2 Arena.

Eventuellt har tunnelbaneprojektet en mycket stor påverkan på evenemangstrafiken, om omkoppling till blå linje sker kring OS och Paralympics, annars har projektet mycket liten påverkan på vinterspelen.

Slussen

Slussens ombyggnad har startat under innevarande år och förväntas vara klar 2025. Viss risk finns för förseningar i tidplanen. Dess genomförande kan påverka kapaciteten i trafiksystemet, både kollektivtrafik och biltrafik i centrum, samt till viss del även anslutande trafik från Nacka och Värmdö.

Troligtvis kommer det ha en viss påverkan på evenemangstrafik, men detta är inte avgörande.

Ny tunnelbana Gul Linje

Tunnelbanans gula linje och station Arenastaden har en förväntad byggstart 2018 och en förväntad trafikstart 2024-2025. Viss risk finns för försening i tidplanen. Om station Arenastaden inte är öppnad till OS och Paralympics kan befintlig station, Solna Centrum, klara behoven för vinterspelen 2026. Liten risk för påverkan på evenemangstrafik.

Förbifart Stockholm

Förbifart Stockholm, byggstart 2016, förväntad trafikstart 2026. Vissa kopplingar kan påverka annan trafik. Det finns en mindre risk för påverkan av byggtrafik och evenemangstrafik.

Övrigt

Järnvägsprojekt (Getingmidjan, Ostlänken och eventuell höghastighetsjärnväg) samt Arlandas utveckling kan påverka framkomligheten under vinterspelen negativt. Påverkan blir störst på besökstrafiken till och från Stockholm. Ingen risk för påverkan av byggtrafik och evenemangstrafik.

Om större reinvesteringar i tunnelbana, pendeltåg och lokalbana planeras till tiden för vinterspelens genomförande kan det påverka tillgängligheten för besökare negativt. Hur planeringen för detta är tänk är i dagsläget inte känt.

Kombinationseffekter kan uppstå där byggskedet överlappar mellan ovan listade projekt.

Behov av investeringar i infrastruktur

Vidare analyser av kollektivtrafiksystemet tillsammans med landstingets trafikförvaltning kommer att krävas. Möjligheten att öppna en tillfällig pendeltågsstation mellan Tullinge och Tumba bör utredas vidare. Detta skulle förbättra tillgängligheten till Hamra skidanläggning avsevärt samt avlasta befintliga stationer.

Trafikverket har påbörjat planeringen för en första del av Förbifart Tullinge som benämns ”Infart Riksten”. En utbyggnad av Förbifart Tullinge i sin helhet skulle vara positivt ur ett OS och Paralympics sammanhang men även i ett breddidrottsperspektiv då det skulle förbättra tillgängligheten till en eventuell framtida skidanläggning i Hamra.

Vägnäten mellan Stockholm-Falun samt Östersund-Åre behöver analyseras för att identifiera om det föreligger behov av investeringar i dessa. Möjligheterna att stärka upp och få bättre tågförbindelser till Åre behöver ses över.

Förslag till fortsatt arbete

- Antalet skyttelbussar till utomhusarenorna behöver utredas närmare vid senare studie.
- Hur påverkar avstängningar, skytteltrafik och besöksströmmar den ordinarie bil- och busstrafiken inom bostadsområden?
- Möjligheten att anlägga en tillfällig pendeltågsstation bör utredas vidare med avseende på behov, genomförbarhet och kostnader.
- Tillsammans med Stockholms läns landstings trafikförvaltning studera var i systemet risk för trängsel är som störst samt tänkbara åtgärder för att motverka detta. Även den praktiska kapaciteten på vissa stationer bör studeras, exempelvis plattformskapacitet, kapacitet vid rulltrappor och hissar.
- Kan ytterligare kapacitet (i form av förstärkt stombussnät i och utanför city) tillföras i det ordinarie systemet för att totalt sett underlätta för spårsystemet. Det kan innebära extra kapacitet för besökares resor och samtidigt underlätta för befolkningen i Stockholm att lättare hitta andra resvägar.
- Hur påverkar projekt Tvärförbindelse Södertörn och genomförandet av en eventuell höjning med utfyllnadsmassor på Flottsbro varandra.

Säkerhetsarrangemangen under vinterspelen 2026

Bedömningarna av säkerhetsarrangemangen är gjorda utifrån de specifika förutsättningar som föreslås gälla för vinterspelen 2026. I denna del har endast begränsade jämförelser gjorts med Vancouver utifrån att den Kanadensiska staten då också tog ett större ansvar för arrangemangssäkerheten än vad som krävs av den Internationella olympiska kommittén. Dessutom bedöms behovet av säkerhetåtgärder succesivt komma att öka. Utformning och omfattning avseende säkerhetsarrangemangen kommer löpande att behöva verifieras och uppdateras utifrån förändringar i det nationella och internationella säkerhetsläget.

Avgränsningar

Utredningen omfattar säkerhetsarrangemangen vid arenor, anläggningar och OS-byar samt den allmänna säkerheten för aktiva, ledare och resterande OS-familj: IOK och NOK medlemmar samt företrädare för internationella idrottsförbund och media, den så kallade ”inre säkerheten”.

Utredningen täcker inte in övriga säkerhetsarrangemang, så kallad ”yttre säkerhet”, till exempel förstärkt gränsbevakning, utökad passkontroll, tull, säkerhetspolis, upprättande av ordningen på allmän plats etc. Detta förutsätts att ansvariga, rättsvårdande myndigheter upprätthåller innan och under vinterspelens genomförande.

Jämförelser har gjorts med tidigare vinterspel och de uppskattade kostnaderna i Jöran Hägglunds och Proplans rapporter inför en eventuell ansökan till Vinterspelen 2022. Alla jämförelser i 2016 års penningvärde.

Inre säkerhet

Inre säkerhet omfattar aktivas, ledares, övriga OS-familjens och besökares säkerhet i OS-byar, öppnings- och avslutningsceremonier, medaljutdelning, anläggningar och tävlings- och träningsarenor samt i samband med transporter av aktiva, ledare och övrig OS-familj i och mellan Stockholm, Åre och Falun enligt föreslaget koncept för vinterspelen 2026. I inre säkerhet ingår även säkerhetsarrangemang för publik, media och besökare i och anslutning till arenor och anläggningar i samband med tävlingarnas genomförande.

Säkerhetsledning

Ett olympiskt vinterspel är det näst största idrottsevenemanget i världen, endast sommarspelen är mer omfattande. Detta ställer höga krav på säkerheten och säkerhetsorganisationens kapacitet och kompetens. Med tanke på vinterspelens komplexitet och rådande säkerhetsläge är det viktigt att poängtera att säkerhetsarbetet måste ingå som en specifik men integrerad del av genomförande organisationen.

Om Stockholm får vinterspelen 2026 bör genomförandeorganisationen, och säkerhetsledningen påbörja sitt arbete redan 2020. Under perioden 2020-2025 bedöms det totala bemanningsbehovet uppgå till motsvarande 30 heltidstjänster, i genomsnitt 5 heltidstjänster per år. Under 2025-2026 när förberedelserarbetet intensifieras med utbildning, upphandling, övervakning av arenor, anläggningar och OS-byar, zonindelning, ackreditering, med mera så ökar behovet till cirka 20 heltidstjänster per år.

Under själva genomförandet av vinterspelen förväntas säkerhetsledningen att behöva kompletteras med ett antal personer, bland annat för operativ styrning och koordinering av säkerhetsarbetet i Stockholm, Åre och Falun, samverkan med polis och rättsvårdande myndigheter, etc.

Säkerheten vid arenor, anläggningar och OS-byar

Totalt beräknas cirka 9 000 personer vara engagerade med övervakning och operativt säkerhetsarbete på arenor, anläggningar och i OS-byarna under OS och Paralympics. Till detta kommer även övervakning av arenor, anläggningar och OS-byar en tid innan vinterspelens genomförande.

För att koordinera, styra och följa upp det operativa säkerhetsarbetet under spelen behöver en operativ ledningscentral upprättas på cirka 30 personer.

I tidigare spel har militär och polis i stor utsträckning ansvarat för säkerhetsarrangemangen. Utredningen har dock valt att utgå från att det operativa arbetet med den inre säkerheten kommer att utföras av inhyrd personal i form av väktare, ordningsvakter samt i viss mån volontärer.

Som jämförelse kan nämnas att i Vancouvers vinterspel 2010 var 6500 poliser och 4 500 soldater involverade i säkerhetsarbetet.

Dessa poliser och soldater var dock engagerade i både internt och externt säkerhetsarbete.

Kostnader för säkerhetsarrangemangen

Kostnaderna för den inre säkerheten beräknas uppgå till totalt 1 460 mnkr.

Bedömda kostnader för den inre säkerheten är betydligt högre än de säkerhetskostnader som ingick i Salt Lake Citys (2002), Turins (2006), Sotjis (2014) och Vancouvers (2010) genomförandebudgetar. Den stora skillnaden är att i dessa spel så har staten stått för majoriteten av säkerhetskostnaderna, både de inre och yttre säkerhetsaspekterna.

Vinterspelen i Vancouver har använts som en viktig jämförelse då utredningen har haft tillgång till detaljerade budgetunderlag samt den transparenta genomlysning som genomfördes av Vancouvers OS-budget av flera olika instanser efter spelens genomförande.

Det faktum att den kanadensiska staten tog ett ansvar för både inre och yttre säkerhet gör det svårt att få fram tillförlitliga beräkningar vad inre men även den totala säkerheten verkligen kostade. Utredningar som gjordes efter Vancouver indikerar att det totala kostnaden för säkerhetsarrangemangen ("inre" och "yttre" säkerhet) uppgick till 7 500 mnkr enligt de högsta uppskattningarna. Dessa uppskattningar har dock ifrågasatts då inte bara tillfälliga, extraordinära kostnader som vinterspelen medförde togs med, utan även andra, ordinarie kostnader inkluderades som stat och myndigheter ändå skulle haft, oavsett genomförandet av vinterspelen.

Den samlade bedömningen är dock, utifrån det rådande säkerhetsläget, att uppskattningen för vinterspelen 2026 (1 460 mnkr) bättre speglar det faktiska behovet av inre säkerhet.

För att få en relevant uppskattning av den totala säkerhetskostnaden bör en kompletterande bedömning göras av staten och rättsvärdande myndigheter för de extraordinära kostnader som tillkommer utöver ordinarie verksamhet för att garantera säkerheten inför och under ett genomförande av vinterspelen.

Ansvarsfördelning

Kommuner

Stockholm måste som sökande stad garantera spelens genomförande, exklusive den nationella säkerheten. Detta gäller såväl genomförandebudgeten som vissa investeringar. För de investeringarna som ligger utanför Stockholms kommungräns måste avtal om kostnadsfördelning tecknas mellan staden och berörd kommun. Detta gäller i första hand Huddinge och Botkyrka, men kan också komma att gälla Haninge kommun. Stockholms stad behöver även beslut från Åre och Falun att de vill och kan klara de åtaganden som kommer att krävas av dem avseende OS-byar samt tävlingsarenor. Vissa investeringar utanför Stockholms kommungräns kommer att kräva delad finansiering antingen med andra kommuner och/eller sponsorer och privata aktörer.

Landsting

För ett arrangemang av OS och Paralympics storlek är det väsentligt att funktioner som sjuk- och hälsovård samt kollektivtrafik fungerar med den tillströmning av besökare som förväntas under spelen. Landstinget måste intyga att det har kapacitet att ge den service som är nödvändig till den mängd besökare som väntas till ett vinterspel i Stockholm.

Staten

En förutsättning för att spelen ska kunna arrangeras är att staten kan garantera den nationella säkerheten både ekonomisk och organisatorisk. Enligt anvisningarna från IOK krävs ett statligt beslut i denna fråga. Vidare behöver även staten intyga att övriga statliga funktioner som gränsbevakning, utökad passkontroll, tull, säkerhetspolis, upprättande av ordningen på allmän plats tullverksamheten, fungerar under ett evenemang av OS och Paralympics storlek.

Idrottsförbunden

Arrangemanget bygger på att idrottsförbunden, med sina respektive specialkompetenser, står värdar för själva tävlingarna. Detta innebär att de ansvarar för och ska ha en organisation för att kunna genomföra tävlingarna.

Juridik

Kommunal angelägenhet att anordna OS och Paralympics

Frågan om det ligger inom den kommunala kompetensen att arrangera ett OS och Paralympics har prövats av kammarrätten i samband med Stockholms stads ansökan om sommar-OS 2004 (Kammarrätten i Stockholm, mål 4326-1997). Domstolen ansåg att det var uppenbart att ett arrangörskap för ett OS och Paralympics i sig kan anses ägnat att främja såväl näringsliv som turistnäring i den kommun som svarar för arrangemanget, samt ge positiva effekter för det lokala idrottslivet. Domstolen ansåg därför att det låg inom ramen för den kommunala kompetensen för en kommun att engagera sig i ett OS och Paralympics. Även de kringaktiviteter som ett OS och Paralympics för med sig ansågs då också falla inom den kommunala kompetensen. För att arrangemanget ska vara kompetensligt krävs även att det föreligger en rimlig proportion mellan kommunens kostnader för anordnandet och den nytta för kommunen och kommunmedlemmarna som evenemanget kan förväntas främja.

För att det ska vara förenligt med den kommunala kompetensen att Stockholm ansöker om att få arrangera vinter-OS och Paralympics 2026 är det därför av stor betydelse att det finns en robust och väl underbyggd budget som utvisar de ekonomiska konsekvenserna evenemanget. Det är även av stor vikt att kostnaderna och den ekonomiska risken för staden motsvarar den nytta som Stockholm och stockholmarna kan förväntas få av engagemanget på kort och lång sikt.

Investeringar i andra kommuner

I samband med genomförandet av ett vinter-OS och Paralympics kan det bli aktuellt för staden att investera i idrottsanläggningar och andra anläggningar i angränsande kommuner. Det är inget som hindrar att en kommun engagerar sig i markinnehav och anläggningar inom en annan kommuns område för exempelvis vägtrafik, flygtrafik och friluftsliv, förutsatt att dessa anordningar behövs för den egna kommunen. Befogenheterna kan variera från kommun till kommun. En storstadskommun kan ha större befogenhet än en mindre kommun att till exempel förvärva mark i angränsande kommun.

Om det går att fastställa att de investeringar som behöver göras i anläggningar i andra kommuner också kommer stockholmarna till godo och att investeringen står i rimlig proportion till den

förväntade nyttan kan investeringarna anses falla inom den kommunala kompetensen. I den bedömningen bör det också vara betydelsefullt att investeringen sker som ett led i att genomföra OS och Paralympics. Om investeringarna görs i mark som staden inte äger är det lämpligt att exempelvis genom avtal med markägaren säkerställa att den aktuella platsen kommer användas för det tänkta ändamålet under en tidsperiod som motiverar investeringskostnaderna.

OS-bolag

I det befintliga underlaget från IOK anges att när arrangörstaden har utsetts ska värdstaden skapa ett OS-bolag ("OCOG") inom fem månader. I staden finns ett vilande OS-bolag sedan 2004 års OS-ansökan, som kan användas i detta syfte. OCOG är därefter den juridiska person genom vilket det huvudsakliga genomförandet av spelen sker. IOK har inga särskilda krav på vilken rättslig form OCOG ska ha, men det ska vara en juridisk person med egen rättskapacitet. Det finns inte heller några krav på hur ägandet i OCOG ska se ut, men i bolagets styrande organ ska det finnas representanter från IOK, den nationella olympiska kommittén, den nationella paralympiska kommittén, en tidigare OS- och en Paralympicsdeltagare från värdnationen, samt minst en representant från värdstaden. Av underlaget framgår också att ett eventuellt överskott i OCOG efter genomfört arrangemang ska delas ut till IOK (20 procent), den nationella olympiska kommittén (20 procent) och till främjande av idrott i värdlandet (60 procent).

Man kan tänka sig ett par olika organisationsformer och ägandeförhållanden i OCOG. Vilket val som görs kan dock få konsekvenser från såväl upphandlingsrättsliga, skatterättsliga samt kommunrättsliga perspektiv. Frågan kan behöva analyseras ytterligare, men det alternativ som i dagsläget framstår som fördelaktigast är ett aktiebolag som är helägt av kommunen.

Associationsform	LOU²⁰	Kapitalisering	Skatteeffekter
Helägt bolag	Gäller eftersom bolaget ses som en upphandlande enhet Full möjlighet till interna upphandlingar mellan OCOG och staden/systerbolag utan att följa LOU	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag</i> • <i>Koncernbidrag inom Stadshus AB vid >90 procent ägande</i> • <i>Aktieägartillskott</i> • <i>Lån</i> • <i>Kvittnings-emission</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag för täckande av underskott skattepliktigt (moms & ink.skatt)</i> • <i>Erhållet koncernbidrag skattepliktigt</i> • <i>Aktieägartillskott för förlusttäckning normalt skattepliktigt</i> • <i>Ingen skatt eftersom kostnaden för driften tar ut intäkten</i>
Delägt tillsammans med andra kommuner/ näringsliv Stockholm/kommunerna har bestämmande inflytande antingen genom: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Aktieinnehav</i> • <i>Styrelsens samman-sättning</i> • <i>Röstetal</i> 	Gäller eftersom bolaget ses som en upphandlande enhet Vissa nackdelar vid privat ägarintresse i och med att det inte blir möjligt att genomföra interna upphandlingar	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag</i> • <i>Aktieägartillskott</i> • <i>Lån</i> • <i>Kvittnings-emission</i> <p>Stockholm står troligen risken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag för täckande av underskott skattepliktigt (moms & ink.skatt)</i> • <i>Aktieägartillskott för förlusttäckning normalt skattepliktigt</i> • <i>Ingen skatt eftersom kostnaden för driften tar ut intäkten</i>
Kommunalt minoritetsägande tillsammans med näringslivet Detta alternativ är tveksamt enligt Kommunallagen på grund av tolkningen av allmänintresset kontra intresset för stadens invånare	Gäller inte	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag</i> • <i>Aktieägartillskott</i> • <i>Lån</i> • <i>Kvittnings-emission</i> <p>Stockholm står troligen risken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Driftsbidrag för täckande av underskott skattepliktigt</i> • <i>Aktieägartillskott för förlusttäckning normalt skattepliktigt</i> • <i>Ingen skatt eftersom kostnaden för driften tar ut intäkten</i>

²⁰ Lagen om offentlig upphandling.

På grund av att de stora intäkterna i OCOG kan bedömas komma i ett senare skede i tiden inför genomförandet av spelen än kostnaderna kommer det krävas en initial kapitalisering av OCOG. För att undvika negativa skatteeffekter kan det vara nödvändigt att redan vid bildandet av OCOG tillskjuta ett större belopp i form av fritt eget kapital. Eventuella negativa effekter för staden i form av finansieringskostnader med mera bör då också vägas in.

Ett miljömässigt hållbart OS och Paralympics

Övergripande vision

Stockholm stads ambition är att hålla de mest miljövänliga vinterspelen hittills i OS och Paralympics historia. Detta ligger i linje med såväl stadens mål om hållbar utveckling som med Olympic Agenda 2020, som rekommenderar att hållbarhet inkluderas i alla aspekter av de olympiska spelen. Utredningen bedömer att staden har mycket goda chanser att uppfylla detta mål. Stockholms fastslår också i sin evenemangstrategi att stadens mål är att vara en ledande hållbar evenemangsstad.

Stockholms stad har höga ambitioner för hållbar utveckling. Ett klimatsmart Stockholm ska bland annat nå genom hållbart byggande och boende. Det ska vara enkelt att leva miljövänligt och använda klimatsmarta transporter. Målet är en ren och vacker storstadsmiljö. Bland annat ska klimatsmart teknik, hållbara material samt mycket ambitiösa miljö- och energikrav användas vid ny- och ombyggnationer. Staden strävar också efter att bli världsledande på att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik och vara en naturlig testbädd för innovationer.

I Stockholms miljöprogram 2016 – 2019 finns 6 övergripande miljömål som utgör en lokal precisering av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som är mest relevanta för Stockholm; hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter, hållbar mark- och vattenanvändning, resurseffektiva kretslopp, giftfritt Stockholm och sund inomhusmiljö. Miljömålen ska bli vägledande i arbetet med OS och Paralympics.

Stockholm har ett erkänt gott rykte gällande miljöarbete. Exempelvis var Stockholm år 2010 Europas första miljö huvudstad. Utmärkelsen delas ut av Europeiska kommissionen till den stad som under året kan vara ett föredöme i miljöfrågor för andra städer och som kan dela med sig av goda exempel för bättre miljö i Europas städer.

Utredningen föreslår att Stockholms vinterspel OS och Paralympics certifieras mot SIS standard ”Ledningssystem för hållbarhet vid evenemang – ISO 20121”. I denna standard specificeras krav på ett ledningssystem för hållbarhet vid evenemang för alla typer av

evenemang eller evenemangsrelaterade aktiviteter, och vägledning ges om hur dessa krav ska efterlevas.

I det fortsatta arbetet med OS och Paralympics kommer fördjupade miljöutredningar att göras. Miljöpåverkan från all verksamhet ska identifieras och förslag till lösningar för att minimera negativ miljöpåverkan ska tas fram. Bästa tillgängliga teknik ska eftersträvas och innovativa lösningar ska sökas. Ambitionen bör vara att OS-byn miljöcertifieras med högsta klass och innehåller nollenergihus. Alla transporter ska ske med fossilbränslefria och i övrigt miljövänliga fordon. Endast förnybar energi ska användas.

Översiktlig bedömning av arrangemangets miljöpåverkan

Generella synpunkter

Utredningen har låtit göra en övergripande översyn²¹ av vilka miljökonsekvenser som ett vinterspel i Stockholm får samt påbörjat diskussionen kring hur projektet skall kunna anpassas för att påverkan på miljön skall bli så liten som möjligt.

Den miljöutredning som tagits fram har mer karaktären av en tidig miljökonsekvensbeskrivning än en översiktlig bedömning. Det är i detta skede alldeles för tidigt att göra denna typ av bedömningar, vilka vanligtvis görs i ett detaljplaneskede, varför de slutsatser som dras i miljöutredningen i vissa delar framstår som för definitiva. I detta avsnitt redovisas dock resultatet av den gjorda miljöutredningen för att den skall kunna ligga till grund för ett fortsatt aktivt hållbarhetsarbete i projektet. Om beslut tas om att fortsätta arbetet mot en intresseanmälan kommer detta vara en kontinuerlig process ända fram tills arrangemanget börjar. Dels kommer konceptet att anpassas, bland annat under de planprocesser som krävs, dels kommer ett arbete att startas för att med hjälp av innovationer minska miljöpåverkan av ett vinterspel i Stockholm och samtidigt marknadsföra svenska innovationer och utveckling kring miljöteknik. Den bilagda utredningen skall därför inte ses som en utvärdering av huruvida projektet är genomförbart utan snarare som början på en process.

Utredningen kan konstatera att miljöanalysen visar att den i sak största negativa påverkan på miljön kommer av att den förväntade mängden människor vistas på de utpekade platserna. De skall äta, sova och transportera sig. Utredningen konstaterar att detta kommer de att göra oavsett var i världen ett vinterspel hålls och oavsett att

²¹ *Vinter-OS & Paralympics 2026*, Stockholm, Miljöutredning, Sweco, 2017-01-18.

det hålls en olympiad. Målsättningen är att de negativa konsekvenserna av detta skall minimeras och kompenseras.

De investeringar i nya anläggningar som kommer att behöva göras har en miljöpåverkan. Övergripande kan konstateras att ett vinterspel i Stockholm/Sverige medför betydligt färre nyinvesteringar i anläggningar än de flesta tidigare vinterspel. Stockholm kan dessutom erbjuda ett koncept där de anläggningar som skall användas ligger koncentrerade i Storstockholmsområdet, i kollektivtrafikhöga lägen. Regionen har en väl utbyggd kollektivtrafik vilket innebär att besökare kan nyttja denna under spelen. Bedömningen är att det inte krävs några omfattande investeringar när det gäller vägnät eller kollektivtrafik för att klara ett vinterspel i Stockholm. Det krävs dessutom ingen separat investering i en OS-by eftersom denna kommer att hyras in i delar av stadens redan planerade bostadsproduktion.

De investeringar i anläggningar som behöver göras kommer ha en negativ påverkan på natur- och kulturmiljön i det berörda närområdet. Med anpassningar av de föreslagna åtgärderna, samt kompensationsåtgärder kan denna påverkan mildras och många av de berörda natur- och kulturvärdena bevaras och eventuellt även stärkas. De anläggningar som planeras har till största delen bedömts ha ett långsiktigt stort efterbruksvärde för regionen och därmed skulle de redovisade investeringarna i både kostnader och CO₂-utsläpp vara nödvändiga att göra över tid oavsett vinterspel 2026. Därmed måste en stor samlad samhällsnytta av dessa investeringar vägas in i den övergripande bedömningen.

I Stockholms och Botkyrka kommun pågår redan planer på utveckling av några av de berörda platserna oavsett ett vinter-OS och Paralympics. I Botkyrka finns det till exempel hos kommunen en vilja att utveckla området runt Hamra, oavsett om det blir ett OS och Paralympics eller ej. Detta innebär att konsekvenserna på miljön som är en direkt följd av ett vinterspel minskar.

Utredningen kan konstatera att de satsningar som görs för vinterspelen kommer ha en påverkan på miljön. Konceptet har och kommer i än högre utsträckning kunna anpassas så att dessa värden inte påverkas negativt och till viss del kan dessa till och med förbättras och förstärkas samtidigt som man höjer de rekreativa värdena på de utpekade platserna.

Bedömningen av miljökonsekvenser mer specifikt per anläggning redovisas under kapitlet "Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm".

Tillverkad snö

Snöproduktionen bedöms inte ha någon omfattande miljöpåverkan. Det skulle dock vara positivt om man genom nya innovationer kan hitta former för att producera snö på ett sätt som är mer kostnads- och energieffektivt. Detta är ett område där stadens samarbete med universitet och högskolor kan fördjupas.

Buller

När det gäller buller som kan förknippas med arrangerandet av vinterspelen framstår det som hanterbart. Frågan kommer dock att behöva ses över när koncept och tillvägagångssätt för genomförandet av dels de nödvändiga byggnationerna dels själva arrangemanget, för att ta fram lämpliga metoder samt välja bullerdämpande åtgärder.

Livscykelanalyser

Initiala livscykelanalyser av arrangemanget har utförts men i detta initiala skede är det svårt att dra några rättvisande slutsatser. Konceptet behöver studeras mer men ett rimligt antagande är att utsläppen skulle bli högre i de flesta andra länder.

Frågor att utreda vidare

Frågor av avgörande betydelse för projektets genomförbarhet:

- Samråd med länsstyrelsen bör ske i tidigt skede för att diskutera framkomligheten kring de avgörande tillståndsfrågorna, undersökningskrav vad gäller eventuella förorenade massor i Flottsbrobacken samt tillstånd för verksamhet inom vattenskyddsområden.
- Utredning om dispensansökan från artskyddsförordningen gällande fridlysta arter.
- Utredning kring förekomst av förorenade massor och deponigas i Flottsbro.
- Totalt ytanspråk och hur dessa kan anpassas för att minimera intrång i den skyddsvärda omgivningen.
- Vattendom för snötillverkning – utrymme inom befintliga domar samt eventuellt ansökan om vattendom.

Övriga frågor att utreda vidare:

Naturmiljö och friluftsliv

- Naturvärdesinventering inom de ytor som kan komma att tas i anspråk, för att anpassa lokalisering av anläggningar och byggnader.
- Fågelinventering inom de ytor som kan komma att tas i anspråk samt dess omgivning.
- Fördjupad artinventering inom de ytor som kan komma att tas i anspråk.
- Möjlighet till kompensation för friluftslivet under byggtiden.
- Möjlighet till ekologisk kompensation.
- Skyddsåtgärder mot intrång samt störningar och påverkan under byggskedet.

Kulturmiljö

- Antikvarisk bedömning av lämningar i Flottsbro till följd av i nuläget osäker antikvarisk status.
- Kulturmiljöinventering för att kunna anpassa anläggningarna till ännu ej upptäckta fornlämningar.

Snötillverkning

- Vidare utredning kring snötillverkning – metodval och utredning kring möjligheten att använda snöfabriker.
- Möjliga ytor för snötillverkning och snölagring.
- När ett förslag på metod för snötillverkning nåtts fram krävs bullerberäkningar för detta.

Klimatpåverkan

- Fördjupad LCA (livscykelanalys) bör tas fram i senare skede när detaljer finns kring anläggningarnas utformning och omfattning.
- Utreda möjligheten att arbeta med att minimera människors miljöpåverkan/fotavtryck under OS och Paralympics, exempelvis genom att endast servera klimatsmart mat inom arenaområdena samt incitament för miljövänligt resande.

Ekonomisk analys

Utredningens ekonomiska analys är redovisad i ett antal delavsnitt baserade på IOK:s uppsatta budgetstruktur. Referenser redovisas i *bilaga 12*.²²

Risker och möjligheter behandlas i det sista avsnittet ”Riskanalys – risker och möjligheter”.

Sammanställning av genomförandebudgeten (kostnader)

Detta avsnitt redogör för infrastrukturella, drift- och övriga kostnader i genomförandebudgeten för vinterspelen 2026, vilket följer den av IOK uppsatta strukturen.

Avsnittet redogör även för en översiktlig jämförelse med Vancouvers utfall för 2010 samt konsultföretaget Proprojekts och Jöran Hägglunds uppskattning inför ansökan 2022. Utredningarna av Jöran Hägglund och Proprojekt gjordes på uppdrag av SOK inför en eventuell ansökan inför vinter-OS och Paralympics2022. Kostnadsposterna i genomförande- budget har också jämförts utifrån utfallet från Salt Lake City (2002) och Turin (2006).

För att kunna jämföra investeringar, kostnader och intäkter mellan olika vinterspel, där hänsyn har tagits till inflation och prisutveckling, har genomgående den genomsnittliga inflationstakten inom OECD (Economic Outlook No 99 - June 2016). Samtliga poster; investeringar, genomförandebudgetens kostnader och intäkter anges i 2016 års penningvärde. I underlagen för beräkningarna har valutakursen beräknats till 8,66 kronor per amerikansk dollar (USD).

Genomförandebudgeten har bedömts uppgå till 13 600 mnkr varav cirka 14 procent utgörs av infrastrukturella kostnader, 15 procent driftskostnader och 71 procent generella övriga kostnader:

²² Definitioner, struktur samt referenser till ekonomiavsnittet, 2017-01-03.

Genomförandebudget Vinterspelen 2026 (kostnader)			mnr	MUSD
Temporära anläggningar	-	930	-	107
Temporär utrustning	-	990	-	114
Infrastrukturella kostnader	-	1 920	-	222
Hyrer för arenor, anläggningar och OS-byar	-	770	-	89
Städning och snöborttagning	-	130	-	15
Driftskostnader relaterade till Vinterspelens genomförande	-	200	-	23
Sportrelaterade driftskostnader	-	380	-	44
Driftskostnader för arenor, anläggningar och OS-byar	-	1 480	-	171
Olympiska byar: planering, drift och underhåll	-	200	-	23
NOK-tjänster (Nationella Olympiska kommittéer)	-	40	-	5
Samverkan: Olympic Broadcasting Services och massmedia	-	320	-	37
Samverkan: Stat, kommun och landsting	-	30	-	3
Övriga driftskostnader	-	590	-	68
Teknologi	-	2 500	-	289
Ceremoni och kultur	-	420	-	48
Sjukvård och antidoping	-	110	-	13
Mat- och dryck	-	130	-	15
Säkerhet	-	1 460	-	169
Transporter	-	610	-	70
Snötilverkning	-	10	-	1
Reklam-, marknadsföring och sponsorprogram	-	550	-	64
Kostnader för boenden (utöver OS-byarna)	-	50	-	6
Logistik och upphandling	-	190	-	22
Övrig administration	-	420	-	48
Personal och volontärer	-	3 160	-	365
Övriga kostnader	-	9 610	-	1 110
Totala kostnader	-	13 600	-	1 570

Bild:. Preliminär genomförandebudget för vinterspelen 2026 (kostnader)

Kostnader mnr (2016)	2026	2010	2022	2022
	Vinterspelen	Vancouver	Jöran Håggglund	Proprojekt
Infrastrukturella kostnader	1 920	4392	931	1 973
Driftskostnader	2 070		1 552	661*
Övriga kostnader	9 610	9 904	7 645	11 665
Total	13 600	14 296	10 128	14 299

*endast hyreskostnader. Övriga driftskostnader ingår i de övriga kostnaderna.

Bild: Sammanställning av kostnaderna för Vinterspelen 2026 samt jämförelser med andra utredningar inför vinter-OS och Paralympics i Stockholm samt tävlingarna vinterspelen i Vancouver.

Infrastrukturella kostnader – temporär infrastruktur och utrustning

I detta avsnitt redovisas de infrastrukturella kostnader som ingår i genomförandebudgeten. Infrastrukturella kostnader täcker temporära anläggningar som krävs för att genomföra vinterspelen. Utfallet från Salt Lake City, Turin samt Vancouver har använts som utgångspunkt för att verifiera de beräkningar som genomförts.

I de fall där bedömningen är att det är lämpligt att använda jämförelser har utfallet från Salt Lake City (2002), Turin (2006) samt Vancouver (2010) analyserats för att bedöma en rimlig kostnadsnivå. Vancouver har i detta sammanhang identifierats som en speciellt lämplig utifrån den transparenta genomlysning som genomfördes av Vancouvers OCOG budget av flera olika instanser efter spelens genomförande

De infrastrukturella kostnaderna (1 920 mnkr) består av temporära anläggningar (930 mnkr) och temporär utrustning (990 mnkr) som krävs för att genomföra Vinterspelen.

Anläggningar för snöproduktion och anpassning av OS-byar

De temporära anläggningarna har bedömts uppgå totalt till 930 mnkr och består dels av kostnader för anläggningar avseende snöproduktion, dels omställningskostnader förknippade med anpassning och återställande av OS-byarna. I denna post ingår även en tillfällig pendeltågstation mellan Tullinge och Tumba (40 mnkr)

Investeringar i kompletterande, tillfälliga anläggningar för snöproduktion uppgår till 380 mnkr. Denna uppskattning bygger på tekniska utredningar genomförda av tekniska konsulter i samverkan med experter inom snötillverkning från Skidförbundet. För kostnader att tillverka snö, se ”övriga kostnader”.

Bedömningen är att denna investering har ett visst andrahandsvärde och att åtminstone en del av denna utrustning kan avyttras efter spelen genomförande, motsvarande en intäkt på 150 mnkr.

Kostnader för anpassning och återställande av OS-byarna efter spelens genomförande uppgår till 510 mnkr. Denna kalkyl bygger på utredningar som genomförts av arkitekter och tekniska konsulter i samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret i Stockholm stad.

OS-byarna i Stockholm, Åre och Falun placeras i största möjliga mån i redan planerade eller befintliga fastigheter och stadsdelar, kompletterat med tillfälliga lokaler eller tältlösningar för att husera de funktioner som krävs för att kunna erbjuda aktiva och ledare ett boende med service och funktionalitet som lever upp till de krav som IOK ställer.

Kostnader för temporär utrustning

Kostnaden för temporär utrustning uppskattas till 990 mnkr uppdelad i generell temporär utrustning, 540 mnkr samt den extrautrustning som krävs för att säkerställa elförsörjningen under spelens genomförande; 450 mnkr.

Kostnaden för den generellt temporära utrustningen har baserats på jämförelser från Vancouver 2010. Kostnader för generella utrustningen per anläggning och sport har matchats mot de befintliga och nya anläggningar, arenor och lokaler som enligt konceptet kommer att användas Stockholm, Åre och Falun för att säkra ett effektivt genomförande av vinterspelen.

Driftskostnader för anläggningar, arenor och OS-byar

Driftskostnaderna uppgår totalt till 1 480 mnkr. De består av anläggningsspecifika kostnader (hyra och drift av arenor och anläggningar samt städning/snöröjning) samt sportrelaterade driftkostnader under genomförandet av vinterspelen.

Anläggningsspecifika kostnader: hyra för arenor och anläggningar

Hyran uppgår till 770 mnkr för arenor, anläggningar och OS-byar som ska användas innan och under vinterspelens genomförande. Uppskattningen bygger på information från arenaägare eller på lämpliga marknadsmässiga uppskattning. I de fall där Stockholms stad äger anläggningar och arenor är hyran också mycket fördelaktig, något IOK också föreskriver att den ska vara om arenan och anläggningen ägs av kommun, stat eller landsting.

Anläggningsspecifika kostnader: Städning och snöborttagning

Städning och snöborttagning har beräknats till 130 mnkr baserat på uppgifter från Vancouver. För Turin och Salt Lake City är inte denna post specifikt definierad. Denna kostnadspost är svårbedömd men bedömningen är att kostnaden speglar den kapacitet som krävs för att säkerställa framkomlighet och renhållning under vinterspelen runt anläggningar, tävlingsområden och OS-byar.

Anläggnings specifika kostnader: driftkostnader relaterade till Vinterspelens genomförande

Kostnaden för planering, underhåll och drift av arenor inför och under vinterspelen uppgår till 200 mnkr. Uppskattningen baseras på information från Vancouver.

Att anordna ett OS är en komplex uppgift som kräver effektiv samordning och hantering av ett stort antal arenor och anläggningar. En faktor att ta hänsyn är även de höga krav som IOK ställer på arenornas och anläggningarnas standard och utseende. Denna post utgår från utfallet i Vancouver för att säkerställa att samtliga aspekter och krav är uppfyllda. De justeringar som gjorts är att exkludera hyreskostnaden eftersom den prognosticerats separat i budgeten för vinterspelen 2026.

Sportrelaterade driftskostnader

Att säkerställa att de aktiva har rätt sportsliga förutsättningar har uppskattats till 380 mnkr. Kostnaden för denna funktion bygger på uppgifter från Vancouver för att säkerställa att samtliga relevanta kostnader för till exempel tidtagningssystem, tävlingsutrustning och hyra av utrustning (bland annat pistmaskiner) kommer in i budgeten för vinterspelen 2026.

Övriga driftkostnader

Övriga driftkostnader uppgår till totalt 590 mnkr, fördelat på följande delposter:

Olympiska byar: planering, underhåll och drift

Planering, underhåll och drift av de olympiska byarna under vinterspelens genomförande uppgår till 200 mnkr, vilket är i paritet med kostnadsnivån i den initiala budgeten för Vancouver.

NOK-tjänster (Nationella Olympiska Kommittéer)

Kostnaden för att tillhandahålla tjänster och service till olika nationella olympiska kommittéer (NOK) uppskattas till 40 mnkr och bygger på jämförelse med Vancouver.

Det är signifikant lägre än Vancouvers initiala budget på 120 mnkr. Denna skillnad förklaras av kostnaden för rekrytering och träning av volontärer som ska ge service till NOK ingår som en del av arbetskraftskostnaderna i 2026 års budget.

Samverkan: media

Samverkan med media innebär Olympic Broadcasting Services (OBS) som sköter officiella TV-sändningar vars kostnad uppskattas

till 250 mnkr. Utöver det behövs service till press och media i form av presscenter m.m. vilket beräknats till 70 mnkr och bygger på jämförelser från Vancouver.

Samverkan: stat, kommun och landsting

Kostnaden för nödvändig samverkan mellan genomförandeorganisation (OCOG) stat, kommun och landsting har uppskattats till 30 mnkr. De beräknade kostnaderna för vinterspelen 2026 är betydligt lägre än i Vancouver, vilket beror på att man där valde att lägga in samordning med myndigheterna för säkerhetsarbetet i denna post. För vinterspelen 2026 ingår dessa i posten för säkerhet.

Övriga kostnader

Dessa kostnader har historiskt varit en mycket stor del av totala genomförandebudgeten och analyser visar att denna del ofta har underskattats i initiala budgetar för tidigare vinterspel. Analysen bygger därför på utfallet från tidigare vinterspel. Vancouver har i detta sammanhang identifierats som en speciellt lämplig jämförelsestad med tanke på den transparenta genomlysning som genomfördes av Vancouvers OCOG-budget av flera olika instanser efter spelen.

Teknik

Teknikkostnaderna för vinterspelen 2026 har uppskattats till 2 500 mnkr.

Bedömningen är att det är rimligt att anta att kostnaden för teknologi kan reduceras något i jämförelse med tidigare vinterspel då Stockholm redan idag har en hög teknisk nivå och kapacitet i befintlig infrastruktur. Detta tillsammans med den allmänna teknikutvecklingen bedöms bidra till att kostnader för bland annat telekommunikation kan reduceras något i jämförelse med tidigare vinterspel.

Ceremonier och kultur

Kostnader för ceremonier och kultur uppgår till 420 mnkr i jämförelse med tidigare vinterspel är detta en betydande reduktion.

Det har skett en betydande attitydförändring när det gäller synen på invigningsceremonin som tidigare har varit mycket påkostade, både för sommar- och vinterspel. Senast i Rio så reducerade man omfattningen på invigningsceremonin med i jämförelse med invigningen i London 2012. Kostnaden för invignings- och avslutningsceremonierna har därför reducerats till hälften jämfört med tidigare vinterspel.

Kostnaden för fackelstafetten är dock likartad med tidigare spel och baseras på ett genomsnitt från ovan nämnda spel. Utrymme finns också i budgeten att genomföra andra kulturella arrangemang under spelens genomförande.

Sjukvård och antidoping

Sjukvårds- och antidopingkostnader har uppskattats till 110 mnkr. Uppskattningen bygger på jämförelser med sjukvårds- och antidopingkostnaderna för spelen i Turin och Vancouver). Då Italiens och Kanadas sjukvårdssystem liknar Sveriges har analysen utgått från att dessa kostnadsnivåer är rimliga att använda som jämförelse.

Mat- och dryck

Prognosen för mat- och dryckeskostnader är 130 mnkr och täcker mat och dryck till aktiva, ledare, samt volontärer. Antagandet är att budgeten för Stockholm bör uppgå till motsvarande nivåer som i Vancouver.

Säkerhet

Säkerhetskostnaderna bedöms till 1 460 mnkr. Denna bedömning har gjorts av stadens säkerhetsansvariga med erfarenhet från att säkerhetsarbete vid större arrangemang. Det är viktigt att poängtera att dessa kostnader endast täcker den så kallade "inre säkerheten", det vill säga säkerhetsarrangemang vid arenor, anläggningar och OS-byar samt den allmänna säkerheten för aktiva, ledare och övrig OS-familj.

Posten täcker inte övriga säkerhetsarrangemang, den så kallade "yttre säkerheten" som till exempel omfattar förstärkt gränsbevakning och kontroll, utökad passkontroll, tull, säkerhetspolis, upprättande av ordningen på allmän plats etc. Den yttre säkerheten förutsätts att ansvariga myndigheter och rättsväsende upprätthåller.

Kostnaderna i budgeten för vinterspelen 2026 för säkerhetsarrangemangen är betydligt högre än de säkerhetskostnader som ingick i Salt Lake Citys, Turins och Vancouvers genomförandebudgetar. Den stora skillnaden är att i tidigare spel har staten stått för majoriteten av säkerhetskostnaderna, även de som ingår i vinterspelens genomförandebudget för inre säkerhet.

Transporter

Transportkostnader uppgår till 610 mnkr vilket omfattar transporter av aktiva, ledare, övrig OS-familj och, i reducerad omfattning, transport av åskådare baserat på följande antaganden:

- Då det allmänna transportsystemet i Stockholm är väl utbyggt antas att majoriteten av åskådarna kommer att resa med allmänna kommunikationsmedlen till och från arenor och anläggningar.
- Eventuella transporter av publik mellan Stockholm, Åre och Falun kommer att ske med allmänna kommunikationsmedel
- Transportbehovet av aktiva, ledare och övrig OS familj mellan Stockholm, Åre och Falun inte är lika stort som i Vancouver/Whistler.

Snötillverkning

Produktionskostnaderna för snötillverkning beräknas till 10 mnkr. Denna uppskattning bygger på tekniska utredningar genomförda av tekniska konsulter i samverkan med experter inom snötillverkning från Svenska Skidförbundet.

Reklam, marknadsföring och sponsorprogram

Kostnaden för reklam och marknadsföring har beräknats till 550 mnkr

En viktig delpost är kostnader förknippade med att bedriva det nationella sponsorprogrammet vilket inkluderar en mängd events och relationsskapande aktiviteter före och under vinterspelens genomförande.

I analysen har dock kostnader för traditionell reklam och marknadsföring dragits ned till förmån för mer effektiva kanaler som sociala medier.

Administrativa kostnader

Under administrativa kostnader har kostnader för boenden utöver OS-byarna och funktionen för administration och upphandling analyserats specifikt. Resterande administrativa kostnader har prognosticerats som en generell post.

Kostnader för boenden (utöver OS-byarna)

Kostnaderna för övrigt boende har uppgår till 50 mnkr.

Vinterspelens budget för 2026 utgår från att man, utöver att täcka boendet för IOK-ledamöter, även behöver täcka boendekostnader för ett begränsat antal volontärer som inte kommer från Stockholmsregionen. En viktig utgångspunkt i bedömningen är

dock att i huvudsak lokalt rekryterade volontärer eller volontärer som i stor utsträckning själva kan ordna boende kommer att rekryteras.

Logistik och upphandling

Kostnader för logistik och upphandling uppgår till 190 mnkr. Denna del av de administrativa kostnaderna varierar relativt lite mellan de senaste vinterspelen. Prognosen utgår från genomsnittet från vinterspelen i Salt Lake City, Turin och Vancouver.

Övrig administration

Bedömningen är att övriga administrativa kostnader kommer att uppgå till 420 mnkr. Denna post innehåller allmän administration och har i respektive vinterspel redovisats som en klumpsumma vilket gör den svår att göra några närmare analyser.

Personal och volontärer

Arbetskraftskostnaden har bedömts uppgå till 3 160 mnkr.

Metoden för att prognosticera personalkostnaden för vinterspelen 2026 har varit att analysera Vancouvers siffror grundligare då det finns tillgång till mer detaljerad information från detta spel, såsom antalet anställda per månad och per funktion.

Utifrån antalet framräknade arbetade månader per person och de totala arbetskraftskostnaderna har en generell snittlön tagits fram vilken sedan normaliserats genom att kanadensiska sociala avgifter tagits bort, vilket motsvarar en svensk lön på 58 000 kronor i månaden före skatt. Denna lön har dock bedömts vara relativt hög.

I beräkningen av personalkostnaderna är beräknad snittlön 45 000 kronor i månaden före skatt och sociala avgifter. Kalkylen förutsätter motsvarande arbetsstyrka som det krävdes för att genomföra spelen i Vancouver (drygt 3 200 helårsarbeten under de 7 åren som OCOG organisationen existerade). Antalet volontärer är i paritet med Vancouver, det vill säga totalt omkring 32 000 volontärer.

Sammanställning av genomförandebudgeten (intäkter)

Detta avsnitt redogör för intäkterna i genomförandebudgeten för vinterspelen 2026. En översiktlig jämförelse med Vancouvers utfall för 2010 samt Proprojekts och Jöran Hägglunds uppskattning inför

en eventuell ansökan 2022 har gjorts. Jämförelser har också gjorts utifrån utfallen från Salt Lake City, Turin samt Sotji.

Även ”Host City Contract Beijing 2022”, den preliminära överenskommelsen mellan IOK och Beijing avseende IOK:s bidrag till spelens genomförande samt indikationer kring den slutgiltiga budgeten för PyeongChang 2018 ingår som underlag för bedömningarna.

Kvaliteten är dock är mycket skiftande och jämförelser mellan olika poster inte alltid är tillförlitliga i jämförelser mellan genomförda spel. I detta sammanhang är dock bedömningen att Vancouver är en relevant värdstad att jämföra med, utifrån den transparenta genomlysning av Vancouvers OCOG-budget som finns tillgänglig. Alla intäkter är angivna i 2016 års penningvärde, exklusive eventuell skatt.

Bedömningen är att realistiskt med intäkter på samma nivå som beräknade kostnader, 13 600 mnkr.

De viktigaste intäktsposterna i denna budgetuppskattning är IOK:s stöd. IOK:s stöd avser direkt ekonomiskt stöd, direkta tjänster samt del av TOP-sponsorprogrammet. TOP (The Olympic Partner Program) är de huvudsponsorer som IOK har och del av deras sponsring tillfaller evenemanget. Övriga intäkter i budgeten är biljettintäkter, licensintäkter och lotterier, det nationella sponsorprogrammet samt övriga intäkter. I budgeten ingår även avdrag för provision till IOK på bland annat lokalt sponsorprogram, biljettintäkter, licenser och lotterier motsvarande 450 mnkr.

Utöver detta intäktsposter som ska finansiera spelens genomförande så bedöms IOK även bidra med teknik och stöd i produktion och sändning av vinterspelen motsvarande 1 470 mnkr. Denna post är kostnadsneutral i så motto att det antas att denna post inte är en del av finansieringen av OCOG-budgeten och inte har någon direkt påverkan på IOK:s övriga bidrag för genomförandet av spelen. Detta antagande är avstämt med IOK och SOK.

Genomförandebudget Vinterspelen 2026 (intäkter)	mnkr	MUSD
IOK direkt ekonomiskt stöd	4 330	500
IOK tjänster och support	700	81
IOK stöd: direkt ek. stöd, tjänster och support	5 030	581
IOK TOP-programmet	1 740	201
IOK:s totala stöd	6 770	782
Biljettförsäljning	2 030	234
Licensintäkter och lotterier	600	69
Övriga intäkter	850	98
Nationellt sponsorprogram	3 800	439
Provision till IOK	- 450	- 52
Totala intäkter	13 600	1 570
IOK OBS (produktion av bild och ljud)	1 470	170

Bild: Preliminär genomförandebudget för vinterspelen 2026 (intäkter)

Intäkter mnkr (2016)	2026	2010	2022	2022
	Vinterspelen	Vancouver	Jöran Hägglund	Proprojekt
IOKs totala stöd	6 770	4 967	5 059	5 886
Statliga bidrag	0	1 880	0	215*
Nationellt sponsorprogram	3 800	5 619	2276**	4 480
Biljettförsäljning	2 030	2 018	1 655	2 437
Övrigt	1 450	1 229	1 138	1 908
Provisionskostnader	-450	-1 417	***	-627
Total	13 600	14 296	10 128	14 299

Bild: Sammanställning av intäkter för vinterspelen 2026 samt jämförelse med lämpliga benchmarks. ** Nettointäkt efter provisionskostnader.

Vancouver 2010 var betydligt mer lyckosamt i det nationella sponsorprogrammet (ca 1 800 mnkr) än i de uppskattningar som gjorts för vinterspelen 2026. En viktig skillnad är också det statliga stöd som Vancouver erhöll motsvarande ca 1 880 mnkr. I budgeten för vinterspelen 2026 ingår inget statligt stöd för att balansera budgeten. Dock är det uppskattade stödet från IOK högre.

I jämförelse med Jöran Hägglunds rapport inför Stockholms ansökan 2022 är det framför allt ett ökat IOK-stöd men även högre intäkter från nationella sponsorprogrammet och biljettförsäljningen som förklarar skillnader mellan dessa uppskattningar.

I Proprojekts alternativa budget för 2022 ligger intäkterna högre än för 2026 (ca 700 mnkr). Intäkterna är något högre på nationella sponsorprogrammet och biljettförsäljningen men det är framför allt övriga, ospecificerade intäkter som förklarar skillnaden. I genomförandebudgeten för 2026 är dock det totala stödet från IOK högre.

IOK:s totala stöd: direkt ekonomiskt bidrag, tjänster och support samt TOP-program

I detta avsnitt redovisas IOK:s stöd som krävs för att erhålla en genomförandebudget i balans. Kalkylerat stöd är verifierat dels utifrån analyser av trenden för utvecklingen av IOK:s totala bidrag under de senaste genomförda spelen, dels på överenskommelsen mellan Beijing och IOK ”Host City Contract (HCC) för Beijing

2022”, men även utifrån dialoger med IOK och SOK under våren och hösten 2016.

Utifrån utfallet från tidigare spel, kan konstateras att IOK:s stöd i form av ekonomiskt bidrag, tjänster och support har utvecklats positivt över tid. I Vancouver uppgick detta stöd till 5 469 mnkr. Den mest aktuella referenspunkten för att bedöma utvecklingen av det totala IOK stödet är HCC för Beijing 2022 där detta stöd beräknas till cirka 6 133 mnkr, vilket innebär en ökning av det totala bidraget från IOK med cirka 12 procent mellan 2010 och 2022.

Baserat på ovan nämnda underlag samt trenden under de senaste fyra vinterspelen och efter dialog med företrädare med IOK och SOK, så är uppskattningen att IOK:s totala stöd kommer att uppgå till 6 770 mnkr. Sammantaget skulle detta innebära en ökning av det totala stödet från IOK med ca 10 procent, motsvarande ca 635 mnkr jämfört med vad som kommer att gälla för Beijing 2022.

I denna uppskattning ingår inte OBS-bidraget (Olympic Broadcasting Services) då detta bidrag inte är en komponent i finansieringen av OCOG-budgeten, utan hanteras separat.

Det kan även konstateras att bidraget från TOP-programmet har ökat från 1462 mnkr i Vancouver till 1 732 mnkr i HCC för Beijing. Kalkylen utgår från att TOP-sponsor-programmets omfattning 2026 är i paritet med Beijing 2022, vilket gör att intäkterna från TOP programmet kan bedömas uppgå till 1 740 mnkr.

Intäktskalkylen utgår från att den totala ökningen på omkring 635 mnkr avseende IOK:s totala stöd uteslutande kommer att täckas av utökade bidrag, tjänster och support från IOK.

Resterande intäkter

Övriga intäkter består biljettförsäljning, licensintäkter och lotterier, lokalt sponsorprogram samt övriga intäkter.

Biljettförsäljning

Total uppskattad intäkt från biljettförsäljningen inkl. nettointäkter för catering och matförsäljning men exklusive provision till IOK uppgår till 2 030 mnkr varav biljettförsäljning till Paralympics utgör 63 mnkr.

Biljettintäkter har bedömts utifrån de specifika förutsättningar som antas gälla för ett vinterspel i Sverige 2026. En detaljerad modell har använts för att analysera verkligt utfall från tidigare spel.

Licensintäkter och övriga intäkter har bedömts utifrån tillgängliga jämförelser med tidigare vinterspel.

Under de senaste tre vinterspelen har biljettförsäljningen varierat mellan 1,1 och 1,6 miljoner biljetter. Modellen visar att det totala antalet åskådare under vinterspelen 2026 skulle kunna uppgå till cirka 1,7 miljoner. Den totala biljettvolymen är beräknad utifrån publikkapaciteten i respektive arena och anläggning som kommer att utnyttjas enligt föreslaget koncept (minus 10 procent för ledare, aktiva och media).

För respektive sport har analyser gjorts avseende faktiskt publikintresse i de tre senaste vinterspelen. Generellt har intresset varit högt, med undantag för Turin där biljettförsäljningen inte kom upp i de planerade nivåerna. Exempelvis ligger konståkning mycket högt i alla vinterspel (snitt 96 procent) medan däremot intresset för nordisk kombination har varit lägre (snitt 78 procent). För Paralympics ligger snittet på ungefär 75 procent.

Den relativt höga nivån avseende antalet åskådare i vinterspelen 2026 beror framför allt på att populära sporter med god åskådarekapacitet som till exempel längdåkning och skidskytte som planeras att bli arrangerade i Stockholmsområdet. Tävlingar som attraherat många åskådare är framför allt ishockey (28 procent av totala antalet biljetter) längdskidåkning (11 procent) konståkning (6 procent).

När det gäller den totala biljettintäkten är utgångspunkten de biljettpriser som gällde i Vancouver, justerade för att spegla det potentiella publikintresset i Sverige (bland annat har priserna för ishockey och konståkning justerats ned, då dessa låg relativt högt i Vancouver). Utifrån denna försiktigare bedömning av möjliga biljettpriser för ishockey samt anpassningar av övriga biljettpriser, är bedömningen att de totala biljettintäkterna är jämförbara med Vancouver,

Det utgår provision (12,5 procent) till IOK på biljettförsäljningen.

Licensintäkter och lotterier

Den totala intäkten för licenser och lotterier bedöms till 600 mnr. Licensintäkter uppgår till 485 mnr vilket är lika mycket som motsvarande intäktspost i Vancouver. Lotterier var inte en definierad som en intäktspost i Vancouver men i Sotji utgjorde lotterier en intäktskälla på motsvarande 147 mnr. I kalkylen för 2026 ligger dock intäkterna för lotterier på 115 mnr.

Det utgår provision till IOK (7,5 procent) på licensintäkter och lotterier.

Övriga intäkter

Övriga intäkter beräknas uppgå till 850 mnkr. Denna post har i tidigare spel bestått av en mängd olika intäkter, som. försäljning av tillgångar, intäkter från testtävlingar, donationer, försäljning av facklor, försäljning av samlarmynt etc. Innehåll, transparens och detaljering av denna post är dock mycket varierande mellan de olika spelen, vilket gör det svårt att analysera vilka intäkter som denna post är uppbyggd av.

En stor del av denna post är ospecificerad i sammanställningarna över intäkterna från tidigare vinterspel. I Vancouver uppgick denna post till 968 mnkr vilket motsvarande cirka 6 procent av den totala intäktsbudgeten.

Lokala sponsorprogram

Det lokala sponsorprogrammet bedöms kunna bidra med motsvarande 3 800 mnkr till finansieringen av genomförandebudgeten.

Den möjliga intäkten från det nationella sponsorprogrammet har bedömts utifrån jämförelser med tidigare vinterspel, med hänsyn taget till de nationella förutsättningar som gäller i vår geografi.

I bedömningen av möjligheten att generera sponsorbidrag är det viktigt att poängtera att ett nationellt sponsorprogram inte är samma sak som traditionell lokal sponsring. Det nationella sponsring programmet begränsas inte till nationella bolag utan syftar på att rättigheterna att driva detta sponsorprogram avser den nation där vinterspelen organiseras.

Typiska produktkategorier som tidigare har varit representerad är fordon, kläder, energi och telekom. Till sin karaktär påminner det nationella sponsorprogrammet om "Volvo Ocean Race" där ett relativt litet antal internationella och globala bolag med lokal anknytning sponsrade evenemanget.

I dialog med flera initierade experter med insyn i den svenska/nordiska sponsormarknaden har bedömningen gjorts att det är möjligt att ett lokalt sponsorprogram med nordisk anknytning kan bidra med dessa lokala sponsormedel.

Även för det nationella sponsorprogrammet utgår provision till IOK, 7,5 procent på kontant bidrag och 5 procent på VIK (sponsring i form av tjänster).

Intäkten 3 800 mnkr från sponsorprogrammet är netto efter avräknad ersättning för nationella olympiska rättigheter.

Statligt stöd

I dagsläget är det inte räknat med något statligt stöd i intäktsbudgeten. I Vancouver utgjorde det statliga stödet en betydande andel av de totala intäkterna motsvarande 2 073 mnkr.

Provision till IOK

Utifrån de regelverk som finns angivet i HCC för Beijing 2022 som stipulerar att provision ska utgå till IOK på biljettintäkter, licensintäkter och lotterier samt på lokalt sponsorprogram, belastar denna provision intäktsbudgeten totalt med 450 mnkr.

IOK Olympic Broadcasting Services (OBS) - produktion av bild och ljud

I detta avsnitt redovisas IOK:s stöd i form av teknik och stöd för produktion och sändning av bild och ljud från spelen. Denna post ingår inte som en intäktspost i genomförandebudgeten. Posten redovisas dock här för att ge en helhetsbild över det totala stödet från IOK.

Det direkta stödet från IOK i form av teknik och tjänster för att producera bild och ljud uppskattas till 1470 mnkr under vinterspelen. Detta belopp är lägre än i tidigare spel (Vancouver 1754 mnkr och i Sotji 2186 mnkr.)

Under förutsättning att denna post är kostnadsneutral på så vis att eventuella förändringar av denna post inte påverkar IOK:s övriga bidrag och inte är en del av finansieringen av OCOG-budgeten, är omfattningen i paritet med stödet till Beijing (1 470 mnkr). Detta antagande är avstämt med både IOK och SOK.

Sammanställning av genomförandebudgeten (investeringar)

Detta avsnitt redogör för nödvändiga investeringar i tillfälliga (kortsiktigt efterbuksvärde) och permanenta anläggningar med långsiktigt efterbruk som krävs för att genomföra vinterspelen 2026. Även en översiktlig jämförelse med Vancouvers utfall för 2010 samt Proprojekts och Jöran Hägglunds uppskattning inför en

eventuell ansökan 2022 ingår. Samtliga angivna inventeringar och jämförelser är i 2016 års penningvärde.

En långsiktig inriktning på ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet och sportsligt höga efterbruksvärden ska vara ett kännetecken för vinterspelen 2026. Det höga utnyttjande av befintliga arenor och anläggningar som redan idag finns i Stockholmsområdet, Åre och Falun bidrar till att investeringbehovet kan begränsas i jämförelse med tidigare vinterspel.

Exempel på befintliga arenor som enligt föreslaget koncept kommer att utnyttjas är bl.a. Ericsson Globe och Scaniarinken (ishockey), Tele2 Arena (short track och konståkning), Stockholm stadion (Big Airoch Aerials), skridsko- och bandyhallen i Gubbängen (curling), Friends Arena (invigning- och avslutningsceremoni) samt hoppbacken i Falun (backhoppning och nordisk kombination) samt befintliga skidanläggningar i Åre för de alpina disciplinerna.

Ambitionen är att de kompletterande investeringar som behöver göras i så stor utsträckning som möjligt ska präglas av ett långsiktigt efterbruksvärde som tillgodoser stadens, medborgarnas och idrottens långsiktiga behov långt efter vinterspelens genomförande.

De totala investeringarna för att genomföra vinterspelen beräknas uppgå till cirka 3 120 mnkr. Temporära investeringar (930 mnkr) består dels av anläggningar för snöproduktion, dels av omställningskostnader förknippade med anpassning och återställande av OS-byar. Investeringar i anläggningar och arenor med långsiktigt efterbruksvärde uppgår till 2 200 mnkr. Bedömningen har gjorts att investeringsnivåerna generellt sett är lågt tilltagna. För att ta höjd för den osäkerhet som råder har kalkylerna kompletterats med ett generellt tillägg baserat på tidigare erfarenheter (400 mnkr).

Investeringsbudget för Vinterspelen 2026	mnkr	MUSD
Anläggningar för snöproduktion	375	43
Anpassning/återställande av OS-byar	515	59
Tillfällig pendeltågstation mellan Tullinge och Tumba	40	5
Temporära investeringar (finansieras i genomförandebudgeten)	930	107
Ny ishall i Gubbängen (speedskating)	600	69
Skidanläggning i Tullinge/Hamra	400	46
Höjning av Flottsbrobacken	130	15
Bob/rodel/skeletonbana i Hammatbybacken	670	77
Generellt tillägg	400	46
Investeringar i permanenta arenor och anläggningar	2 200	254
Totala investeringar	3 130	361

Bild: Totala Investeringar i tillfälliga och permanenta anläggningar och arenor

Investeringar i permanenta anläggningar och arenor med långsiktigt efterbruksvärde

Investeringar i nya, permanenta anläggningar och arenor med långsiktigt efterbruksvärde som kommer att behållas efter vinterspelens genomförande uppgår till cirka till 2 200 mnkr (inklusive generellt tillägg) vilket motsvarar cirka 70 procent av det totala investeringsbehovet.

Det är viktigt att poängtera att IOK:s regelverk endast tillåter att temporära investeringar som görs specifikt för Vinterspelens genomförande får finansieras via OCOG-budgeten. Investeringar med långsiktigt efterbruksvärde behöver därför finansieras av Stockholm stad, medsökande kommuner, staten eller andra finansiärer.

Investeringar i permanenta anläggningar enligt följande:

Ny ishall i Gubbängen

De tekniska utredningar med tillhörande ekonomiska kalkyler som genomförts indikerar en total kostnad motsvarande 600 mnkr.

Planen är att bygga en ny arena för issporter i samma område som den planerade träningshallen för bandy och skridsko (under vinterspelen kommer curling att hållas i denna hall) och på så att skapa en samlad hallkapacitet för issporter i södra delen av Stockholm. Under vinterspelen är planen att speedskating ska genomföras i denna hall.

Skidanläggning i Tullinge/Hamra

De tekniska utredningar med tillhörande ekonomiska kalkyler som tagits fram pekar mot en total investering på 400 mnkr.

Planen är att bygga en sammanhållen skidanläggning i Tullinge/Hamra. Bedömningen är att en samlat skidområde har ett stort efterbruksvärde då en sådan anläggning erbjuder möjlighet till friluftsliv och motion för ett stort antal boende i Stockholmsområdet. Under vinterspelen kommer skidanläggningen att omfatta både längdskidor och skidskytte.

Höjning av Flottsbrobacken

Planen är att höja Flottsbrobacken till 110 meter för att kunna klara kraven för puckelpist och parallell storslalom i snowboard. Tekniska utredningar med tillhörande kostnadsbedömningar indikerar att en sådan höjning kostar 130 mnkr.

Bedömningen är att en höjning av Flottsbrobacken även kommer att ett långsiktigt sportsligt och socialt efterbruksvärde då denna investering ökar möjligheterna för Stockholmsområdets invånare att i framtiden utöva alpin skidåkning.

Bobsleigh/rodel/skeletonbana i Hammarbybacken

En investering i en fast konstruktion motsvarande 600 mnkr.

Höjningen (utfyllnadsmassor samt konstruktion) av Hammarbybacken för att skapa rätt förutsättningar beräknas kosta motsvarande 70 mnkr.

Idag finns ingen modern och internationellt gångbar bobsleigh-rodel- eller skeletonbana i Sverige som lever upp till de krav som IBSF:s (International Bobsleigh and Skeleton Federation) ställer för genomförandet av internationella tävlingar. De närmaste godkända banorna ligger i Lillehammer (Norge) och i Sigulda (Lettland).

Tekniska utredningar och bedömningar från andra olika utredningar indikerar ett investeringsbehov i en traditionell, permanent konstruktion i Hammarbybacken på mellan 400 och 600 mnkr. Det pågår även ett utvecklingsarbete (Svenska bob och rodelförbundet tillsammans med Finja Betong) som indikerar ett investeringsbehov motsvarande 300- 350 mnkr för en modulbaserad konstruktion.

Som jämförelse kan nämnas att den totala investeringen för bob/rodel/skeleton banan i Whistler (Vancouver 2010) uppgick till 870 mnkr (2016 års penningvärde). Värt att nämna att denna bana var relativt komplex att bygga på grund av komplicerade byggtekniska utmaningar och avlägsen lokalisering. I Sotji uppgick den totala investeringen för bob- rodel- och skeleton till 3 000 mnkr.

Kassaflödeanalys

Detta avsnitt redogör för prognosticerade kassaflödet för genomförandebudgeten för vinterspelen 2026. Det bygger på den initiala, balanserade genomförandebudgetens intäkter och kostnader (13 600 mnkr).

För respektive övergripande intäkt- och kostnadspost redogörs för de antaganden som kassaflödesanalysen bygger på. Analysen förutsätter att genomförandeorganisationen (OCOG) bildas i samband med att IOK beslutar om värdskapet för vinterspelen 2026, vilket förväntas ske i mitten av 2019, och avvecklas i samband med avyttring av tillfälliga investeringar är avslutad (2027/28).

Samtliga kostnadsposter i 2016 års penningvärde.

Övergripande kassaflödesanalys

De tidigare redovisade intäkts- och kostnadsprognoserna för vinterspelen 2026 ligger till grund för det kassaflödesanalys under perioden 2020-2028 enligt nedan.

Kassaflöde Genomförandebudgeten Vinterspelen 2026 (mnkr)	Totalt	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tillgångar i början av året	400	400	371	342	238	169	242	223	326	333	398
IOK-stöd	5 030	-	-	-	54	456	502	1 758	2 260	-	-
IOK TOP-programmet	1 740	-	-	-	-	90	178	1 299	173	-	-
Lokala sponsprogram	3 800	-	-	-	190	191	379	1 330	1 710	-	-
Biljettförsäljning	2 030	-	-	-	-	-	111	1 111	808	-	-
Övriga intäkter	1 450	2	2	1	1	1	40	759	577	65	2
Kassa inflöde	14 050	2	2	1	245	738	1 210	6 257	5 528	65	2
Provision till IOK	- 450	-	-	-	12	12	39	202	185	-	-
Infrastrukturella kostnader	- 1 920	-	-	-	-	-	-	1 929	391	-	-
Driftskostnader för arenor och anläggningar	- 1 480	-	-	-	-	-	-	331	1 149	-	-
Övriga driftskostnader	- 590	- 3	- 3	- 3	- 3	- 3	- 75	- 213	- 287	-	-
Funktionella kostnader	- 9 610	- 28	- 28	- 102	- 299	- 650	- 1 115	- 3 879	- 3 509	-	-
Kassa utflöde	- 14 050	- 31	- 31	- 105	- 314	- 665	- 1 229	- 6 154	- 5 521	-	-
Kassaflöde	- 29	- 29	- 104	- 69	73	- 19	103	7	65	2	
Tillgångar vid årets slut	371	342	238	169	242	223	326	333	398	400	

Bild: Kassaflödesanalys under perioden 2020-2028, intäkter och kostnader.

Under perioden 2019 till 2022 prognosticeras kassaflödet att bli negativt samtidigt som några större intäkter inte kan förväntas. Inledningsvis ingår inga intäkter från IOK eller från det lokala sponsringsprogrammet. Kostnader är framförallt knutna till genomförandeorganisationens uppbyggnad där organisationen för reklam-, marknadsförings- och sponsprogram samt kostnader för samverkan med stat, kommun och landsting är omfattande.

För att med god marginal klara av att hantera de negativa kassaflödena under hela perioden (2019- 2026) görs det prognosen i ett antagande att staden tillskjuter ett kapitaltillskott motsvarande 400 mnkr redan år 2019. De små intäkter som visas är under perioden 2019 till 2022 den förräntning av det antagna aktiekapitalet på 400 mnkr som sker.

Under året 2023 vänder kassaflödet under förutsättning att IOK-stödet börjar betalas ut samtidigt som lokala sponsprogrammet börjar generera intäkter, något som leder till ett positivt kassaflöde. Detta positiva kassaflöde under 2023 kommer att kunna kvittas mot tidigare förluster.

Under 2024 börjar även biljettförsäljningen generera intäkter. Från och med år 2024 kommer dock samtidigt de övriga kostnaderna (bland annat teknik, kostnader för ceremoni och kultur samt arbetskraften) och övriga driftskostnader (bl.a. samverkan med NOK:s, stat, kommun och landsting) att succesivt trappas upp i en så hög grad att det kommer att ha ett större utflöde av kapital än inflöde.

Under perioden 2025-2026 ökar intäkterna i form av stöd från IOK, biljettintäkter och det lokala sponsorprogrammet, samtidigt som de övriga kostnaderna även de ökar. Här börjar också de infrastrukturella kostnaderna (investeringar i temporär infrastruktur och utrustning) att öka markant. Totalt sett ökar kostnaderna mer än intäkterna varför även denna period kommer att kännetecknas av ett mindre negativt kassaflöde.

Under året 2026-2028 säljs den delen av anläggningstillgångar och utrustning som anses ha ett andrahandsvärde vilket medför att ett positivt kassaflöde nås för dessa år. Totalt sett slutar kassaflödet på noll. Vinterspelen 2026 beräknas varken med ekonomisk vinst eller förlust.

Nedan följer en genomgång av de olika posterna samt de antagande ligger till grund för denna första, initiala bedömning av kassaflödet.

Kassainflöden

IOK-stöd

Kassaflödesanalysen utgår från hur IOK-stödet bokfördes i samband med vinterspelen i Vancouver. Detta antagande har sedan modifierats något för att bättre passa Stockholm stads behov. Det är antaget att tidpunkterna för utbetalningarna från IOK är förhandlingsbara.

IOK TOP- sponsorprogram

IOK TOP-programmets kassagenererande inflöde antas till en stor del bestå av VIK, det vill säga utrustning och tjänster. Denna utrustning och dessa tjänster kommer inte att behövas förrän under främst slutet av 2025 då anläggningar och byar görs redo varför kassainflödet antas ske då.

Lokala sponsorprogram

Intäkterna för det lokala sponsorprogrammet antas starta långsamt och utbetalas med totalt 5 procent 2019- 2022 för att sedan öka till 5 procent 2023, 10 procent till 2024, 35 procent år 2025 och slutligen 45 procent år 2026. Det har antagits att sponsorerna att avsätter mer medel till sponsorprogrammet ju närmare vinterspelen vi kommer.

Biljettförsäljning

Försäljningen bygger på historisk data där de första biljetterna släppts ungefär två år innan spelens genomförande och majoriteten av biljetterna säljs redan under 2025.

Övriga intäkter

Gällande övriga intäkter som består av licenserintäkter samt lotter, försäljning av tillgångar med mera så förväntas dessa i mångt och mycket säljas under de tre sista åren.

Licensintäkter och lotter förväntas ha sin försäljningshöjdpunkt ett år innan OS medan försäljningen av tillgångar från OS naturligt nog sker under 2026 och 2027, efter vinterspelens genomförande.

Övriga intäkter förväntas inkomma under 2026 medan försäljningen av Paralympicsbiljetter antas följa försäljningen av OS-biljetter.

Kassautflöden

Provision till IOK

Provisionen till IOK antas följa inflödet från det lokala sponsorprogrammet då det är den vad den största delen av provisionen består av.

Infrastrukturella kostnader

Tillfälliga investeringar antas ta lite längre tid att iordningställa än temporär utrustning. Kostnaden för båda dessa kommer dock främst att tas år 2025 då det handlar om att förbereda idrottsanläggningarna och OS-byn inför vinterspelen.

Driftskostnader för arenor och anläggningar

När det gäller driftskostnader för anläggningar och arenor förväntas de stora kostnaderna att uppstå under 2026 även om speciellt hyran börjar betalas under 2025.

Övriga driftskostnader

Övriga driftskostnader består bland annat av kostnader för planering, drift och underhåll för olympiska byar. Kostnader som övervägande uppstår 2026, medan kostnader för NOK-tjänster och samverkan med OBS och media uppkommer 2024 och 2025. För kostnadsposten ”Samverkan med stat, kommun och landsting” spenderas pengar ganska jämnt från 2021 till 2026, då planering av vinterspelen kräver en hög grad av samordning med staten, kommunerna och Stockholms läns landsting.

Övriga kostnader

Övriga kostnader uppstår till största delen under 2026. Exempel är kostnader för sjukvård och antidoping, mat- och dryck, säkerhet samt för boende. Andra kostnader som snöotillverkning antas vara ganska jämnt fördelade mellan 2025 och 2026.

Slutligen finns det kostnader som antas fördelas ganska lika över en längre tid. Det är för logistik- och upphandling, personal och volontärer samt övrig administration. Dessa antas växa med antalet anställda, baserat på Vancouvers budget.

Risikanalys vinterspelen 2026: planering och genomförande

Detta avsnitt utgör en sammanställning av övergripande, betydande osäkerheter och risker förknippade med föreslaget koncept och uppskattad genomförandebudget för vinterspelen 2026. Även tillhörande investeringsbudget för anläggningar och arenor som krävs för vinterspelens genomförande har ingått i risikanalysen.

Om staden beslutar att gå vidare i processen är det av yttersta vikt att man tidigt (2017-2018) hanterar identifierade risker och osäkerheter för att säkra ett hållbart och trovärdigt koncept samt robusta genomförande- och investeringsbudgetar. Bedömningen är dock att riskerna är möjliga att hantera och inte är större än att staden bör gå vidare i processen.

Det är viktigt att poängtera att den analys som gjorts inte utgör en fullständig redogörelse för samtliga risker och osäkerheter förknippade med planering, preparering och genomförandet av vinterspelen. Effektiv hantering av dessa utmaningar utgör en viktig aktivitet för den framtida genomförandeorganisationen (2019-2026).

Risikanalysen består av två delar; en kvantitativ riskanalys där risker och osäkerheter i föreslagen genomförande- och investeringsbudget har bedömts samt en kvalitativ riskbedömning av konceptets robusthet.

Utöver finansiella risker bedöms tidsfaktorn i nödvändiga tillståndprocesser utgöra en betydande utmaning i projektet.

Kvantitativ riskbedömning

I samband med kvantitativ riskhantering bedöms både systematisk och slumpmässig risk.

Systematisk risk beskriver graden av osäkerhet för respektive kostnads- och intäktspost (det mest troliga utfallet) i genomförandebudget. För att reducera den systematiska risken har bedömningen av respektive post gjorts i enlighet med god praxis och är baserat på benchmark från tidigare genomförda vinterspel, expertutlåtande, tekniska utredningar och ”bottom-up” analyser för att i så stor utsträckning som möjlig kunna uppskatta en trovärdig budget. Bedömningarna är genomgående baserad på försiktighetsprincipen.

Trots detta angreppsätt är vissa intäcks- och kostnadsposter fortfarande behäftade med relativt stora osäkerheter då jämförelserna inte alltid är fullständiga och tillförlitliga.

Slumpmässig risk utgörs av variationer och avvikelser (från det mest troliga utfallet) som kan förekomma för respektive intäcks- och kostnadspost och vilka utgör en grundförutsättning för att kunna bedöma hur intäkter och kostnader samvarierar.

För att bedöma återstående systematiska osäkerheten och den slumpmässiga riskens påverkan på genomförandebudgeten har ett antal simuleringar och regressionsanalyser genomförts. Utifrån dessa simuleringar har en samlad bedömning gjorts av den totala risken i genomförandebudgeten.

Bedömning av finansiella risker: genomförandebudgeten

Analysen visar att, givet och de nedan beskrivna antaganden som gjorts, att det finns en kvarstående osäkerhet motsvarande 800 mnkr. Denna osäkerhet motsvara ungefär 6 procent av den totala genomförandebudgeten.

Riskanalysen täcker 95 procent av samtliga simulerade scenarier (10 000) där intäkter och kostnader samvarierar. Det är alltså 5 procent sannolikhet att det behövs mer än 800 mnkr i bufferten. Bedömningen är att detta är acceptabel risknivå.

Storlek, osäkerhet och risknivå för respektive kostnads- och intäckspost är faktorer som påverkar storleken på en framtida riskbuffert. Nedan görs en genomgång av de mest betydande intäcks- och kostnadsposterna samt förslag på potentiella åtgärder för att minska osäkerheten i bedömningarna och därmed reducera riskerna.

Intäkter

Simuleringarna visar en 55 procentig sannolikhet att intäkterna överskrider genomförandebudgetens uppskattade intäktsnivå. Spridningen i intäkterna är relativt stor för vissa större intäcksposter. Regressionsanalysen visar att de poster med störst påverkan på spannvidden i simulerade intäkter (osäkerheten i kalkylen) är det nationella sponsorprogrammet (67 procent påverkan på spannvidden) IOK:s direkta ekonomiska stöd (21 procent) samt biljettintäkter (7 procent). Övriga intäcksposter står endast för resterande 5 procent av variansen och osäkerheten.

Nationella sponsorprogrammet: Sponsormarknaden växer kontinuerligt och utgör ungefär 10 procent (cirka 6 800 mnkr) av den totala reklammarknaden. Ungefär 72 procent av denna sponsring går till idrotten (cirka 5 000 mnkr) Som jämförelse kan nämnas att under den tidsperiod som det nationella sponsorprogrammet pågår utgör de budgetterande intäkterna mindre än 10 procent av sponsringen till idrotten. Ur ett nordiskt perspektiv utgör det nationella sponsorprogrammet mindre än 5 procent av den totala sponsringen till idrotten. Därmed har denna intäktspost bedömts som rimlig.

För att öka säkerheten kring denna viktiga intäktspost behöver dialogen med SOK, näringsliv och andra viktiga intressenter påbörjas redan under 2017 för att diskutera hur ett nationellt sponsorprogram kan utformas för att generera nödvändiga intäkter till ett vinterspel 2026 (enligt budget: 3 800 mnkr).

IOK:s direkta ekonomiska stöd: Indikationer från IOK pekar på ett totalt stöd från IOK på minst 7,6 miljarder kronor (direkt ekonomiskt stöd, TOP-program samt OBS-stöd) i enlighet med de nivåer som nämns i ”Host City Contract” för Beijing 2022.

Det direkta ekonomiska stödet uppgår till (cirka 6,2 miljarder kronor till Beijing och i genomförande-budgeten för vinterspelen 2026 uppskattas det nödvändiga ekonomiska stödet från IOK till motsvarande cirka 6,7 miljarder kronor), dvs. ett ytterligare tillskott på cirka 630 mnkr. Av det totala stödet skulle detta innebära en ökning på 10 procent i jämförelse med Beijing 2022.

För att öka säkerheten i prognosticerade intäkter är ett önskvärt att IOK under 2017 verifierar denna uppskattning.

Biljettintäkter: Även om antalet sålda biljetter har varit relativt stabila över de vinterspel som analyserats så är prisnivåerna (priselasticiteten) mycket olika beroende på hur populära individuella sporter är i världlandet. Vi har i vår modell utgått från de prisnivåer som gällde för vinterspelen 2010 i Vancouver. För vissa sporter bedöms dock dessa priser ligga för högt varför dess har justerats ned, dock kvarstår osäkerhet vilka prisnivåer som är lämpliga att ta ut för att balansera önskemålet om ett vinterspel för alla med behovet av ett generera intäkter.

I riskanalysen har dock denna osäkerhet beaktats då lägsta-nivån för biljettintäkterna har satts till 1 750 mnkr (i jämförelse med genomförandebudgeten på 2 030 mnkr).

I samband med planeringen av ett vinterspel 2026 (efter 2019) behöver även en hållbar prisstrategi utformas som balanserar kravet på ett vinterspel tillgängligt för alla med behovet av att generera nödvändiga biljettintäkter.

Kostnader

Simuleringarna visar på en 74 procentig sannolikhet att kostnaderna överskrider genomförandebudgetens uppskattade nivå.

Simuleringarna indikerar även att spridningen i totala kostnader är relativt litet. Med 95 procent sannolikhet, givet uppskattade värden och antaganden, kommer då kostnadsbudgeten att variera mellan 13 400 – 14 100 mnkr.

Regressionsanalysen visar att de poster med störst påverkan på spännvidden i simulerade kostnader på kostnadssidan är teknik (24 procent påverkan på spännvidden) personal och volontärer (23 procent), temporära anläggningar och utrustning (15 procent) säkerhet (15 procent) samt hyror för anläggningar, arenor och OS-byar (11 procent). Övriga poster står för resterande 12 procent av variansen och osäkerheten.

Teknik utgör 18 procent av de totala kostnaderna och är därmed den näst största kostnadsposten efter ”personal och volontärer”. Uppskattad kostnad utgår från erfarenheter från Salt Lake City, Turin och Vancouver och har varit stabil över tid.

Dock finns dock en återstående osäkerhet då det är svårt att uppskatta teknikutvecklingens påverkan. För att ta höjd för denna osäkerhet har simuleringarna utgått från att teknikkostnaderna kan uppgå till 2 700 mnkr (jmf med 2 500 mnkr i genomförandebudgeten).

Personal och volontärer står för 23 procent av den totala kostnaden och har prognosticerats baserat på antalet anställda och volontärer som engagerades i samband med planering och genomförande av vinterspelen 2010 i Vancouver. Jämförelser visar även att det uppskattade antalet medarbetare är i paritet även med andra vinterspel. I konceptet är dock antalet anställda högre i förhållande till antalet volontärer, vilket även det bidrar till bedömningen att osäkerheten, trots den stora utgiftsposten, är relativt låg och att det i nuläget inte krävs ytterligare åtgärder för att öka säkerheten i gjorda uppskattning.

Temporära investeringar utgör 7 procent av totala kostnadsbudgeten. I denna post ingår dels kostnader för snöproduktion, tillfällig pendeltågsstation men även omställnings- och återställningskostnaderna för OS-byn. Uppskattningarna utgår från genomförda tekniska analyser och kalkyler. Bedömningen är att kostnaderna är väl tilltagna då t uppskattningarna har grundats på att samtliga atleter, ledare och OS-familj som kommer att tävla i Stockholm kommer att bo i OS- byn under hela spelen. Erfarenheterna från tidigare vinterspel visar att många aktiva endast bor i OS-byn under perioden som de tävlar, därefter åker de hem. Analysen räknar även med en 10 procentig ökning av behovet av tillhörande funktioner som krävs i OS-byn.

Den samlade bedömningen, baserat på riskanalysen, är att denna post är väl tilltagen.

Säkerhet kostnaderna för inre säkerhet står för 11 procent av de totala kostnaderna och är baserat på en bottom-up analys genomförd av säkerhetsexperter inom Stockholms stad. Som tidigare redogjorts för är det svårt att hitta relevanta och tillförlitliga jämförelsetal som kan användas för att verifiera uppskattade kostnader för den inre säkerheten under vinterspelen 2026.

Bristen på fakta och svårigheten att bedöma säkerhetsläget 10 år framåt i tiden bidrar även till att återstående osäkerhet bedöms vara relativt stor. I riskanalysen har därför kostnaderna för den inre säkerheten varierat upp till 1 700 mnkr (jämfört med genomförandebudgeten 1 460 mnkr)

För att öka tillförlitligheten i prognosticerade kostnader för den totala säkerheten bör dialogen med ansvariga rättsvårdande myndigheter och staten påbörjas under 2017 för att på så sätt få en uppfattning av behovet av extraordinära åtgärder för att täcka det yttre säkerhetsbehov som ett vinterspel 2026 kan generera. En

viktig del i denna dialog blir även att säkerställa att samtliga säkerhetsaspekter blir belysta.

Hyror för arenor, anläggningar och OS-byar uppgår till 5 procent av de totala kostnaderna har uppskattats bottom-up, i dialog med fastighets- och arenaägare samt med fastighetskontoret i Stockholm stad.

En risk gällande denna kostnadspost är att ett framtida OS skapar en stark förhandlingsposition för respektive anläggningsägare. Det finns exempel från tidigare vinterspel där genomförandeorganisationen har fått betala orealistiska hyresnivåer till privata arena/anläggningsägare på grund av bristen på alternativa lokaler.

I kalkylen ingår hyreskostnaden för den tiden som vinterspelen har exklusiv tillgång till OS-byarna. Denna del av kalkylen bedöms vara relativt väl tilltagen då erforderliga tidsbuffertar är inlagda i enlighet med föreskrifter från IOK.

I genomförandebudgeten ingår även hyreskostnader för omställning och återställande av OS-byar, vilka i dagsläget anses vara behäftade med relativt stor osäkerhet. Det är framför allt osäkerheter kring tidsåtgången för anpassning och återställande av OS-byn i Stockholm som påverkar hyreskostnaden. Uppskattad tidsåtgång för anpassning och återställande kommer från olika källor och varierar kraftigt, vilket till stor del förklarar högstanivån på denna post i riskanalysen, +250 mnkr (50 procent), i jämförelse med genomförandebudgeten.

Det är dock viktigt att poängtera att denna post totala påverkan på genomförandebudgeten är begränsad. Även det faktum att själva kostnaden för omställning och återställande av OS-byn bedöms som väl tilltagen bör beaktas.

Under 2017 bör dock fortsatta diskussioner genomföras för att optimera tiden för omställning- och återställande av OS-byn i Stockholm, och därmed hyreskostnaderna, tillsammans med exploateringskontoret och byggexperts. Under 2017/2108 bör även överenskommelser säkras med privata arena- och anläggningsägare för att kunna förankra marknadsmässigt försvarbara och för vinterspelen kostnadsmässigt relevanta hyreskontrakt efter 2019.

Kvantitativ riskbedömning (investeringar)

Analysen visar att, om de antaganden som gjorts stämmer att det finns en osäkerhet motsvarande cirka 300 mnkr avseende föreslagna investeringar. Denna risk motsvarar 13 procent av investeringar i arenor och anläggningar, inklusive det generella tillägget (2 200 mnkr).

Investeringar med långsiktigt efterbruksvärde ska och kommer inte att kunna finansieras via genomförandebudgeten.

Analysen visar att de poster med störst påverkan på spännvidden i investeringsbudgeten är bob-, rodel- och skeletonbanan i Hammarbybacken (75 procent påverkan på spännvidden). Den nya ishallen i Gubbängen och den nya skidanläggningen i Tullinge/Hamra står för 12 procent vardera medan höjningen av Flottsbrobacken står endast för 1 procent av och osäkerheten och variansen.

Det av yttersta vikt att vissa av dessa investeringar kommer igång tidigt. De uppskattade investeringsnivåerna behöver därför mer i detalj kalkyleras och kvalitetssäkras redan under 2017 för att på så sätt begränsa risken.

Kvalitativ riskbedömning av föreslaget koncept

Detta avsnitt utgör en sammanställning av övergripande, betydande osäkerheter och risker förknippade med föreslaget koncept för vinterspelen 2026. För att ytterligare öka säkerheten i genomförandebudgeten och konceptets tillförlitlighet behöver dess osäkerheter adresseras så snart som möjligt under 2017.

Skatteeffekter på bidrag från IOK

I dagens regelverk från IOK finns ett åtagande för den arrangerande staden att säkerställa att värdnationens skatteregler inte medför skatteeffekter för de bidrag som lämnas av IOK, de utbetalningar som ska göras till IOK samt att inga skatteavdrag ska drabba aktiva, ledare eller funktionärer ifrån andra länder på ersättningar för arbete som de utför i värdlandet under OS.

Det som i första hand kan bli aktuellt är inkomstskatt, moms och tjänstebeskattnings samt källskatt för utländska arbetstagare. Om sådana skatter läggs på någon av de beskrivna utbetalningarna kan den arrangerande staden tvingas kompensera IOK och OCOG samt de aktiva med ett belopp som motsvarar skatteavdraget. Det skulle naturligtvis få stora negativa effekter på genomförandebudgeten.

En första preliminär studie av frågan indikerar att det kan vara möjligt att hantera skattefrågorna i enlighet med IOK:s bestämmelser, men det kan också behöva genomföras vissa justeringar av svensk skattelagstiftning för att säkerställa att villkoren uppfylls och att inga extra kostnader tillkommer. Denna fråga måste utredas ytterligare innan staden beslutar om att lämna en intresseanmälan.

Valutarisk

Genomförandebudgeten för spelen består av intäkter och kostnader som erhålls i både svensk och utländsk valuta. Dock finns en rad mekanismer som bidrar till att minska denna potentiella risk.

IOK valutasäkrar i viss mån det ekonomiska bidraget genom att utbetalningar sker i USD, Euro och CHF (Schweiziska franc). Även det faktum att en stor andel av stödet från IOK och TOP-programmet utgörs av teknik och tjänster bidrar till att minska valutarisken.

IOK har som regel att endast 30 procent av genomförandebudgeten får vara föremål för kurs exponering tre år innan spelen. Ett år innan spelen ska exponeringen vara nere i 15 procent.

För att ytterligare minska denna risk har det i tidigare genomförandebudgetar varit regel att matcha intäkterna i utländsk valuta mot ungefär lika stora kostnader i samma valutaslag genom att till exempel låta leverantörer få betalt i USD.

Bedömningen är att endast 15 procent av den totala genomförandebudgeten (med hänsyn taget till VIK och potentiell matchning av valutor avseende intäkter och kostnader) är exponerad för en potentiell valutarisk. Även denna exponering dämpas av det faktum att IOK betalar ut bidragen i olika fakturor. Denna risk hanteras av genomförandeorganisationen efter 2019.

Tillståndsprocesser

Många av de föreslagna investeringarna i nya eller förbättrade anläggningar kräver olika former av tillstånd. Speciellt för Flottsbro, Hammarbybacken och Tullinge/Hamra krävs nya detaljplaner samt flera andra myndighetsbeslut.

Om dessa tillståndsprocesser drar ut på tiden, till exempel på grund av överklaganden, finns en risk för att planerade investeringarna inte blir klara i tid till vinterspelen. I vissa fall handlar frågan om kommunala prioriteringar, vilka då kan övervägas att ändras medan i andra fall handlar det om i lagen reglerade frågor, vilket innebär att en åtgärd kan riskeras att stoppas helt.

För att minska dessa risker bör tidsmässigt kritiska tillståndsprocesser påbörjas så snart som möjligt. Staden bör redan under början 2017 påbörja förberedelsearbetet för de tillståndsprocesser som krävs för det föreslagna konceptet.

OS-by

Det är i dagsläget mycket svårt att bedöma hur de exploatörer som involveras i processen med en OS-by ser på detta. Deras värdering av risker och möjligheter förknippade med processen kan påverka deras betalningsvilja när de gör markaffärer med staden.

Betalningsviljan bland bostadsrättsproducenter kan påverkas positivt om byggherrarna bedömer att det faktum att de kan sälja en "OS-lägenhet" påverkar priset positivt. Om byggherren däremot gör bedömningen att det finns risker med processen, som till exempel att det tar längre tid än i en normal process från tillträde (då de erlägger köpeskillingen för marken till staden) till de kan överlåta fastigheten till en bostadsrättsförening, kan det påverka markpriset negativt. Kalkylen utgår ifrån att det markpris som staden kan

erhålla följer de beräkningar som är gjorda för projekt Årstafältet. För att bilda sig en uppfattning om detta bör vidare studier genomföras med företrädare för byggbranschen.

Staden måste även överväga att höja andelen bostadsrätter, antingen i senare etapper i Årstafältsprojektet eller i andra delar av staden, för att ta igen intäktsbortfall som uppstår i och med att kalkylen bygger på en högre andel hyresrätter än beräknat i projekt Årstafältet.

En detaljplaneprocess förutsätts ta ungefär 2,5 år från samråd till antagande och överklagandeprocessen cirka 1,5 år. Detta innebär att planarbetet behöver påbörjas 2017, alltså innan en intresseanmälan ska lämnas in och innan IOK fattar beslut om vilken stad som får arrangera OS och Paralympics. För att undvika en utbyggnad som är mer anpassad för ett OS och Paralympics än för att det ska fungera som en bra stads- och boendemiljö i staden bör hela planprocessen inriktas på att det långsiktigt ska bli en bra del av Årstafältet, som med så få anpassningar som möjligt kan användas vid ett vinterspel.

I den föreslagna kalkylen finns en osäkerhet i uppgifterna om hur lång tid som en OS-organisation måste betala hyra för en OS-by. Detta måste studeras vidare i samarbete med IOK, exploateringskontoret samt byggexpertis.

I och med att ett vinter-OS och Paralympics inte kan acceptera några förseningar i byggprocessen kan det finnas en risk för kostnadsökningar på grund av forcerade tidplaner för olika entreprenader. Detta har till viss del förutsatts i den presenterade genomförandebudgeten men eftersom tidsplanen är känd i god tid kan detta förhoppningsvis förebyggas genom god planering.

Opinionsanalys

Stockholm har höga ambitioner när det gäller att invånare och berörda ska känna delaktighet i stadens beslut och aktiviteter. Därför har en opinionsmätning genomförts, dels via enkät och dels genom fokusgrupper, se *bilaga 13*.²³

Analysen kan av naturliga skäl inte svara på opinionens inställning till en verklig kandidatur i Stockholm, eftersom en sådan inte existerar. Respondenterna har i huvudsak svarat utifrån den bild de har utifrån tidigare genomförda OS och Paralympics och hur Stockholm fungerat som arrangör för andra stora evenemang.

Inställningen till OS och Paralympics allmänhet

Stockholmarnas inställning till OS och Paralympics i allmänhet är positiv. Nästan tre fjärdedelar - 72 procent - har ett ganska eller mycket positivt spontant intryck.

Det som uppskattas mest är att OS och Paralympics är underhållande att följa. Inställningen till Paralympics är ännu något mer positiv än till OS, trots att det också är fler som saknar uppfattning om Paralympics.

Inställningen till Stockholm som evenemangsarrangör

Stockholmarna är också generellt positiva till Stockholms stad som evenemangsarrangör. Mer än tre fjärdedelar anser att det finns goda förutsättningar att hantera de utmaningar som uppkommer inför ett OS och Paralympics när det gäller planering och organisation.

Flest, 85 procent, är positiva till förutsättningarna när det gäller IT och annan teknik och 69 procent till hanteringen av säkerheten. Eurovision Song Contest 2016 och Pridefestivalen lyfts i fokusgrupperna fram som goda exempel på lyckade evenemang.

Inställningen till ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026

I frågan om ett OS i Stockholm 2026 är det tämligen jämnt bland de som är positiva och negativa. Flest svarar att de är positiva, 50 procent, medan 43 procent är negativa och 7 procent svarar vet ej.

²³ Attityder till ansökan om Vinter-OS och Paralympics 2026, Kreab/Demoskop, 2017-01-27.

Det finns en tydlig skillnad bland yngre, som är mer positiva, och äldre som är mer negativa. Idrottsintresserade är markant mer positiva än andra.

De spontana svaren i enkäten om varför man är positiv till ett OS och Paralympics i Stockholm 2026 kan grupperas i tre områden:

- Att det skapar bra marknadsföring för både Stockholm och Sverige, med stor potential för framtida turism.
- Att det är roligt för de boende i Stockholm med ett större evenemang. Att det är för få större evenemang överlag i staden.
- De som är idrottsintresserade uppskattar möjligheten att få ta del av aktiviteterna på hemmaplan.

De spontana svaren om varför man är negativ har också tre huvudsakliga teman:

- Den absolut största invändningen är kostnaderna. Det finns en oro att skattebetalarna ska stå för finansieringen, att det kommer att bli alldeles för dyrt.
- Stockholm ses inte som en vinterstad. Speciellt befaras att snöbrist ska bli ett stort problem.
- Oro för infrastrukturen. Befarat trafikchaos och att de kommunala färdmedlen inte är tillräckliga.

De här argumenten återkommer i både enkäterna och fokusgrupperna med några nyanseringar och variationer. I fokusgrupperna lyfts även positiva argument som att OS och Paralympics kan bidra till Stockholms utveckling ("sätter fart på byggandet", "lyfta kommunikationerna") och Stockholm som internationell förebild ("utbyte mellan människor", "stå för öppenhet och respekt").

Flera av de som svarar på enkäten uppger att de är oroliga för att kostnaderna ska vara för höga i förhållande till andra viktiga frågor.

Kunskap och inställning till Olympic Agenda 2020

Då de nya strategierna i *Olympic Agenda 2020* är en förutsättning för Stockholms stads intresse att arrangera ett OS och Paralympics har mätningarna undersökt kunskap om och inställning till agendan.

Enkäten visar att ytterst få känner till *Olympic Agenda 2020*. Endast 4 procent har hört talas om den och bara 2 procent anger att de känner till den.

När några av huvudpunkterna beskrivs mer i detalj så är uppfattningarna övervägande positiva. Det som spontant uppskattas är att *Olympic Agenda 2020* gör det möjligt för fler städer att söka, att den minskar fusk och stärker antidopingarbetet. Ambitionerna om ökad hållbarhet och användningen av befintliga anläggningar i större utsträckning upplevs som positiva och passa väl för Stockholm.

Vissa ifrågasätter trovärdigheten i att de kommer att genomföras i praktiken och vill ha högre konkretiseringsgrad och förpliktelser från IOK

Förtroendet för IOK är lågt i både enkäten och fokusgrupperna. Endast 15 procent svarar i enkäten att de har mycket stort eller ganska stort förtroende för IOK i allmänhet, 58 procent svarar litet eller mycket litet. Men det är också en stor andel som inte har någon uppfattning alls, 27 procent.

Fokusgrupperna anser bland annat att IOK inte representerar OS och Paralympics på ett bra sätt och uppfattar att avståndet mellan IOK och den verksamhet man ansvarar för är för stort. Även organisationens transparens ifrågasätt.

Bedömningen utifrån opinionsanalysen är att det är finns förutsättningar att få ett tillräckligt stort stöd bland stockholmarna för att skapa en konkurrenskraftig ansökan. En majoritet känner inte till IOKs arbete med Agenda 2020 – det behöver SOK visa konkret att den olympiska rörelsen menar allvar med.

- Först om spelens koncept och *Olympic Agenda 2020* upplevs som tillräckligt starka och trovärdiga kan mervärden som arbetstillfällen, positiva effekter för besöksnäringen, ökad turism på sikt, marknadsföring av Stockholm som evenemangstad, arenor med högt efterbruksvärde, fler nya bostäder, integrationsåtgärder via volontärskap med mera, ge större effekter på intresse, förtroende och stöd för en ansökan.
- Om Stockholms stad och SOK utöver detta tillsammans i en ansökan kan skapa ett mer trendbrytande, ”avskalat” koncept med så kraftfull hållbarhetsinriktning att detta bidrar till att utveckla något som på allvar upplevs som nyskapande, finns förutsättningar för att stödet bland stockholmarna kan öka ytterligare.

Tydlig kommunikation

Arbetet med vinter-OS och Paralympics måste präglas av transparens, tydlig kommunikation och dialog med olika målgrupper. Det ligger i linje med offentlighetsprincipen och stadens ambition att invånare ska känna sig informerade eller veta vart man kan vända sig.

- Tidigt i processen ska det finnas en beredskap så att allmänheten kan få konkreta, korrekta och snabba svar på sina frågor via snabba kanaler. Även andra intressenters behov av information behöver tillgodoses och en god servicenivå erbjudas media.
- Stockholmarna bör kunna vara delaktiga, till exempel när det gäller kringaktiviteter både innan och under spelen och delar av själva arrangemanget av OS och Paralympics. Detta är särskilt viktigt om konceptet ska få ett kraftfullt hållbarhetsfokus. Det finns nyskapande och goda idéer bland invånare som skulle öka kvaliteten

Fortsatt arbete

Denna utredning överlämnas till kommunstyrelsen i januari 2017 för ytterligare beredning. Förslaget är att utredningen remitteras till berörda nämnder och styrelser i Stockholm stad, till Sveriges Olympiska Kommitté, Riksidrottsförbundet, Svenska Parasportförbundet, berörda vinteridrottsförbund, Länsstyrelsen Stockholm, Stockholms läns landsting, kommuner som föreslås vara värdar för olika arrangemang samt ägare till olika anläggningar som föreslås användas i arrangemanget. Vidare föreslås att utredningen översänds till staten (Regeringen) med en begäran om att staten påbörjar en beredning om möjligheten att lämna garantier för den nationella säkerheten.

Tidplan och organisation

Internationella olympiska kommittén väntas under våren 2017 tydliggöra riktlinjerna för vinter-OS och Paralympics 2026. Slutliga anvisningar och tydliga ekonomiska förutsättningar lämnas förmodligen under första kvartalet 2018.

Efter remisstiden föreslås kommunfullmäktige ta ställning till om staden tillsammans med Sveriges Olympiska kommitté, Svenska Parasportförbundet och Riksidrottsförbundet ska lämna in en

intresseanmälan. Detta bör ske under våren 2017. Vidare föreslås fullmäktige besluta om att starta detaljplanearbetet för nya anläggningar och att ansöka om prövning hos mark- och miljödomsten avseende miljöprövning och rätt att använda vatten för snöproduktion samt övriga nödvändiga tillstånd.

Kommunstyrelsen föreslås få i uppdrag att godkänna den slutgiltiga intresseanmälan och de kompletterande ansökningsunderlag som i huvudsak görs under våren 2018. En förutsättning för detta är att de ekonomiska förutsättningar som anges i denna utredning fortfarande gäller.

Utredningskansliet förutsätts dock parallellt arbeta med vidare med utredningen. En av de mest prioriterade uppgifterna är att påbörja arbetet med att ta fram nya detaljplaner och miljökonsekvensbeskrivningar för föreslagna större byggnationerna.

Kansliet med idag tre personer föreslås under 2017 successivt utvidgas till sex personer med följande ansvar:

- Huvudprojektledare med uppdrag att leda arbetet och att svara för kontakterna med andra kommuner, idrottsrörelsen och staten.
- Projektledare med ansvar för beställning av detaljplaner, miljökonsekvensbeskrivningar och för samverkan med stadens tekniska förvaltningar samt andra berörda myndigheter.
- Projektledare med ansvar för ekonomi och finansiering. Kvalitetssäkring av ekonomiska beräkningar. Kostnadsfördelning mellan olika finansiärer såsom idrottsrörelsen, olika kommuner, näringsliv med flera.
- Projektledare med ansvar för kommunikation och marknadsföring.
- Projektledare med internationell erfarenhet av evenemang med uppgift att utveckla konceptet. Projektledaren bör ha god erfarenhet att samverka med näringslivet och arbete med sponsring med mera.
- Projektassistent

Vidare ska kansliet kunna anlita externa konsulter för det fortsatta arbetet. Det kan bland annat avse konsultfirmor med erfarenhet ifrån andra OS och Paralympics, finansiering och ekonomi samt byggnation.

Arbetet inom staden leds av en styrgrupp under stadsdirektörens ledning. I denna grupp ingår dessutom avdelningsdirektören för kommunikation och omvärld, stadens ekonomidirektör, vice VD i

Stadshus AB samt förvaltningscheferna för exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen, trafikkontoret och Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning och dessutom bolagscheferna för SGA Fastigheter och Stockholm Business Region.

Stadens bolag och förvaltningar förutsätts bidra med stöd inom sina respektive kompetensområden. Den referens och samverkansgrupp som funnits mellan utredningskansliet och berörda förvaltningar förutsätts fortsätta sitt arbete. En del förändringar kan komma att ske i gruppen.

Samverkan med Sveriges Olympiska Kommittén (SOK) bör breddas ytterligare under 2017. Under tidig vår 2017 planerar SOK att starta ett OS-bolag med uppgift att arbeta med marknadsföring och sponsorer. En gemensam styrgrupp bör följa projektet. Också det dagliga arbetet bör ske i samverkan med SOK. Det är särskilt viktigt att kommunikationen och informationen kring arbetet samordnas.

Efter att SOK, Parasportförbundet och Riksidrottsförbundet samt kommunfullmäktige tagit ställning till om Stockholm ska lämna in en intresseanmälan bör ett gemensamt bolag bildas. Bolaget förutsätts bli helägt av staden då staden tar den ekonomiska risken för projektet. Det är dock viktigt att SOK, Riksidrottsförbundet, Parasportförbundet och näringslivet är representerade i bolagets styrelse. Uppgiften för bolaget regleras genom särskilda ägardirektiv. Bolaget får initialt uppdraget att slutligt utforma intresseanmälan och ta ansvar för kommunikationsinsatser och den slutliga ansökan. Den senare måste dock underställas staden för beslut.

För perioden januari 2017 till sommaren 2019 beräknas de sammanlagda kostnaderna för utredningskansliet till cirka 60 mnkr varav 18 mnkr avser personalkostnader, 12 mnkr konsultkostnader, 10 mnkr kostnader för beställningar av detaljplaner och miljöprovning mm samt 15 mnkr för kommunikation och information och 5 mnkr för övrigt. Kostnaderna för anmälningsavgiften till IOK beräknas sammanlagt till 2,2 mnkr och bör till del finansieras av staden och till del av SOK genom sponsring. Stadens del inryms i beräknade övrigt kostnader.

Prioriterade frågor under 2017

Arbetsuppgifter som bedöms vara de mest prioriterade under början av 2017 är:

- Start av förberedelser för de tillståndsprocesser, detaljplaner med mera, där tidplanen bedöms som kritisk för att ett genomförande ska hinnas med.
- Ytterligare tydliggörande av konceptet och tävlingsplaneringen.
- Fortsatt arbete kring att finna samverkansparter och projekt kring innovationsutveckling.
- Dialog med idrottsrörelsen och näringslivet, samt med alla samverkande parter och fortsatt förankring konceptet.
- Kommunikation och dialog med allmänheten kring konceptet och kontakter med media.
- Erfarenhetsutbyte med andra tidigare vinter-OS och Paralympics-städer.
- Fördjupad plan för hållbarhetssäkring avseende såväl miljömässig som social hållbarhet.
- Kvalitetsgranskning av ekonomiska kalkyler.
- Fördjupat arbete för att säkra att spelen kan gagna breddidrotten.
- Analys samt strategiska beslut gällande OS-by samt investeringar.
- Fördjupade kontakter med näringslivet gällande nationell sponsring.

Bilagor

1. Olympic Agenda 2020, 20+20 recommendations, International Olympic Committee.
2. Karta över anläggningar som föreslås nyttjas för vinter-OS och Paralympics 2026, 2017-01-09.
3. Vinter-OS & Paralympics – Stockholm - Utredning inför möjlig höjning av Hammarby- & Flottsbrobacken – Sweco, 2016-11-30.
4. OS och Paralympicsanläggningar i Hamra, Tullinge, AIX Arkitekter, 2016-11-02.
5. Kostnadsbedömning skidanläggning Tullinge – Hamra, Sweco, 2016-10-31.
6. Vinter-OS & Paralympics 2026 – Stockholm - Miljöutredning, Sweco, 2017-01-18.
7. Förstudie för eventuell OS-by på Årstafältet eller i Bredäng, Kalkylunderlag, White & Tyréns, 2016-11-18.
8. Effekter av snabb utbyggnad av en OS-by i Årsta och Bredäng, Evidens, 2016-10-12.
9. Kostnadsbedömning av tidigt skede OS-by – Årstafältet, BA Bygganalys en del av ÅF, 2016-10-25.
10. PM – snösäkring av vinter-OS och Paralympics 2026, 2017-01-18.
11. Vinter-OS & Paralympics 2026 – Stockholm - Utredning av trafik under evenemang, Sweco, 2016-12-08.
12. Definitioner, struktur samt referenser till ekonomiavsnittet, 2017-01-03.
13. Attityder till ansökan om Vinter-OS och Paralympics 2026, Kreab/Demoskop, 2017-01-27.